

Arkkitehtiutiset

Arkkitehtuurin
Finlandia -palkinnon
esiraadin puheenjohtaja
Rainer Mahlamäki:
Uudis- ja korjausrakentamista
ei pidä asettaa vastakkain 20

8

HALLITUSOHJELMAN
VAIKUTUS
RAKENNETTUUN
YMPÄRISTÖÖN

10

FINLANDIA-
EHDOKKAAT
JA TUOMARIN
HAASTATTELU

47

KANSAINVÄLINEN
ARKKITEHTILIITTO
KOKOONTUI
KÖÖPENHAMINASSA

MONI-ILMEINEN TIILI

Valon ja varjon leikittelyä muototiilillä

Tiilijulkisivu kuin taideteos. Uutta ilmettä julkisivutoteutuksiin saa yhdistelemällä eri tiilivärejä ja muototiiliä. Retro-tiiliä löytyy kaikkiaan yhdessätoista toisiinsa sointuvassa värisävyssä. Struktura- ja Futura-muototiilet sekä viistetyt Reliefi-tiilet voidaan valmistaa julkisivutiiltä vastaavissa väreissä. Tervetuloa tutustumaan tiilivalikoimaan Helsingin tiilinäyttelyymme os. Kumpulantie 15, Vallila. Tulemme mielellämme esittelemään tuotteita myös paikan päälle.

www.wienerberger.fi

Superwhite Retro,
Pellava Retro, Harmaa Retro,
Harmaa Futura,
Superwhite Retro Reliefi

Wienerberger

Creating a world that sounds good to everyone.

Hyvinvointi, luonto, joustavuus. Rockfonin Sounds Beautiful -mallisto tarjoaa visuaalisesti inspiroivia ratkaisuja vaativimpiinkin akustisiin kohteisiin. Upea akustiikkavalikoimamme on syntynyt luonnon värien ja muotojen inspiroimana. Kuuden vuosikymmenen kokemus akustiikasta motivoi meitä jatkuvasti kehittämään moderneja kiertotaloutta tukevia tuotteita ja ratkaisuja. Kuulostaa ja näyttää hyvältä.

14

**Arkkitehtuurin
Finlandia -palkinnon
tuomari Anna Herlin:
”Epätäydellisyydet
luovat ihmisen
kokoisia tiloja.”**

KATJA TÄHJÄ

PÄÄKIRJOITUS

- 4 Mietteitä juhlahumussa
Kristo Vesikansa

AJASSA

- 6 Asuntorakentamisen
notkahdus näkyy
arkkitehtitoimistoissa
Päivi Virtanen
- 8 Hallitusohjelma lupaa
rakennetulle ympäristölle
sekä hyvää että huonoa
Silja Ylitalo
- 10 Arkkitehtuurin Finlandia
-palkinnosta kilpailee
viisi kohdetta
Päivi Virtanen
- 14 Ihmisen kokoisia tiloja
Kristo Vesikansa
- 16 Mitä tonteilla tapahtuu,
kertaantuu kaupungeissa
Silja Ylitalo
- 19 KOLUMNI
Arkkitehtuuri imperiumien
ristipaineessa
Markus Lähteenmäki

ILMIÖT

- 20 Arkkitehtuurin Finlandia
kymmenen kertaa
Kristo Vesikansa

- 26 Arkkitehtikongressissa
keskusteltiin pelosta ja toivosta
Iris Andersson
- 28 Kaupunkipöheikköjen
arvo nousee
Pekka Hänninen

PUHEENVUORO

- 30 Ei kenenkään tontilla
Mika Savela

AMMATISSA

- 32 Kahden kulttuurin
arkkitehti
Anni Varis

VALMISTA TULI

- 34 Postipuiston asukastalo
Anni Varis

ARVIOT

- 36 NÄYTTELYT
Helsinki Biennaali
etsii paikkaansa
Liisa Ryytänen
- 38 KIRJAT
Kertomuksia
opiskelijakapinasta
Ella Prokkola
- 39 KIRJAT
Kattavasti Carlo Bassista
Juhana Heikonen

KILPAILUT

- 40 Kyläidylin perimmäinen olemus
Pipsa Penttinen
- 42 Kaupunkilaisten talo käynnistää
Espoon keskuksen uudistuksen
Pipsa Penttinen

KESKUSTELUA

- 44 Oulun arkkitehtiopiskelijat
haikailevat Helsinkiin
Noora Jukkola
- 45 Hätähuuto suomalaisen
arkkitehtuurin puolesta
Otto Höller

ARKKITEHTILIITTO

- 46 PUHEENJOHTAJALTA
Tulevaisuus on täällä
Asko Takala
- 47 Arkkitehdit kokoontuivat
Kööpenhaminassa
Paula Huotelin
- 48 PÄÄSIHTEERI
Arkkitehtiliitto uudistuu
Arja Lukin
- 49 KOLME KYSYMYSTÄ
Ekoasiat kiinnostavat
arkkitehteja
Silja Ylitalo
- 50 MUISTAMME
Jaakko Suihkonen (1935–2022)
Maija Kairamo (1935–2023)

Asuntorakentamisen notkahdus näkyy arkkitehtitoimistoissa

Irtisanomiset arkkitehtuurin alan työpaikoissa ovat lisääntyneet, mutta samaan aikaan myös rekrytoidaan. Eniten irtisanomisia ja lomautuksia raportoivat suurissa toimistoissa työskentelevät.

Teksti PÄIVI VIRTANEN

Suomen Arkkitehtiliiton, Arkkitehti-toimistojen Liiton ja Suomen maisema-arkkitehtiliiton alkukesällä toteuttaman suhdannekyselyn mukaan irtisanomiset ja lomautukset ovat lisääntyneet arkkitehtuurin alan työpaikoissa.

Arkkitehtitoimistojen liiton toiminnanjohtaja **Kalle Euro** luonnehtii alan tunnelmia odottavaksi.

”Epävarmuus on lisääntynyt, mutta irtisanomisia ja lomautuksia on kuitenkin melko vähän verrattuna muun rakennusalan tilanteeseen. Pääosin arkkitehtien työtilanne on pysynyt hyvänä, ja etenkin julkisella sektorilla töitä riittää entiseen malliin. Korjausrakentamisen ammattilaisista on edelleen pikemminkin pulaa.”

Yrittäjävastaajista 27 prosenttia kertoi lomauttaneensa tai irtisanoneensa henkilöstöä kuluneena vuonna – osuus oli noussut yli kaksi kertaa suuremmaksi kuin marraskuussa 2022 samalle ryhmälle kohdistetussa kyselyssä. Hieman yli puolet irtisanomisia tai lomautuksia ilmoittaneista yrityksistä oli 11–20 hengen yrityksiä.

Sama suuntaus näkyy palkansaajien vastauksissa: irtisanomisista tai lomautuksista työpaikallaan ilmoittaneiden vastaajien osuus nousi viime vuoden marraskuun 19 prosentista 37 prosenttiin. Huomion arvoista on myös se, että irtisanomisia ja lomautuksia ilmoittivat eniten suurissa, yli viidenkymmenen hengen toimistoissa työskentelevät vastaajat.

Syyt väen vähentämislle eivät kuitenkaan ole yksioikoisia.

”Kyselyyn vastanneiden työntekijöiden joukossa on myös monialatoimistoissa työskenteleviä. Heidän ilmoittamansa irtisanomiset tai lomautukset ovat saataneet kohdistua myös muihin kuin arkkitehteihin”, Safan erityisasiantuntija **Pia Selroos** sanoo.

Euro arvioi, että viime aikoina tapahuneilla yritysfuusioilla voi olla osuutta asiaan, asuntomarkkinoiden notkahdukseen lisäksi.

”Suuret, asuntorakentamiseen keskittyvät toimistot ovat joutuneet vähentämään henkilökuntaa, etenkin suuremmissa kaupungeissa. Alueelliset erot ovat kuitenkin isoja”, Euro sanoo.

Hieman vuoden 2022 kyselyä (55,6 %) useampi vastaaja (63 %) kertoi, että hankkeet ovat viivästyneet kuluneen vuoden aikana. Hankkeiden peruuntumisesta kertoi lähes 42 prosenttia, kun viime vuonna luku oli 34 prosenttia.

MAISEMA-ARKKITEHDEISTA PULAA

Arkkitehteja palkataan yhä myös lisää. Kyselyyn vastanneista yrittäjistä reilu 20 prosenttia ilmoitti palkanneensa lisää henkilöstöä kuluneen vuoden aikana. Lähi-tulevaisuuden rekrytointiaikeita ilmoitti kuitenkin vain reilut seitsemän prosenttia vastanneista.

Kyselyyn vastanneista maisema-arkkitehtitoimistoista yksikään ei ollut aikeissa lomauttaa tai irtisanoa henkilöstöä. Lähi-aikojen rekrytointiaikeita oli 90 prosentilla

kyselyyn vastanneista maisema-arkkitehdeista, ja yritysensä tilanteen arvioi erinomaiseksi tai hyväksi tämän vuoden lopussa lähes lähes 75 prosenttia.

”Maisema-arkkitehtien vastauksissa näkyy pitkään jatkunut pula erityisesti kokeneista maisema-arkkitehdeista”, Selroos sanoo.

Kyselyn avoimissa vastauksissa korostui tyytymättömyys julkisiin hankintamenettelyihin, joiden koetaan suosivan suuria toimistoja pienempien toimistojen kustannuksella. Vastauksissa todettiin, että toimiston on kohtuuttoman vaikea päästä hankkeisiin kiinni ilman viiden vuoden sisällä hankittuja referenssejä samanlaisesta kohteesta.

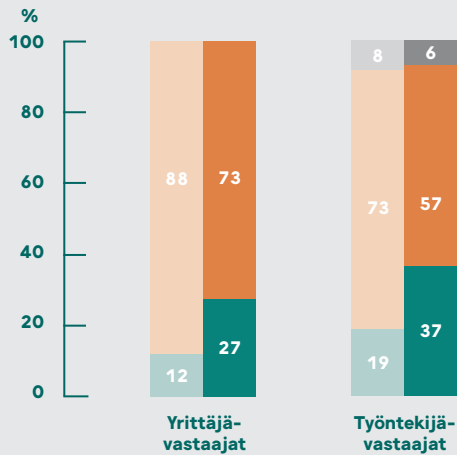
”Sekä yrittäjien että työntekijöiden vastauksissa näkyy kritiikki julkisia hankintoja kohtaan: nähdään että julkiset hankintamenettelyt rajaavat kilpailua ja johtavat alan keskittymiseen. Puitesopimuskilpailutuksissa kuntien nähdään suosivan monialakonsulttitoimistoja”, Selroos sanoo.

”Myös riittämätön laatupainotus nähdään ongelmaksi. Useimmissa julkisissa hankinnoissa hinta painaa valitettavasti edelleen laatua enemmän”, Euro toteaa.

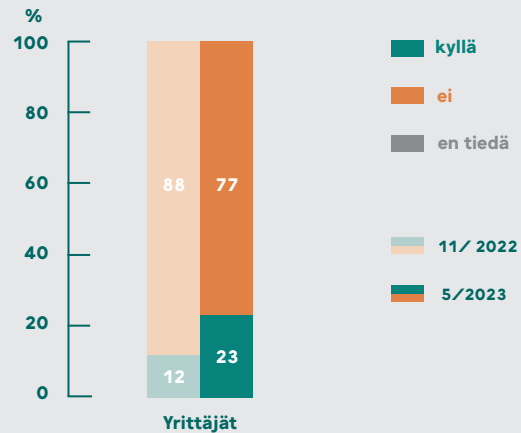
Alan suhdannetilannetta kartoittava kysely toteutettiin viidettä kertaa. Seuraava kysely tullaan toteuttamaan alkuvuodesta 2024. ●

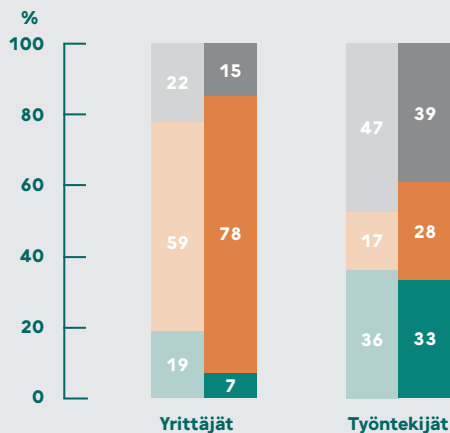
Onko yrityksessänne tai työpaikallanne lomautettu tai irtisanottu henkilöstöä kuluvan vuoden aikana?

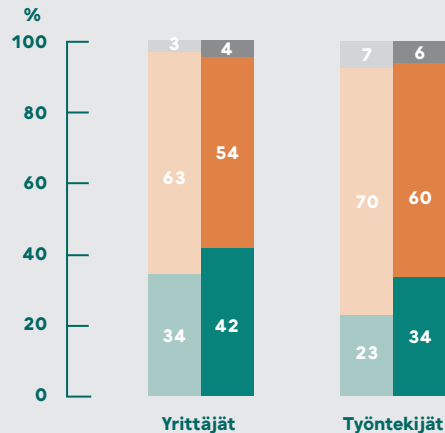
Onko yrityksenne aikeissa lomauttaa tai irtisanoa henkilöstöä?

Onko yrityksenne tai työpaikkanne aikeissa rekrytoida lisää työntekijöitä lähitulevaisuudessa?

Onko yrityksenne hankkeita, työtehtäviä tai hankkeita joissa työskentelet peruuntunut kuluvan vuoden aikana?

Safan, ATL:n ja Markin suhdannekysely

- Toteutettu toukokuussa 2023. Vastaajien määrä ja profiilit vastaavat edellistä, marraskuussa 2022 toteutettua kyselyä.
- 254 vastaajaa, joista 35 % yrittäjiä tai ammatinharjoittajia, loput palkansaajia.
- Yrittäjävastaajista 47 % alle viiden hengen toimistoja, 47 % 5–20 hengen toimistoja, 3 % 20–50 hengen toimistoja, 2 % yli 50 hengen toimistoja.
- Palkansaajavastaajista 71 % työskentelee yksityisellä sektorilla, 29 % julkisella sektorilla. Yli puolet vastaajista työskentelee yli 50 hengen toimistossa.
- Palkansaajista 44 % työskentelee arkkitehtitoimistoissa, 20 % monialaisissa suunnittelutoimistoissa ja 20 % kunnalla tai kaupungilla.

Hallitusohjelma lupaa rakennetulle ympäristölle sekä hyvää että huonoa

Arkkitehtiuutisten haastattelemien asiantuntijoiden mukaan hallitusohjelmassa hyvää on resurssien ohjaaminen rakennusvalvontaan ja huomion kiinnittäminen hiilikädenjälkeen. Huolta herättää pyrkimys sääntelyn keventämiseen ja sen vaikutus rakentamisen laatuun.

Teksti SILJA YLITALO

Suomen uusi hallitusohjelma valmistui kesäkuussa. Mikäli pääministeri **Peteri Orpon** (kok) johtama kokoomuksen, perussuomalaisen, ruotsalaisen kansanpuolueen ja kristillisdemokraattien hallitus pysyy koossa kesän rasismikohuista huolimatta, alkaa syksyllä hallitusohjelman toteuttaminen.

Millaisia vaikutuksia hallitusohjelmalla on arkkitehtuurin ja rakennetun ympäristön kannalta?

Arkkitehtuuria reilu parisataasivuisessa ohjelmassa ei mainita, mutta rakentamiseen, maankäyttöön ja asumiseen liittyviä kysymyksiä siinä käsitellään.

Suomen Arkkitehtiliiton puheenjohtaja ja Kirsti Sivén & Asko Takala -arkkitehti-toimiston osakas **Asko Takalasta** lopullinen ohjelma ”ei ole niin paha” kuin hän valmisteluvaiheessa pelkäsi, vaan siinä on arkkitehtien näkökulmasta myös monia hyviä tavoitteita, kuten lisäresurssien ohjaaminen rakennusvalvontoihin.

Toinen asia on, mitä käytännössä tapahtuu, kun samaan aikaan tavoitteena ovat isot menoleikkaukset, Takala pohtii.

ASUNTOTUOTANNOSSA VAIHTOEHDOT VÄHENEVÄT

Hallitusohjelmassa mainitaan useampaan kertaan normien purkamisen ja rakentamisen sääntelyn keventäminen. Takala näkee siinä ristiriitaa esimerkiksi asuminen laadun ja viihtyisän rakennetun ympäristön luomisen kanssa.

”Ohjelman mukaan halutaan esimerkiksi tukea ikäihmisiä kotona pärjäämisessä. Mutta jos samaan aikaan ollaan

purkamassa asumisen normeja ja asuminen laatuksista tingitään, miten varmistetaan, että asunnoista tulee tarpeeksi toimivia”, Takala kysyy. Myös hissi- ja esteettömyysavustuksia aiotaan hallitusohjelman mukaan leikata.

Pyrkimys vähentää asunnottomuutta saa Takalalta kiitosta, samoin yhteisöllisen asumisen nostaminen esiin. Sen sijaan yhteiskunnan tukeman ARA-asuntotuotannon vähentäminen on Takalasta huolestuttavaa, kuten myös se ettei uusille asumisoikeuskohteille aiota enää myöntää tukea.

”Valikoiman supistaminen mietityttää. Aika voimakas markkinauskohan tässä selvästi on taustalla, vaikka tiedossa on, että asuntomarkkinat eivät toimi pelkästään markkinoiden ehdoilla, vaan kohtuuhintainen asuminen edellyttää myös sosiaalista asuntotuotantoa”, Takala sanoo.

Toisaalta hankintalainsäädännön kehittämiseen liittyviin tavoitteisiin Takala on tyytyväinen.

”Se että sallitaan innovatiivisempia hankintaratkaisuja eikä mennä pelkästään hinta edellä, sekä pienten ja keskisuurten toimijoiden mahdollisuuksien parantaminen kuulostavat arkkitehtitoimistojen kannalta hyviltä.”

RAKENTAMISLAKI KAIPAA KORJAAMISTA

Viime keväänä hyväksyttiin vuosien valmistelun jälkeen uusi rakentamislaki, jonka on tarkoitus astua voimaan vuoden 2025 alusta. Hallitusohjelman mukaan laki aiotaan kuitenkin ottaa uudelleen

tarkasteluun. Takala toivoo, että se tarkoittaa lain hiomista parempaan suuntaan.

”Sinne on jäänyt virheitä, jotka on syytä korjata.”

Samaa toivoo Vantaan rakennusvalvonnan johtava lupa-arkkitehti **Ifa Kytösaho**, joka toimi Safan maankäyttö- ja rakennuslakityöryhmän puheenjohtajana lakiuudistuksen valmistelun aikana. Laissa on esimerkiksi pykälä, jotka ovat ristiriidassa keskenään, Kytösaho huomauttaa.

Seuraavaksi on edessä lakia täsmentävien asetusten kirjoittaminen.

”Se on tuhannen taalan paikka. Ne tulisi kirjoittaa mahdollisimman selkeiksi, ja toivottavasti vuorovaikutteisissa prosesseissa alan kanssa.”

Yllättävänä Kytösaho pitää sitä, että uudelleentarkasteluun aiotaan hallitusohjelman mukaan ottaa koko Suomen rakentamismääräyskokoelma eli lait, asetukset ja ohjeet.

”Vastahan vuonna 2017 melkein kaikki rakentamismääräyskokoelman säädökset kirjoitettiin uusiksi, ja rakentamisen luvittamistakin koskeva lainsäädäntö uusittiin viime keväänä”, Kytösaho ihmettelee.

”Henki näyttää olevan, että kovasti pitää uudistaa, sääntely on pahasta eikä nähdä, että siitä oikeasti syntyy yhteistä hyvää.” Jos säännöksiä korjataan, Kytösaho toivoo, että se tehtäisiin elinkaarikestävyyden näkökulmasta.

Hallitusohjelman kirjaukseen rakennusvalvontojen uudelleenjärjestelystä Kytösaho suhtautuu varovaisen positiivisesti. Jos tarkoituksena on esimerkiksi yhdistää pienten kuntien

Asuntomarkkinat eivät toimi pelkästään markkinoiden ehdoilla, vaan kohtuuhintainen asuminen edellyttää myös sosiaalista asuntotuotantoa.

KATJIA TÄHIJÄ

rakennusvalvontoja isommiksi kokonaisuusiksi, se voi merkitä parempia resursseja ja enemmän osaamista. Etenkin jos hallitusohjelman lupaus lisäresurssien ohjaamisesta kaavoitukseen ja rakennusvalvontoihin pitää, uudistus on Kytösahosta tervetullut.

UUTENA HIILIKÄDENJÄLKI

Asko Takala kiinnittää hallitusohjelmassa huomiota kaiken läpäisevään talousnäkökulmaan, johon jopa ympäristöarvot kytketään. Esimerkiksi ”luontopääoman säilyminen” on hallitusohjelman mukaan ”vastuullista talouspolitiikkaa”.

”Otsikkotasolla Suomen sitoumukset hiilijalanjäljen ja luonnon monimuotoisuuden suhteen ovat kunnossa. Nähtäväksi jää, mitä käytännössä tapahtuu.”

Ohjelma on ”tekijöidensä näköinen”, sanoo Aalto-yliopiston kestävästä rakentamisesta professori, kesään asti ympäristöministeriössä rakennusneuvoksena työskennellyt arkkitehti **Matti Kuittinen**. Tällä hän viittaa oikeistohallituksen haluun purkaa sääntelyä ja nojata enemmän omaan valvontaan sekä vahvistaa markkinoiden asemaa.

”Positiivista ohjelmassa on ilmasto- tai hiilikädenjäljen aktiivinen kehittäminen. Siinä on mielestäni uutta otetta ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa, sitä pidän hallitusohjelman yhtenä valopilkkuna.”

Ilmastokädenjälki viittaa myönteiseen ilmastovaikutukseen, jota ei ilman hanketta syntyisi. Sellainen voi olla esimerkiksi rakennushankkeella, joka sitoo hiiltä enemmän kuin päästää ilmakehään.

Hallitusohjelman mukaan ilmastokädenjäljen laskentamallia aiotaan kehittää ja viedä sen EU-lainsäädäntöön, mitä Kuittinen pitää merkittävänä kirjauksena.

Uudessa rakentamislaisissa rakentamislupahakemukseen vaaditaan jatkossa ilmastaselvitys, josta käy hiilijalanjäljen lisäksi ilmi myös hiilikädenjälki. Siinä mielessä hallitusohjelma on yhteensopiva uuden rakentamislain kanssa, Kuittinen toteaa.

ENSIMMÄINEN MAAILMASSA

Toisaalta ei ole selvää, miten pyrkimys purkaa sääntelyä vaikuttaa, jos rakentamislakia lähdetään muuttamaan.

”Pidetäänkö kiinni hallitusohjelman yleisestä sateenvarjoperiaatteesta ja edistetään kädenjälkijattelua, vai kallistuuko vaaka siihen suuntaan, että halutaan vähentää uusia velvoitteita, jolloin ilmastaselvitys jäisi pois.”

Kuittisesta se olisi sääli, sillä Suomesta on nyt tulossa ensimmäinen maa, joka tuo kädenjälkijattelun lainsäädäntöön. Se on jo herättänyt paljon kiinnostusta ulkomailla. Lisäksi osalle rakennuttajista ilmastaselvityksen tekemisestä on jo tullut normi, joten Suomeen on ehtinyt kertyä aiheesta tietoa ja osaamista, jota ei Kuittisen mielestä kannattaisi heittää hukkaan.

EU:ssa tullaan tulevaisuudessa joka tapauksessa vaatimaan rakennushankkeilta hiilijalanjäljen laskemista, Kuittinen huomauttaa. Sama laskentaprosessi tuottaa tiedon myös hiilikädenjäljestä sekä materiaaliselosteen, eli tiedon siitä mistä aineista rakennus on tehty ja kuinka suuri osa siitä muodostuu esimerkiksi kierrätetyistä tai uudelleenkäytetyistä materiaaleista.

”Jos Suomi todella haluaa vaikuttaa EU-sääntelyyn kädenjälkiasioissa, tulisi lakiin jo kirjatusta hiilikädenjälkijattelusta pitää kiinni ja tehdä siitä keihäänkärki, jolla Suomi profiloituu edelläkulkijaksi.” ●

KATJIA TÄHIJÄ

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Safan puheenjohtaja Asko Takala, Vantaan johtava lupa-arkkitehti Ifa Kytösaho ja Aalto-yliopiston kestävästä rakentamisesta professori Matti Kuittinen.

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnosta kilpailee viisi kohdetta

Tämän vuoden ehdokkaista valtaosa edustaa täydentävää tai korjaavaa rakentamista, uudiskohteissa puolestaan näkyy puuarkkitehtuurin monipuolistuminen. Voittaja julkistetaan lokakuun alussa.

Teksti PÄIVI VIRTANEN

Kohteiden kuvaukset ARKKITEHTUURIN
FINLANDIA -PALKINNON ESIRAATI

Safa jakaa Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon tänä vuonna kymmenettä kertaa. Ehdolla on viisi kohdetta: Ajurien talli Helsingissä, Chappe-taide-museo Tammisaarella, Lauttasaaren kirkko, päiväkoti Martta Wendelin Tuusulassa ja Tanssin talo Helsingissä.

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto myönnetään kolmen viime vuoden aikana valmistuneen uuden rakennuksen tai rakennusryhmän suunnittelusta tai korjaussuunnittelusta. Finalistikohteet on valinnut Safan hallituksen nimittämä esiraati.

”Kohteita yhdistää hienovarainen ja oivaltava suunnittelu sekä onnistunut rakentamisen toteutus. Tämän vuoden ehdokkaista huomattava osa edustaa täydentävää tai korjaavaa rakentamista. Valitut kohteet osoittavat, että korjausikään tulleita rakennuksia voidaan taitavalla suunnittelulla saattaa alkuperäiseen loistoonsa ja niitä voidaan muuntaa ihmisen arkea ja juhlaa palvelevaan uuteen käyttöön. Uudisrakentamiskohteissa näkyy myös puuarkkitehtuurin monipuolistuminen ja tekninen kehitys”, esiraadin puheenjohtaja, professori **Rainer Mahlamäki** kertoo.

Mahlamäen lisäksi esiraatiin kuuluivat arkkitehdit **Sarlotta Narjus** ja **Harri Hautajärvi** sekä professori

Ajurien tallin sisään-
tulotilassa on säilytetty
alkuperäiset rosoiset
pinnat.

KUVAT: TUOMAS UUSHEIMO

Jenni Reuter. Raadin sihteerinä toimi Safan entinen pääsihteeri **Paula Huotelin.**

Palkinnon saajan valitsee ja julkistaa lokakuun alussa järjestettävässä tilaisuudessa **Anna Herlin,** joka tunnetaan Koneen omistajasuvun jäsenenä sekä työstään Tiina ja Antti Herlinin säätiössä.

AJURIEN TALLISSA VOI AISTIA HISTORIALLISET KERROSTUMAT

Punavuorelaisen korttelin keskellä sijaitsee suojeltu, vuonna 1906 rakennettu Ajurien talli, johon on toteutettu 18 uutta asuntoa niin, että mahdollisimman paljon vanhan hevostallin tunnelmaa on säilytetty. Tiivistunnelmaisessa tilassa voi aistia rakennuksen historiallisten vaiheiden kerrostumia.

Asunnot ovat kaksikerroksisia, jotta parvitaso on voitu jättää entiselleen. Uudet lisäykset on tehty rakennuksen historiaa kunnioittaen. Ajurien talli on erinomainen esimerkki siitä, että huolellisesti suunnitelmalla ja toteuttamalla voidaan suojeltuja kohteita muuntaa uuteen käyttöön, paikan henki säilyttäen.

Ajurien tallin korjaussuunnittelusta on vastannut Avarrus Arkkitehtien **Pauli Siponen** (pää- ja rakennussuunnittelu), **Noona Lappalainen** (projektiarkkitehti), **Atte Aaltonen** ja **Robert Hanson.**

CHAPPE-MUSEO ASETTUU OSAKSI PUUKAUPUNKIA

Keväällä 2023 valmistunut taidemuseo Chappe on rohkealla tavalla moderni rakennus, joka mittakaavaltaan asettuu maltillisen nöyrästi osaksi Tammisaaren historiallista, pienipiirteistä puukaupunkia.

Julkisivut on verhoiltu vinottain halki sahatuilla ja harmaaksi maalatuilla kuusiparruilla, joiden kulmikas muoto antaa rakennukselle reliefimäisen pinnan. Puu näkyy ja tuntuu myös sisätiloissa, luoden harmonista tunnelmaa ja miellyttävää akustiikkaa. Taidemuseo Chappe lisää olennaisesti Tammisaaren kulttuuri-tarjontaa ja houkuttelevuutta.

Chappen suunnittelusta on vastannut JKMM Arkkitehdit. Pääsuunnittelijana hankkeessa toimi **Asmo Jaaksi** ja projektiarkkitehtina **Gerrie Bekhuis.**

LAUTTASAAREN KIRKON KORJAUS PARANSI TOIMINNALLISUUTTA

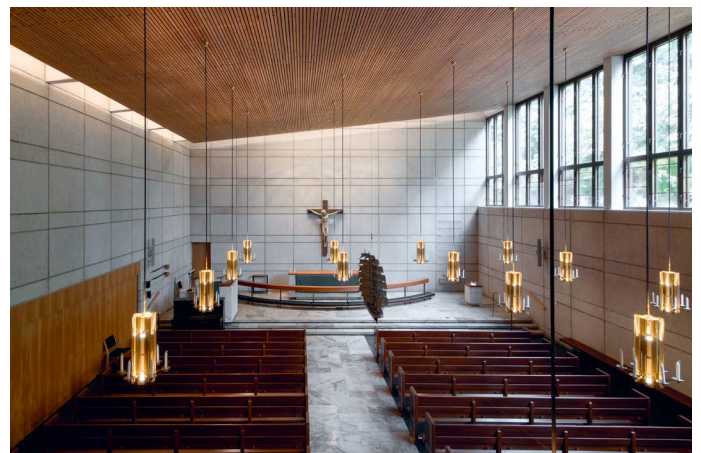
Alun perin **Keijo** ja **Marja Petäjän** 1950-luvulla suunnittelema rationalistinen Lauttasaaren kirkko nojaa vahvasti perinteeseen, jossa pitäjän komein rakennus sijaitsee kukkulalla keskellä kylää ja näkyy kauas.

Peruskorjauksen lisäksi kirkon toiminnallisuutta on parannettu. Suojellun rakennuksen korjaus on tehty ammattitaitoisesti ja hienovaraisesti. Pohjakerrokseen avattiin kahvila-ravintola ja kirkkoherranviraston tilat muutettiin Lauttasaaren musiikkiopiston käyttöön. Peruskorjauksen myötä Lauttasaaren kirkko on yhä vahvemmin läsnä asukkaidensa arjessa.

Lauttasaaren kirkon peruskorjauksen suunnittelusta vastasivat Versta Arkkitehtien **Riina Palva** (vastaava arkkitehti) ja **Anna Puisto** (pääsuunnittelija) sekä projektiarkkitehdit **Irma Verhe** ja **Tuula Mäkinieni.**

Tammisaaren Chappe-museon maanpäällisiin tiloihin lankeaa runsaasti luonnonvaloa ja sen suurista ikkunoista avautuu näkymiä ympäröivään kaupunkiin.

Lauttasaaren kirkon alkuperäiset huonekalut sekä Ilmari ja Annikki Tapiovaaran kiinteät sisustukset, kirkolliset esineet ja valaisimet on entisöity.

Päiväkoti Martta Wendelin on ulkoiselta arkkitehtuuriltaan selkeälinjainen ja sisätiloiltaan lapsen mittakaavaan sovitettu.

PÄIVÄKOTI MARTTA WENDELIN ON RAKENNETTU MASSIIVIPIPUUSTA

Päiväkoti Martta Wendelin on noin kahdellesadalle lapselle suunniteltu, vuonna 2022 valmistunut puurakennus. Se on sijoitettu paikalleen taitavasti, huomioiden vilkasliikenteisen Tuusulan väylän meluhaitat ja liikenteen päästöt.

Komea ulkokatos toimii lasten ulkoleikkien keskuksena. Ulko- ja väliseinien sekä välipohjien rakenteiksi on valikoitunut yksiaineinen, hiilinieluna toimiva CLT-massiivirakenne. Päiväkoti on erinomainen esimerkki siitä, miten rakentamisessa voidaan pyrkiä kohti hiilineutraalimpaa ympäristöä.

Päiväkodin suunnittelusta vastasivat Arkkitehdit Frondelius Keppo Salmenperän (AFKS) arkkitehdit **Jari Frondelius** (pääsuunnittelija), **Jaakko Keppo** ja **Juha Salmenperä** sekä projektiarkkitehdit **Mikko Liski** ja **Tommi Kantanen**.

TANSSIN TALO TARJOAA ERINOMAISET TILAT TANSSITAITEELLE

Helmikuussa 2022 avattu Tanssin talo on rakennettu Helsingin Kaapelitehtaan itäpäättyyn niin että osa tiloista on uudisrakennuksessa ja osa on sijoitettu vanhan tehtaan sisään.

Ulospäin Tanssin talo näyttää suljetulta teollisuusrakennukselta, kuin suurelta koneelta, joka on asetettu vanhan tuotantolaitoksen jatkoksi. Tanssin talon sisääntuloaulana ja lämpiönä toimii suuri ja korkea Lasipiha, joka on toteutettu kattamalla osa Kaapelitehtaan pitkästä sisäpihasta. Lasipiha toimii samalla koko Kaapelin kohtauspaikkana, ja siitä on käynti myös museoihin. Tanssin talo tarjoaa erinomaiset tilat tanssitaiteelle.

Tanssin talon vastaavina arkkitehteina toimivat JKMM Arkkitehdit ja ILO arkkitehdit -työyhteisliittymän **Teemu Kurkela** (JKMM) ja **Pia Ilonen** (ILO), sekä projektiarkkitehteina **Harri Lindberg** (JKMM) ja **Kati Murtola** (ILO). ●

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon saaja julkistetaan 4.10. Lisää tietoa ja kuvia kohteista löytyy osoitteesta [arkkitehtuurinfinlandia.fi](https://www.arkkitehtuurinfinlandia.fi).

”

Kohteita yhdistää hienovarainen ja oivaltava suunnittelu sekä onnistunut rakentamisen toteutus.

TUOMAS UUSHEIMO

Tanssin talon julkisivut ovat metallia vastaan kohtana Kaapelitehtaan tiiliarkkitehtuurille.

HANNU RYTKY

NILS ERIK WICKBERG LECTURES 2023

YHTEENKUULUVUUTTA UUDISTAVAN SUUNNITTELUN AVULLA

Missä ja milloin?

Perjantaina 3.11.2023 klo 13-16:30

Aalto-yliopisto, Vanha päärakennus (Kandidaattikeskus),
B-sali

Syksyn 2023 Nils Erik Wickberg -luennoilla käydään keskustelua, millaisia avauksia uudistavan suunnittelun lähestymistapa mahdollistaa arkkitehtuuriin. Uudistavaa suunnittelua lähestytään alan tutkijoiden, lähitieteenalojen ja käytännön toimijuuden kautta.

Uudistavan suunnitteluun tavoitteena on mahdollistaa omavaraisia ja myönteisiä vaikutuksia tuottavia rakenteita ja järjestelmiä. Lähestymistapa systeeminen eli ihminen ja sosiaaliset järjestelmät nähdään vahvasti osana luontoa ja ekologisiin järjestelmiin liittyvinä, ei niistä erillisinä.

Uudistava suunnittelu korostaa kytkeytyneisyyttä ja vuorovaikutussuhteita monessa eri mittakaavassa, kyseenalaistaa vallitsevaa luontosuhdetta ja vaatii suunnittelijoilta näkemystä prosesseista tai arkkitehtuurista, joka "tekee hyvää" eikä vain "vähemmän huonoa". Pohdittavana on, miten tuotamme uudistavan suunnittelun avulla paikkoja tai tiloja, jotka eivät ole ainoastaan kestävästi rakennettu, vaan tuottavat ymmärrystä keskinäisestä yhteenkuuluvuudesta suhteessa toisiimme, ei-inhimillisiin toimijoihin ja muuhun luontoon ja tarjoavat samalla mahdollisuuksia inhimillisen ja planetaarisen hyvinvoinnin lisäämiseen.

Järjestäjät: Elisa Lähde ja Panu Savolainen

Keynote: Daniel Wahl

Johanna Hyrkäs, Martta Nieminen, Ella Prokkola, Katri Einola

Tilaisuus on englanninkielinen

newlectures.fi

[new_lectures](https://www.instagram.com/new_lectures)

Ihmisen kokoisia tiloja

Tämän vuotisen Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon valitsija Anna Herlin pohtii työkseen, miten saada aikaan nopeita ja merkittäviä päästövähennyksiä. Se vaikuttaa myös tapaan, jolla hän tarkastelee arkkitehtuuria.

Teksti KRISTO VESIKANSA

Anna Herlin työskentelee Tiina ja Antti Herlinin säätiön kehitysjohtajana.

KATJA TÄHIÄ

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon tämän vuotinen valitsija **Anna Herlin** viettää työpäivänsä harvinaislaatuissa puitteissa, 130-vuotiaassa puuhuvillassa Helsingin Kaivopuistossa.

Puistokatu 4:llä on takanaan vaiherikas historia: sen rakennuttivat 1890-luvun alussa tulipalossa tuhoutuneen huvilan raunioille arkkitehti **Josef Stenbäck**, asianajaja **Lauri Kivekäs** ja tämän puoliso, näyttelijä **Ida Aalberg**, ja myöhemmin rakennus toimi vuosikymmeniä kouluna. Arkkitehtikunnalle huvila tuli tutuksi Suomen rakennustaiteen museon ensimmäisenä kotina vuosina 1957–1981 ja sittemmin näyttelytoimistona.

Viimeisin vaihe rakennuksen historiassa alkoi vuonna 2022, kun arkkitehti **Sarlotta Narjuksen** johdolla tehty korjaustyö valmistui. Huvilan käyttäjinä on nyt kymmeniä ekologisesti kestävästä tulevaisuuden rakentajia säätiöstä aktivistiryhmiin ja start-up -yrityksiin.

Anna Herlin ei pidä itseään varsinaisena arkkitehtuurin harrastajana, mutta kertoo miettineensä paljon tilojen ja tilallisuuden merkitystä, kun Tiina ja Antti Herlinin perhesäätiölle alettiin suunnitella omia tiloja.

”Jo ensimmäisissä strategiasessioissa puhuimme, että kaikille avoin tila olisi yksi niistä hienoista asioista, jonka haluaisimme säätiöllä joskus tulevaisuudessa olevan”, Herlin sanoo.

Käyttäjiltä tulee Herlinille usein palautetta, että Puistokatu 4:ään on helppo asettua taloksi. Erityisellä mielenkiinnolla hän on seurannut tutkijayhteisön muotoutumista huvilan vintille rakennettuihin työtiloihin. Sieltä löytyy työpiste noin kolmellekymmenelle tutkijalle, jouskossa myös kaksi väitöstutkimusta tekevää arkkitehtia.

”Eri alojen kestävyystutkijat tekevät työtä vierekkäisillä pöydillä, ja yhteisölle tarjotaan vapaaehtoisuuteen perustuvaa

”

Tietysti välillä oli vaikeaa intää, että jätämme tuonkin pinnan näkyviin.

yhteistä tekemistä. On ollut hauska nähdä, mitä se voi saada aikaan yksittäisen tutkijan ymmärryksen laajenemisessa”, Herlin selittää.

SEKAMELSKA HISTORIAN KERROKSIA

Entä muuttiko Puistokatu 4:n korjaushanke Herlinin suhtautumista arkkitehtuuriin?

”Kun astuin ensimmäistä kertaa sisään, rakennus oli upea hengeltään, valoltaan ja muilta vaikeasti sanoitettavilta aspekteiltaan, vaikka tietysti näki, ettei se ollut käyttökunnossa. Täällä oli sekamelska historian kerroksia, jotka olivat silti sulassa sovussa keskenään. Se vahvisti ajatusta, että eri kerroksia kannattaa jättää näkyviin ja että se tuntuu hyvältä kaikista käyttäjistä. Tietysti välillä oli vaikea inttää, että jätämme tuonkin pinnan näkyviin. Suunnittelijoilla saattaa olla aika erilaisia käsityksiä, miten klinkinistä olisi syytä tehdä”, hän kertoo.

Herlin sanoo olleensa aina enemmän vanhan arvostaja kuin uudesta innostuja. Korjauksessa alkuperäisiä rakennusosia pyrittiin säästämään niin paljon kuin mahdollista. Esimerkiksi ulkoverhous uusittiin vain niillä sivuilla, joissa se oli vaurioittanut korjauskelvottomaksi.

”Laudoitus on sitonut hiiltä siitä asti, kun se on seinään laitettu. Tällaisista asioista vain tulee hyvä mieli. Ei ole hyvinvoinnin – ihmisen eikä varsinkaan ympäristön – kannalta yhdentekevää, että saa koskettaa niin vanhaa puuta”, Herlin kuvailee.

Korjauksessa tavoitteeksi asetettiin, että kaikilla ratkaisuilla olisi vähintään kolmenkymmenen vuoden elinkaari ja että ne olisivat mahdollisimman korjattavissa senkin jälkeen.

Herlinin työ perhesäätiön kehitysjohtajana vaikuttaa siihen, mistä näkökulmasta hän arkkitehtuuria ja rakennusalan kehitystä tarkastelee. Säätiö rahoittaa hankkeita, joiden avulla on mahdollista saada maailmanlaajuisesti aikaan nopeita ja merkittäviä päästövähennyksiä.

”Minua kiinnostaa, milloin luonnonvarojen arvo otetaan mukaan laskelmiin. Olen nähnyt, että suunnittelutyö on neuvottelua kustannusten ja vision

JOEL HAAPAMÄKI

Helsingin Kaivopuistossa sijaitseva Puistokatu 4 tarjoaa työskentely- ja kohtauspaikan ekologisesti kestävästi tulevaisuuden rakentajille: tutkijoille, taiteilijoille ja yrittäjille. Talon korjaustyöt valmistuivat kesällä 2022.

välillä, ja jos mukaan tulee kahdet eri kustannukset, ei varmasti ole helppoa tehdä kokoaan suurempaa arkkitehtuuria”, hän pohtii.

Kuluvasta vuodesta näyttää tulevan mittaushistorian lämpimin, ja Herlin uskoo, että Suomessakin tarvitaan jatkossa erilaisia viilentäviä ratkaisuja, myös teknologisia. Itse hän kuitenkin korostaa, että uusien teknologioiden rinnalla ja niitä odotellessa olisi syytä ottaa käyttöön vanhoja rakenteita, tietoja ja taitoja, kuten suurten varjostavien puiden kaltaisia ratkaisuja.

HYVÄN TULEVAISUUDEN PALASIA

Herlin sanoo olleensa yllättänyt ja otettu, kun häntä pyydettiin Finlandia-palkinnon valitsijaksi.

”Luin ensin kauhunsekaisin tuntein vuonna 2020 valitsijana toimineen filosofin **Esa Saarisen** kirjoittamia perusteita, mutta sitten sain luettavaksi muidenkin valitsijoiden tekstejä, ja totesin pystyväni tähän. Missioni on pienentää ekologista jalanjälkeä hyvien asioiden normalisoinnin kautta, aiheuttamatta kenellekään huononmuuden tunteita. Olen tosi iloinen, että ehdokkaina on sekä korjausrakentamista, käyttötarkoituksen muutoksia että uusia kohteita”, hän kertoo.

Prosessin aikana Herlin kertoo mietineensä paljon dystopian ja utopian kaltaisia abstrakteja käsitteitä ja viehättyneensä erityisesti protopian ajatuksesta.

”Se on kattokäsite kaikille niille pienille hyvän tulevaisuuden palasille, joita pystymme bongamaan lähiympäris-

töstämme. Siinä missä dystopiat ovat ei-tavoittelemisen arvoisia tulevaisuuksia, jotka helposti normalisoivat itsensä, ja utopiat jotain, joka on liian hyvää ollakseen totta, protopiassa ajatellaan, että hyvä tulevaisuus alkaa yksittäisistä pienistä teoista”, Herlin selittää.

Hän sanoo tunnistavansa protopian piirteitä kaikista ehdolla olevista kohteista, joten voittajan valinta ei tule olemaan helppo tehtävä.

Arvioidessaan ehdokkaita Herlin on tehnyt listaa kriteereistä, jotka kaikki sattuvat alkamaan k-kirjaimella. Näitä ovat esimerkiksi käyttäjien huomioiminen sekä kohtaamisen mahdollistaminen. Kestävyys on luonnollisesti keskeinen kriteeri, mutta Herlin pitää myös kauneutta ja estetiikkaa tärkeinä tekijöinä.

”On tosi tärkeää, että ihmiset saavat jatkossakin kokea iloa ja tunteita, joita kauneus herättää”, hän kiteyttää.

Viimeiseksi kriteeriksi Herlin mainitsee keskeneräisyyden ja sen vaalimisen.

”Ne ovat sellaisia inhimillisiä asioita, joista jostain syystä pyritään usein pois. Tämän talon remontissa ajateltiin, että jos ja kun arkkitehtuuria tehdään ihmisille, ei ole tarvetta siivota pois epätodellisuksia, sillä se yleensä luo hyviä, ihmisen kokoisia tiloja.” ●

Mitä tonteilla tapahtuu, kertaantuu kaupungeissa

Helsingin uudessa rakennusjärjestyksessä huomioidaan myös luonnonarvot. Kehitys on oikean suuntainen, mutta kunnianhimoisempikin voisi olla, sanoo Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin apulaisprofessori Elisa Lähde.

Teksti SILJA YLITALO

SILJA YLITALO

Helsingin Vartiokylässä sijaitseva talo aiotaan purkaa ja rakentaa tilalle viisi uutta. Kun rakennetaan tiiviisti, sillä on merkitystä, miten luonnonarvot tonteilla huomioidaan, sanoo maisema-arkkitehtuurin professori Elisa Lähde (oik.).

Helsinki on uudistanut rakennusjärjestyksensä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden rakennusjärjestyksen toukokuun lopussa, ja se astui voimaan kesäkuun alussa.

Rakennusjärjestys täydentää asema-kaavaa antamalla paikallisia ohjeita ja määräyksiä, jotka voivat koskea esimerkiksi rakennuksen sijoittumista ja kokoa, aitoja ja muita rakennelmia, istutuksia, valaistusta ja vesihuoltoa.

Uutta rakennusjärjestystä on jo kritisoitu julkisuudessa talojen julkisivujen värityksen vapauttamisesta. Esimerkiksi maisema-arkkitehti **Saara Pyykkö** kirjoitti aiheesta Arkkitehtiutisten verkkosivuilla kesällä.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt, että uudessa rakennusjärjestyksessä luonnonarvoille on annettu aiempaa enemmän painoarvoa. Siinä määrätään muun muassa puiden säilyttämisestä, hulevesien imeyttämisestä tontilla sekä määrätään vihertalotonttien laskeminen pakolliseksi kerrostalotontteilla.

Luonnonarvojen näkökulmasta rakennusjärjestys on oikean suuntainen, sanoo Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin apulaisprofessori **Elisa Lähde**.

Lähde kuitenkin muistuttaa, että keskeiset ratkaisut, jotka vaikuttavat esimerkiksi hulevesien hallintaan, viherrakenteen elinvoimaisuuteen ja luonnon monimuotoisuuteen, tehdään kaavaprosessin eri vaiheissa yleis- ja asemakaavoituksessa.

”Mutta siinä mielessä rakennusjärjestyksellä on vaikutusta, että se mitä yksittäisellä tontilla tapahtuu, kertaantuu koko kaupungissa, etenkin Helsingin kaltaisella tiiviisti rakennetulla alueella.”

TULKITSIJAINA RAKENTAJAT

Uuden rakennusjärjestyksen mukaan ”rakentaminen on suunniteltava ja toteutettava siten, että tontin kasvillisuus, pinnanmuodot sekä erityiset luonnon- ja kulttuuriarvot säilyvät”. Lähde pitää hyvänä sitä, että luonnonarvoihin on rakennusjärjestyksessä kiinnitetty huomiota, mutta haasteena on, ettei niiden

määrittelystä ole annettu tarkempia ohjeita.

”Se miten yksittäinen talopaketti ostajana näkökulmasta vastaa sitä, miten alan asiantuntija ne määritteli. Tulee myös mieleen, miten pykälän toteutumista pystytään valvomaan.”

Lähde olisi toivonut, että viherkerroin, jonka laskemisesta on uudessa rakennusjärjestyksessä tehty pakollista vain kerrostalotontteille, olisi ulotettu koskemaan myös omakotitontteja. Silloin suunnittelussa olisi todennäköisesti jo varhaisessa vaiheessa mukana pihasuunnittelija tai muu asiantuntija, jolla on näkemystä myös luonnonarvojen määrittelystä.

Viherkerroin eli vihertehokkuusluku tarkoittaa viherpinta-alan suhdetta kokonaispinta-alaan tietyllä alueella, kuten tontilla, korttelissa tai kaupunginosassa. Siihen vaikuttaa myös muun muassa viherrakenteen laatu ja tyyppi: esimerkiksi niityllä voi olla suurempi painoarvo kuin nurmikolla, sillä se tuottaa enemmän

Miten yksittäinen talopakettin ostaja luonnon- ja kulttuuriarvot tulkitsee, ei välttämättä vastaa sitä, miten alan asiantuntija ne määritteli.

ekosysteempipalveluja ja monimuotoisempaa ympäristöä.

”Varmasti on ajateltu resursseja, paitsi tontinomistajan ja rakentajan niin myös rakennusvalvonnan. Luonnonarvojen toteutumisen näkökulmasta tässä oltaisiin silti voitu olla kunnianhimoisempia.”

Viherkertoimen käytön suhteen Helsingin kaupunki on kuitenkin osaltaan toiminut edelläkävijänä edellyttämällä rakennuttajavetoisissa hankkeissa tonttiviherkertoimen laskemista yhtenä rakennusluvan kriteerinä, Lähde toteaa. Nykyään tonttiviherkerroin on käytössä jo monissa muissakin kaupungeissa.

HULEVEDET HYÖTYKÄYTTÖÖN

Uuden rakennusjärjestyksen mukaan hulevedet pitää ensisijaisesti imeyttää tontilla, tai jos se ei ole mahdollista, viivytää ja vasta sen jälkeen ohjata olemassa-olevaan hulevesijärjestelmään.

”Tässäkin olisi ollut mahdollista nostaa rimaa”, Lähde sanoo. Olisi voitu esimerkiksi määrätä, että imeyttämiseen suunniteltujen pintojen on oltava kasvipeitteisiä – eikä esimerkiksi sepeliä tai mursketta – ja että niissä tulisi huomioida linkittymien tontin muuhun kasvillisuuteen.

Ilmastonmuutoksen myötä hulevesien hallinnan merkitys korostuu, Lähde muistuttaa. Etenkin kaupungeissa, joissa on tyypillisesti paljon kovia ja katettuja pintoja, tulvien riski kasvaa.

”Kun sadannat lisääntyvät ja kaupunkirakenne tiivistyy, olemassa olevan viemäristön kapasiteetti ei riitä. Sen takia on

tärkeää, että lisätään hulevesien hajautettua hallintaa, eli imeytetään tai viivytetään niitä mahdollisuuksien mukaan jo tonteilla.”

Hulevesiä ei toisaalta pitäisi nähdä pelkästään ongelmana vaan myös resurssina, Lähde huomauttaa. Hulevesistä on hyötyä esimerkiksi kasvillisuudelle, ja imeytynyt hulevesi muodostaa pohjavettä.

”Tyypillisesti rakentaminen häiritsee hydrologista kiertoa, mutta luonnonmukaisilla hulevesiratkaisuilla pystytään jossain määrin imitoimaan veden kierron luonnollisia prosesseja.”

MUUNLAJISTENKIN ON VOITAVA HYVIN

Kokonaisuudessaan Lähde olisi toivonut rakennusjärjestykseen mukaan hieman systeemiajattelua.

”Omien lukujensa ja pykäliensä alla on käsitelty niin viherkerrointa, hulevesiä, puita kuin pihamaan rakenteita – selkeästi ja ymmärrettävästi, mutta erillisinä asioina. Sen sijaan olisi voitu pyrkiä edistämään sellaisia luontopohjaisia ratkaisuja, jotka tuottavat monia eri hyötyjä yhtä aikaa ja paremmin.”

Puiden säilyttäminen tontilla olisi esimerkiksi voitu yhdistää hulevesien hallintaan, tai luonnonalaisen ja monimuotoisen lajiston vaaliminen vaikkapa lasten immuniteetin kehittymiseen. Silloin myös yksittäisen tontinomistajan olisi helpompi ymmärtää niiden merkitys.

Systeemiajatteluun kuuluu, että ihmisen nähdään pyramidin huipun sijaan

osana verkostomaista kokonaisuutta.

”Jos kokonaisuus ei voi hyvin, mekään emme voi. Sen sijaan että maksimoisimme omaa hyvinvointiamme, meidän pitäisi pystyä optimoimaan systeemin hyvinvointi. Se muuttaa radikaalisti sitä, miten suhtaudumme vaikkapa muunlajisiin ympäristössämme.”

Kaupungit on tähän asti rakennettu ensisijassa ihmisille, eikä ei-suojeltuja muunlajisia ole otettu suunnittelussa huomioon kuin korkeintaan haitta-ajattelun kautta: emme halua ympäristöömme rottia, city-kaneja tai punkkeja, Lähde havainnollistaa.

”Tonttima voisi olla alusta monien lajien hyvinvoinnille. Tähän tarvittaisiin kuitenkin uusia työkaluja, pelkkä rakennusjärjestyksen päivittäminen ei riitä”, Lähde toteaa.

”Olemme isossa yhteiskunnallisessa muutoskohdassa, keskellä kestävyysmurrosta, joka tapahtuu osin vapaaehtoisesti ja osin pakotettuna, ja se haastaa olemassa olevia toimintamalleja.”

Pitäisi käydä keskustelua siitä, mitä asukkailla voi edellyttää, mitä omaisuudellaan saa tehdä, mitä kasveja pihalleen istuttaa, miten paljon maata myllätä.

Toisaalta ajassa, jossa jokamiehen luonnonlukutaitoa tarvitaan jatkuvasti enemmän, rakennusjärjestys voisi olla yksi työkalu sen lisäämiseen, Lähde pohtii. ●

560 000 m² tyhjää toimistotilaa

Pääkaupunkiseudun toimistotilojen vajaakäyttö on kasvussa. Helsinki Research Forumin arvion mukaan kesäkuun lopussa tyhjää toimistotilaa oli 560 000 neliometriä eli noin 37 000 neliötä enemmän kuin vuoden ensimmäisen kvartaalin lopussa. Runsaasti tiloja tyhjjeni erityisesti Kalasatamassa ja Pitäjänmäellä.

812 kilpailuehdotusta

Alle 40-vuotiaille arkkitehteille, maisema-arkkitehteille ja muille alan suunnittelijoille tarkoitettu Europan-arkkitehtuurikilpailu keräsi kevään ja kesän aikana yhteensä 814 ehdotusta ympäri Eurooppaa. Suomesta Helsingin kilpailukohde itäisessä saaristossa sai 22 ehdotusta ja Vaasan Vaskiluodon kilpailukohde 11. Voittajat julkistetaan joulukuussa.

62 prosenttia vähemmän rakennuslupia

Rakennuslupia myönnettiin huhti-kesäkuun aikana 5 378 asunnolle, mikä oli 62 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kuutiomäärissä vähennystä oli 58 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna.

Lähteet:
Helsinki Research Forum
Europan Europe
Tilastokeskus

SITAATTI

”Jos me jollakin ilmastonmuutos ratkaistaan, se on tasan tarkkaan rakentaminen.”

Europarlamenttikko **Sirpa Pietikäinen** Rakentamisen ympäristövaikutukset kuriin kiertotaloudella -keskustelussa Suomi-areenassa Porissa 27.6.

TAPAHTUMIA

Syksyn 3A Talks -keskusteluissa aiheena Arkkitehtuurimuseo

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo, Suomen Arkkitehtiliitto Safa ja Arkkitehtitoimistojen liitto ATL järjestävät yhdessä Arkkitehtuurimuseon kanssa syksyn aikana Museo arkkitehtuurin edistäjänä -paneelikeskustelujen sarjan.

Keskusteluissa käsitellään muun muassa Arkkitehtuurimuseon perintöä ja merkitystä suomalaiselle arkkitehtuurille (12.9.), Arkkitehtuurin esittämistä museo- ja näyttelykontekstissa (10.10.) sekä uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon mahdollisuuksia suomalaisen arkkitehtuurin edistäjänä (14.11.). Keskusteluja voi seurata etäyhteyden välityksellä verkossa.

Lisätietoja puhujista ja keskustelutarjan teemoista löytyy Arkkitehtuurimuseon sivuilta. Paneelikeskustelut ovat osa 3A Talks -tapahtumasarjaa, jossa joka kuukauden toisena tiistaina kuullaan ja keskustellaan alan ajankohtaisista aiheista.

3A Talks: Museo arkkitehtuurin edistäjänä -paneelikeskustelut 12.9., 10.10. ja 14.11. klo 18–20 verkossa. Lisätietoja ja linkit keskusteluihin mfa.fi.

Näyttely Reima Pietilän juhluvuoden kunniaksi

Arkkitehti ja akateemikko **Reima Pietilän** (1923–1993) syntymästä on tänä vuonna kulunut sata vuotta. Juhluvuoden kunniaksi Arkkitehtuurimuseossa on esillä studionäyttely *Sanastelu, luonnostelu, kuvittelu – Reima Pietilän luonnoksia ja aforismeja*.

Näyttely keskittyy Pietilän omintakeiseen suunnittelutapaan. Esillä on luonnoksia, pienoismalleja ja Pietilän aforismin kaltaisia oivalluksia arkkitehtuurista.

Sanastelu, luonnostelu, kuvittelu – Reima Pietilän luonnoksia ja aforismeja -näyttely Arkkitehtuurimuseon studiossa 24.9. asti.

Alvar Aallon piirustuksia esillä Berliinissä

Alvar Aalto in Germany: Drawing Modernism -näyttely Museum for Architectural Drawing -museossa Berliinissä esittelee **Alvar Aallon** arkkitehtitoimiston 1950–1960-luvuilla Saksaan suunnittelema kohteita.

Esillä on yli seitsemänkymmentä alkuperäistä arkkitehtuuri-piirustusta, jotka esittelevät yhteensä neljäätoista Aallon toteutunutta ja toteutumattomaa rakennushanketta.

Näyttely on toteutettu yhteistyössä Tchoban Foundationin, Saksan Suomen Instituutin, Cambridgen yliopiston ja Alvar Aalto -säätiön kesken.

Alvar Aalto in Germany: Drawing Modernism -näyttely Berliinissä 23.9.2023–14.1.2024.

Arkkitehtuuri imperiumien ristipaineessa

Venäläisen imperialismin nostaessa jälleen päätään on syytä kiinnittää huomiota siihen, miten se on aiemmin vaikuttanut rakennettuun ympäristöömme, kirjoittaa arkkitehtuurin historian tutkija Markus Lähteenmäki.

MARKUS LÄHTEENMÄKI

Ranskalaisen arkkitehtuurihistorioitsija Jean-Louis Cohenin tapaturmainen poismeno elokuun alussa oli menetys koko arkkitehtuurin kansainväliselle kentälle, mutta myös henkilökohtainen järkytys itselleni. Cohen

toimi väitöskirjani ohjaajana, ja kesäkuussa hän piti viimeiseksi jääneen keynote-esityksensä Kansalliskirjaston kupolisalissa Helsingissä, järjestämäni ”States in Between: Architecture and Empire in East Europe and Northeast Eurasia” -konferenssin päätösluentona.

Luennossaan Cohen kävi läpi imperiumien, kolonialismin ja arkkitehtuurin monimuotoista historiaa Casablancasta Harkovaan ja Pariisista Moskovaan. Hänen yhtäaika henkilökohtaisen ja ensyklopedisen esityksensä sanoma oli, että historian suurten kehityslinjoiden ymmärtämiseksi on välttämätöntä katsoa yksioikoisia historioita laajemmalle. Samalla Cohen painotti, että ympäröivän maailman muuttuessa meidän on jatkuvasti uudelleenarvioitava niitä valtarakenteita, jotka maiden, alueiden sekä yhteiskunnan ja arkkitehtuurin välisissä suhteissa vaikuttavat, ja vastaavasti suhteutettava tutkimuskysymyksemme ja -kontekstimme. Tästä oli kyse myös koko konferenssissa.

Venäjän helmikuussa 2022 aloittama täysimittainen hyökkäyssota Ukrainassa on myllännyt merkittävästi Suomen ja koko Euroopan, varsinkin sen itäisten osien, politiikkaa ja valtioiden suhtautumista omiin naapureihinsa. Venäläinen imperialismi ei olekaan kuollut, se on vain muuttanut muotoaan taas kerran. Mutta miten tämä vaikuttaa siihen, miten näemme rakennetun ympäristöömme ja sen historian?

Konferenssiin osallistui tutkijoita lähes kahdestakymmenestä maasta, ja esityksissä käsiteltiin laajalla kirjolla keskusvaltojen vallankäyttöä ja pienten kansojen vastarintaa sekä arkkitehtuurin monia rooleja tällaisissa prosesseissa. Suomalainen historiankirjoitus on käsitellyt näitä aiheita jo vuosikymmeniä, sillä voimakas naapuri on ollut täällä aina itsestäänselvyyttä. Sen vaikutukset

arkkitehtuuriimme on kuitenkin nähty usein mustavalkoisina tai jätetty huomiotta. Aivan kuten maamme rajat, myös rakennettu ympäristöömme on muotoutunut suurvaltojen ristipaineessa, ja konferenssin sisältö näytti, että myös vertailukohtia sille löytyy näiden valtarakenteiden muilta rajoilta, kuten Georgiasta, Ukrainasta tai Puolasta. Tämän tulisikin olla tutkimuksen lähtökohta, ei jälkihuomio.

Tästä näkökulmasta Helsingin uudelleenrakentaminen 1800-luvun alkupuolella rinnastuu pikemminkin Moskovan, Varsovan ja Kiovan jälleenrakentamiseen kuin Tukholman tai Berliinin samanaikaiseen kehitykseen. Se sitoutuu yhtä lailla osaksi Venäjän keisarien kolonisaatiopolitiikkaa kuin yleiseurooppalaista valistusajattelua ja sen arkkitehtonisia ilmentymiä.

Tällaisia uudenlaisia näkökulmia avasimme valokuvataiteilija Dan Dubowitzin ja muusikko-arkkitehti Tuomas Toivosen kanssa konferenssin avajaisiin toteuttamamme tilallisen esityksen muodossa. Kansallisarkiston pohjakerroksen näyttelytilaan levittäytyneen installaation luotasi Helsingin saariston sotilaallista rakennusperintöä herättääkseen keskustelua näiden paikkojen merkityksistä menneisyudessa ja nykyisyydessä. Suurikokoisia valokuvia ja ääntä yhdistävää installaatiota täydensivät Venäjän laivaston insinööriosaston linnoituspiirustukset sekä Carl Ludvig Engelin samanaikaiset rakennussuunnitelmat. Vaikka nämä suunnitelmat kehittyivät rinnakkain niin arkkitehtonisesti kuin maantieteellisestikin, on niitä tarkasteltu harvoin yhdessä.

Jean-Louis Cohen antama esimerkki osoittaa, että muuttuvassa maailmassa meidän pitää avoimesti uudelleenarvioida arkkitehtuurin historian ja kulttuurin suhteita, valtioiden rajojen ja tieteenalojen ylitse.

Kirjoittaja on arkkitehtuurin historian tutkija ja kuraattori Helsingin yliopistolla ja University College Londonissa.

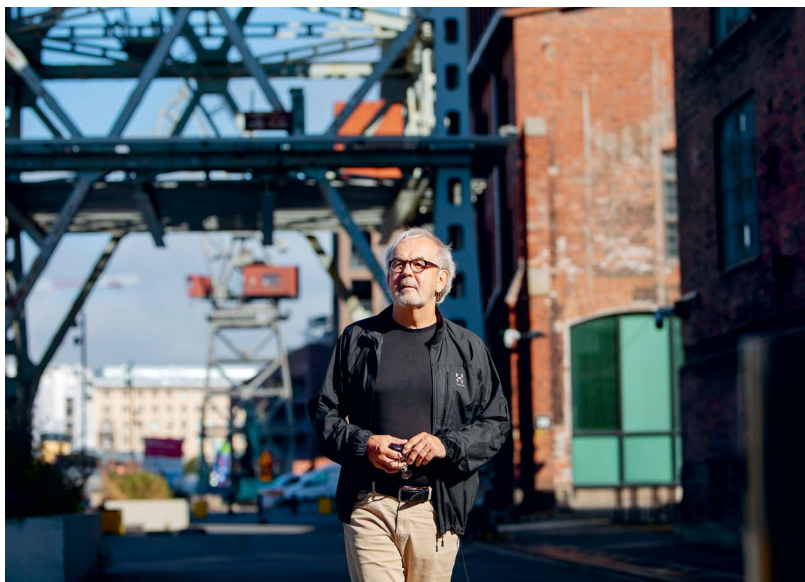
Arkkitehtuurin Finlandia kymmenen kertaa

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon kymmenvuotisen historian aikana on käyty keskustelua muun muassa siitä, pitäisikö yhdyskuntasuunnittelulla tai korjausrakentamisella olla oma palkintonsa, onko nimi liian juhlallinen ja onko palkinto ylipäättään tarpeen.

Teksti KRISTO VESIKANSA

Vas. Ensimmäisen Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon vuonna 2014 sai Varsovassa sijaitseva Puolanjuutalaisten historian museo, jonka on suunnitellut arkkitehti-toimisto Lahdelma & Mahlamäki.

Oik. Rainer Mahlamäki oli Suomen Arkkitehti-liiton puheenjohtaja, kun Arkkitehtuurin Finlandia -palkintoa alettiin suunnitella. Tänä vuonna hän toimi palkintoehdokkaat valitsevan esiraadin puheenjohtajana.

KATJIA TÄHIÄ

Lokakuussa kymmenennen kerran jaettava Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto on vakiinnuttanut asemansa suomalaisen arkkitehtuurin arvostetuimpana tunnustuksena. Mutta miksi palkinto aikanaan perustettiin ja olisiko sitä nyt aika uudistaa jollain tavalla? Keskustelimme aiheesta professori **Rainer Mahlamäen** ja Safan entisen pääsihteerin **Paula Huotelinin** kanssa.

Molemmat ovat vaikuttaneet merkittävästi Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon perustamiseen ja myöhempisiin vaiheisiin: Huotelin on toiminut alusta saakka esiraadin sihteerinä, ja Mahlamäki oli Suomen Arkkitehtiliiton puheenjohtaja, kun ajatusta palkinnosta alettiin kehittää. Lisäksi hänen suunnittelemansa Puolanjuutalaisten historian museo Varsovassa sai ensimmäisen Finlandia -palkinnon vuonna 2014, ja Mahlamäki on kuulunut kahtena viime vuonna palkintoehdokkaat valinneeseen esiraatiin.

Idea palkintoon saatiin Mahlamäen mukaan Ruotsin arkkitehtiliiton Tukholmassa järjestämästä Kasper Salin -palkintogaalasta.

”Se oli ainakin minulle hyvin mieleenpainuva kokemus, koska siellä oli iso sali aivan täynnä ihmisiä ja tavattoman hyvä tunnelma. Heti matkan jälkeen syntyi ajatus, että Suomeen tarvittaisiin vastaavanlainen palkinto”, Mahlamäki muistelee.

Alkuperäisenä tavoitteena oli Ruotsin esimerkin tavoin kerätä arkkitehtikuntaa viettämään yhteistä vuosipäivää, joka sisältäisi seminaareja ja luentoja ja huipentuisi palkinnon jakamiseen. Arkkitehtien lisäksi tapahtumaan oli tarkoitus kutsua myös muita rakennusalan toimijoita, joilta toivottiin luonnollisesti myös rahallista tukea hankkeelle. Toisena tavoitteena oli saada media palkinnon avulla kiinnostumaan arkkitehtuurista enemmän.

Ideaa ryhtyi käytännössä viemään eteenpäin Safan hallituksen keväällä 2010 perustama palkinto- ja mitalityöryhmä. Sen ensimmäisen kokouksen pöytäkirjasta löytyy varhaisin maininta palkinnon

nimestä. Juhlallinen nimi herätti sittemmin myös kriittistä keskustelua liiton toimielimissä.

”Täytyy sanoa, että vaikka tämä nimi kalskahtaa ehkä turhankin komealta – siinähän ovat siberialaiset sävelet taustalla – on se osoittautunut erinomaiseksi kansainvälisissä yhteyksissä. Ulkomailla palkinto noteerataan erityiseksi nimensäkin vuoksi”, Mahlamäki toteaa.

RUNSAASTI MEDIANÄKYVYYTTÄ

Finlandia-palkinnon säännöt Mahlamäki kertoo kirjoittaneensa yhdessä palkinto- ja mitalityöryhmään kuuluneen **Harri Hautajärven** kanssa.

”Tärkeää oli, että ammattiraati valitsee ehdokkaiksi kohteita, jotka ovat riittävän korkeatasoisia palkinnon saajaksi, mutta itse palkitun valitsee aina joku ei-ammattilainen. Korviini on kantautunut jonkin verran ihmettelyä, mikseivät tällaista palkintoa jaa ammatti-ihmiset, mutta se ei ole ollut minusta koskaan tämän palkinnon henki. Se, että palkitun valitsee henkilö, joka jollain tavalla tunnetaan julkisuudessa ja edustaa samalla käyttäjää, kansalaista, antaa palkinnolle kiinnostavuutta ja uskottavuuttakin. Toki tällä on yhtäläisyyttä kirjallisuuden Finlandian kanssa, siinäkin lukija on valinnan tekijä”, Mahlamäki selittää.

Huotelinin mielestä ollut mielenkiintoista seurata, mitkä asiat ehdokaskohteissa puhuttelevat palkinnon valitsijoita.

”Se laajentaa meidänkin ymmärrystämme siitä, miten arkkitehtuuria lähestytään”, hän sanoo. Huotelin korostaa myös, että toisin kuin monien kansainvälisten arkkitehtuuripalkintojen kohdalla, Finlandia-palkinnon esiraati ja valitsija todellakin perehtyvät ehdokaskohteisiin paikan päällä.

Sääntöjen laatimiseen jälkeen ehti vierähtää useampi vuosi ennen kuin ensimmäinen esiraati pääsi aloittamaan työnsä keväällä 2014. Mahlamäki muistelee viivytyksen syynä olleen ainakin osittain

KATJIA TÄHIÄ

Safan entinen pääsihteerin Paula Huotelin on toiminut esiraadin sihteerinä palkinnon perustamisesta lähtien.

keskustelu, pitäisikö myös yhdyskuntasuunnittelulle perustaa vastaava palkinto. Finlandia-palkinnon tarpeellisuus herätti muutenkin epäilyjä Safan piirissä, mutta keskustelu loppui nopeasti, kun palkinto sai ensimmäisellä jakokerralla runsaasti medianäkyvyyttä.

Mitä ensimmäisen Finlandia-palkinnon saaminen merkitsee Mahlamäelle itselleen?

”Totta kai se on arvokas palkinto, mutta ajattelin jo silloin, ettei kysymys ole mistään hiihtokilpailusta, jossa paras voittaa. Kaikki ehdokkaat olivat korkeatasoista arkkitehtuuria, ja lopputulos kertoi enemmän valitsijan omista tuntemuksista ja mieltymyksistä. Tästä syystä en mielelläni käytä Finlandia-palkinnon kohdalla sanaa voittaja, vaan puhun mielelläni palkinnon saajasta. Se kuvaa paremmin palkinnon henkeä”, hän kertoo.

MONIPUOLISIA EHDOKKAITA

Finlandia-palkintoehdokkaana on ollut yhteensä 42 kohdetta. Mitä ne kertovat suomalaisesta arkkitehtuurista ja sen kehityksestä kymmenen vuoden aikana? Kohteet ovat ainakin painottuneet voimakkaasti pääkaupunkiseudulle: lähes puolet on Helsingistä ja joka kymmenes Espoosta. Suurimmista kaupungeista Turku, Tampere ja Oulu ovat jääneet kokonaan ilman ehdokkuuksia, ja Vantaaltakin on päässyt mukaan vain yksi kohde. Jyväskylä on sen sijaan pärjännyt hyvin kolmella ehdokkuudella, joista kaksi on valittu voittajaksi.

Kun tekee listaa ehdokkaiden arkkitehtisuunnittelijoista, vaikuttaa se yllättävänkin monipuoliselta: kohteita on suunnitellut yli 30 toimistoa, ja ainoastaan yksi, NRT Arkkitehdit, on saanut palkinnon kahdesti: ensimmäisen Harald Herlin -oppimiskeskuksen korjauksesta vuonna 2017 ja toisen vuonna 2020 Olympiastadionin peruskorjauksesta yhdessä K2S Arkkitehtien kanssa.

Pistesijoissa ylivoimainen johto on JKMM Arkkitehdeilla, jonka nimissä on lähes viidesosa ehdokkuuksista. Pääpalkinnon toimisto on kuitenkin saanut vain Kirkkonummen pääkirjastosta vuonna 2021 ja Harald Herlin -oppimiskeskuksen sisustus suunnittelusta.

Säännöt mahdollistavat Finlandia-palkinnon jakamisen niin Suomessa pysyvästi asuvan arkkitehdin ulkomaille suunnittelevalle kohteelle kuin ulkomaalaisen arkkitehdin Suomeen toteuttamalle työlle. Käytännössä tämä kansainvälinen ulottuvuus on kuitenkin näkynyt varsin heikosti.

Ehdokkaina on ollut tähän mennessä vain kaksi ulkomailla sijaitsevaa rakennusta, ensimmäisen palkinnon voittanut Puolanjuutalaisten historian museo ja Tarton Paavalinkirkon restaurointi vuonna 2017. Ulkomaalaisten arkkitehtien panoksesta

on puolestaan vastannut lähinnä monikansallinen työryhmä, jonka Mänttään suunnittelema Serlachius-museo Gösta oli ehdokkaana vuonna 2014 ja sen yhteyteen rakennettu taidesauna viime vuonna.

”Kyllä tässä sellainen sivuhavainto on tullut, että kansainvälistyminen on meillä edelleen aika matalalla tasolla. Arkkitehtuurin rajan ylittäminen näyttää olevan vaikeaa molempiin suuntiin. Lisäksi on joitain käytännön asioita, kuten esiraadin mahdollisuudet tutustua kohteisiin, jotka sijaitsevat hankalien yhteyksien päässä Afrikassa tai Kiinassa, ja palkintotuomarin matkojen järjestäminen”, Mahlamäki selittää.

KORJAUSRAKENTAMISEN PAINOARVO LISÄÄNTYY

Näkyvin temaattinen muutos on ollut korjausrakentamisen painoarvon lisääntyminen. Vaikka säännöt ovat alusta saakka mahdollistaneet palkinnon jakamisen korjauskohteelle, oli alkuvuosina ehdokkaina vain kaksi kohdetta, joissa olemassa olevaa rakennusta oli hyödynnetty: Helsingin yliopiston pääkirjasto ja OP-ryhmän pääkonttori. Niissäkin vanhaa oli täydennetty näyttäville uudisosilla.

Suunta muuttui vuonna 2017, kun Suomen itenäisyyden juhluvuoden kunniaksi kaikki ehdokkaat olivat korjauskohteita. Sen jälkeen voittajaksi on valittu ainoastaan kerran puhdas uudisrakennus eli Uusi lastensairaala vuonna 2018, ja ehdokkaiden korjauskohteita on ollut noin neljäkymmentä prosenttia. Mukaan on toki mahtunut hyvin erilaisia hankkeita hienovaraisista restauroinneista kokonaisvaltaisiin transformaatioihin.

Uudisrakentamisen jääminen korjaamisen jalkoihin on herättänyt myös kritiikkiä arkkitehtien parissa. Esimerkiksi **Jorma Mukala** totesi Arkkitehtiuutisten kolumnissa vuonna 2021, ettei korjaamista ja uudisrakentamista ole mielekästä verrata keskenään. Tämä sai aikaan värikkään ajatustenvaihdon lehden sivuilla. Sittemmin keskustelua on käyty ennen kaikkea sosiaalisessa mediassa.

Huotelin sanoo, että myös palkinnon valitsijoilla on ollut välillä vaikeuksia ymmärtää, miksi peruskorjauskohteet ovat samassa korissa uudisrakennusten kanssa.

”Useampikin on kysynyt, mitä tässä oikein palkitaan – alkuperäinen suunnittelija vai jotain muuta? Meillehän on selvää, että siinä palkitaan arkkitehdin taito, jolla hän on peruskorjauksen suunnitellut”, Huotelin selittää.

Esiraatikin on Huotelinin mukaan silloin tällöin keskustelut, pitäisikö korjausrakentamiselle perustaa oma palkintonsa, mutta aina on todettu, ettei se ole tarpeellista.

”

Kysymys ei ole mistään
 hiihtokilpailusta, jossa
 paras voittaa.

Ylh. oik. Kirkkonummen
 pääkirjasto Fyri.

Ylh. vas. Asuinkerrostalo
 Puukuokka Jyväskylässä.

Oik. alh. Helsingin perus-
 korjattu Olympiastadion.

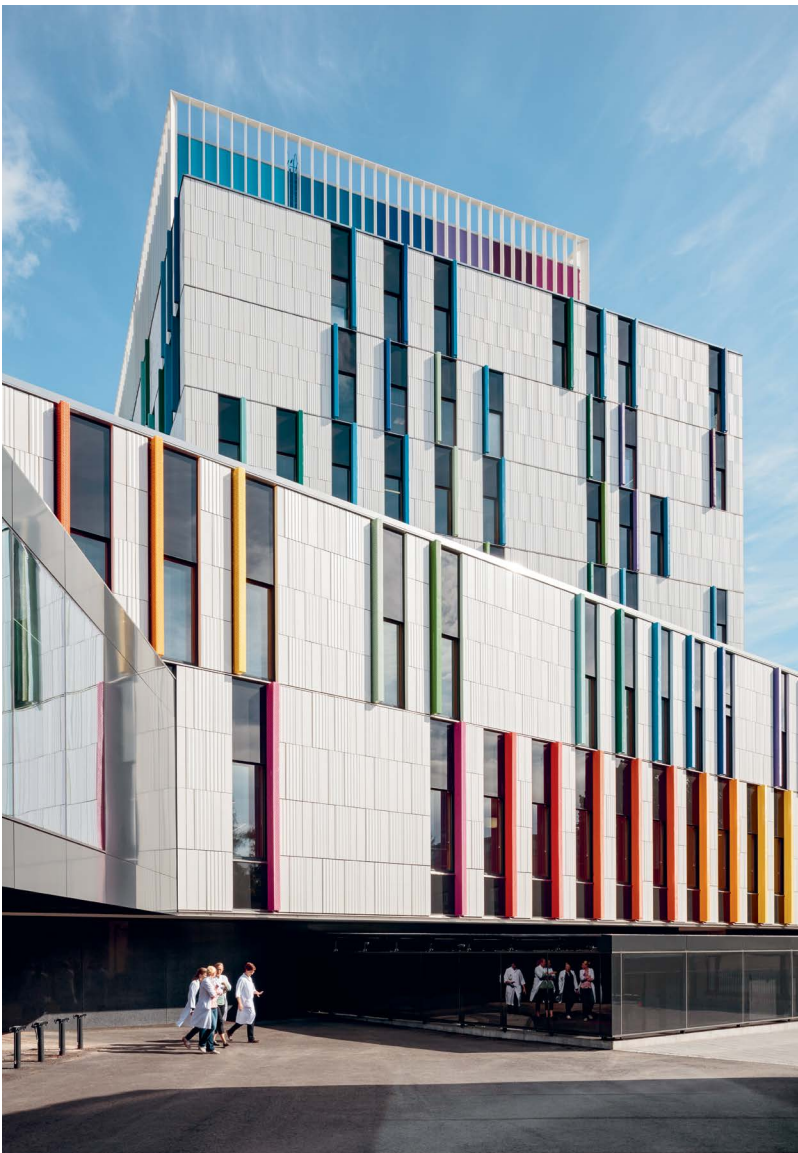

Vas. ylh. Aalto-yliopiston Harald Herlin -oppimis-keskus Espoossa.

Vas. alh. Uusi lasten-sairaala Helsingissä.

Oik. alh. Rovaniemen keskuskentän katsomo Railo.

”

Joudumme käymään vakavan pohdinnan siitä, mitä rakennamme ja missä määrin uusia rakennuksia ylipäänsä tarvitaan.

Kritiikkiä on tullut sen verran, että asiasta on syytä käydä kunnollinen keskustelu, Mahlamäki sanoo. Itse hän ei kuitenkaan näe tarvetta radikaaleille muutoksille, sillä uutta ja vanhaa saumattomasti yhdistäviä hankkeita on jatkuvasti enemmän. Tällainen erottelu sotisi myös kestävyystavoitteita vastaan.

”Tilanteessa, jossa maailma tänä päivänä on, meidän ei pidä missään nimessä alkaa kategorisoida rakentamista uuteen ja vanhaan. Siinä syntyy väistämättä vastakkainasettelu, jossa toista pidetään arvokkaampana.”

”Jos ajatellaan arkkitehtien eetosta ja tehtävää tässä tilanteessa, joudumme käymään vakavan pohdinnan siitä, mitä todella rakennamme ja missä määrin uusia rakennuksia ylipäänsä tarvitaan. Sen takia pitäisin huonona viestinä, jos antaisimme ymmärtää, että uudet rakennukset ovat jotenkin parempia tai hienompia kuin korjauskohteet”, Mahlamäki perustelee.

LAADUKKAITA ASUNTOKOhteITA HANKALA LÖYTÄÄ

Keskustelua on jonkin verran herättänyt myös Finlandia-palkinnon painottuminen julkisiin rakennuksiin. Mahlamäki myöntää, että tämä oli jossain mielessä tavoitteena palkintoa perustettaessa.

”Sääntöjä laadittaessa taustalla oli ajatus, että palkitun kohteen pitää olla jotakin komeaa ja näkyvää, ja sen tulee kuvastaa parhaalla tavalla suomalaisen ja Suomen arkkitehtuurin tarinaa. Vaikka sitä ei mihinkään kirjoitettu, meillä oli kyllä takarivossa ajatus, ettei tätä palkintoa voida myöntää esimerkiksi yksittäiselle pientalolle. Palkinnon tulee nostaa esiin kohteita, joilla on julkinen näkyvyys ja kansalaisten käyttömahdollisuus”, Mahlamäki selittää.

Ehdokkaiden joukossa on ollut tähän mennessä ainoastaan kuusi asuinrakennusta, joista voittajiksi on valittu Puukuokka vuonna 2015 ja Käärmetalon peruskorjaus vuonna 2019. Mahlamäki sanoo pyrkineensä löytämään esiraadin jäsenenä ehdokkaiksi hyviä asuntokohteita, mutta riittävän laadukkaita hankkeita ei tahtonut löytyä.

”Ongelmana on, että tänä päivänä julkisella rahalla tehtävä rakentaminen on hyvin säädeltyä ja varsinkin pääkaupunkiseudulla voimakkaasti kaavaohjattua. Toisaalta myös vapaarahoitteista asuntorakentamista painavat raskaat taloudelliset vaatimukset. Ne ovat johtaneet siihen, ettei asuntorakentamisesta oikein tahdo löytyä uutta suuntaa näyttäviä kohteita”, hän selittää.

Parhaissakin asuntokohteissa on Mahlamäen mielestä usein samoja ongelmia, joita kritisoidaan julkisuudessa, kuten pieniä, ahtaita asuntoja ja

heikkoja pohjaratkaisuja. ”Ulkoarkkitehtuuri on monta kertaa ammattimaisesti tehty, mutta sisältö ei ole esille nostettavaa”, hän toteaa.

Huotelin kertoo esiraadin keskustelleen, pitäisikö asuntosuunnittelulle olla oma palkintonsa, jota ei olisi rajattu tiukasti rakennushankkeisiin, vaan jonka avulla voitaisiin nostaa esiin muutakin hyvän asumisen puolesta tehtyä työtä. Asiaa ei ole kuitenkaan toistaiseksi lähdetty edistämään.

Safassa käynnissä olevan, koko organisaatiota koskevan muutoshankkeen yhteydessä arvioidaan myös liiton jakamien palkintojen tavoitteet.

”Finlandia -palkinto on muodostunut sellaiseksi pyhäpäivän juhlatilaisuudeksi, jossa istutaan vakavasti kuuntelemassa, ja sitten jälkikäteen arvioidaan toimistojen kahvipöydissä, menikö valinta tänäkään vuonna oikein”, Mahlamäki toteaa ja nostaa esiin alkuperäisen ajatuksen arkkitehtikuntaa kokoavasta juhlagaalasta. Juhlapäiväksi hän ehdottaa **Alvar Aallon** syntymäpäivää kolmas helmikuuta, jota arkkitehtuurin ja muotoilun alan järjestöt ovat esittäneet viralliseksi liputuspäiväksi. ●

Arkkitehtuurin Finlandia-palkinnon voittajat

- 2014 Puolanjuutalaisten historian museo, Varsova, Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki
- 2015 Puukuokka, Jyväskylä, Oopeaa
- 2016 Rovaniemen keskustentän katsomo Railo, Arkkitehtityöhuone APRT
- 2017 Aalto-yliopiston Harald Herlin -oppimiskeskus, Espoo, Arkkitehdit NRT
- 2018 Uusi Lastensairaala, Helsinki, Arkkitehtitoimisto Sarc ja Arkkitehtiryhmä Reino Koivula
- 2019 Käärmetalon peruskorjaus, Helsinki, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit
- 2020 Helsingin Olympiastadionin peruskorjaus, Arkkitehtitoimisto K2S ja Arkkitehdit NRT
- 2021 Kirkkonummen pääkirjasto Fyyri, JKMM Arkkitehdit
- 2022 Jyväskylän yliopiston pääkirjaston peruskorjaus, Arkkitehtitoimisto Sipinen ja BST-Arkkitehdit

Nigerilainen arkkitehti Kunlé Adeyemi ja saksalainen fyysikko ja ilmastotieteilijä Hans Joachim Schellnhuber luenna yhdessä World Congress of Architects -tapahtumassa.

Arkkitehtikongressissa keskusteltiin pelosta ja toivosta

Kööpenhaminassa järjestetty kansainvälinen arkkitehtikongressi sanoi muutosta, joka väistämättä koskee niin maapalloa kuin arkkitehdin roolia. Puheenvuoroissa käsiteltiin resurssien uudelleenarviointia, ilmastonmuutokseen sopeutumista, kauneutta, rumuutta ja kestävyyttä.

Teksti IRIS ANDERSSON

”Jaamme saman taistelun, pelon ja toivon.”

Burkina Fasossa syntyneen arkkitehti **Francis Kéré**n sanat ovat jääneet soimaan korviini Kööpenhaminassa heinäkuun alussa järjestetyn kansainvälisen arkkitehtiliitto UIA:n (International Union of Architects) arkkitehtuurikongressin jäljiltä.

Maapallon historian sillä hetkellä lämpimimmän viikon aikana World Congress of Architects -tapahtumassa jaettiin ajatuksia ilmastonmuutokseen sopeutumisesta, resurssien uudelleenarvioinnista, resilienteistä yhteisöistä, terveydestä, osallisuudesta sekä kumppanuudesta muutoksen aikaansaamiseksi. Ennen kaikkea kongressi sanoi väistämätöntä muutosta, joka koskee niin maapalloa kuin arkkitehdin roolia.

ARKKITEHTIEN JA TUTKIJOIDEN VUOROPUHELUJA

Pääluennoista mielenkiintoisimmat muodostuivat arkkitehdin ja tieteenharjoittajan

vuoropuheluista, joissa osallistujien lyhyet esitykset pohjustivat paneelikeskustelua.

Vasta kolmekymmenvuotiaana arkkitehtuuriopinnot aloittanut Kéré on esimerkki siitä, että milloinkaan ei ole myöhäistä aloittaa. Kéré ammentaa puusepän taustastaan ja työstää lähitulevaisuutta, kun taas hänen luennoitsijaparinsa, tanskalainen geologi **Minik Rosing**, työskentelee evoluution mittaisella 4,8 miljoonan vuoden aika-akselilla.

Jokainen elävä organismi pyrkii jättämään jälkensä maailmaan. Vaikka vaeltaisit vuoren huipulle ja ottaisit kuvan alla aukeavasta maisemasta, kuva on rakennetusta maisemasta. Se on tuhansien olioiden koti. Onkin epärealistista ajatella, että elämästä selviäisi jälkiä jättämättä. Rosingin mukaan tärkeäksi kysymykseksi nousee, kuinka jätämme leimamme mahdollisimman kauniisti. Kéré jatkaa geologin ajatusta: Me tulemme jatkamaan rakentamista, mutta se tulee tehdä paremmin. Ihmisiä ei voi opettaa

muuttumaan, mutta omalla toiminnallaan heitä voi innostaa.

Toinen kiinnostava luennoitsijapari koostui nigerilaisesta arkkitehti **Kunlé Adeyemista**, joka on tunnettu kelluvista rakennuksistaan, sekä saksalaisesta fyysikko ja ilmastotieteilijä **Hans Joachim Schellnhuberista**, joka on yksi Potsdamin ilmastonmuutoksen tutkimusinstituutin perustajajäsenistä.

Tämän vuoden helleaallot, maastopalot ja tulvat tekevät ilmastonmuutoksen näkyväksi kaikille. Schellnhuberin mukaan emme pysty pitämään ilmaston lämpenemistä alle tavoitellun puolentoista asteen rajan emmekä edes alle kahden asteen. Meidän tulee kuitenkin pyrkiä pitämään lämpötila niin alhaalla kuin mahdollista. Schellnhuberin luentokalvoilla tulevaisuuden lämpötilaennuste piirtää kiihtyvässä tahdissa nousevan käyrän. Sen taittamiseksi tarvitaan negatiivisia päästöjä, joita saavutetaan planeetan metsittämisellä sekä kaupunkien puurakentamisella.

Kauneus ei välttämättä löydy visuaalisuudesta, vaan arvoista sen takana.

Ylh. Väliaika näyttelyhallissa.

Alh. Geologi Minik Rosing aloitti luentonsa nostamalla kiven puhujankorokkeelle.

Ilmastotutkijan ajatuksia täydentäen Adeyemi ajattelee, että meidän on opittava ympäristöstä ja ulos suurista oletamuksista siitä, mitä arkkitehtuurin tulisi olla.

ARKKITEHTUURIN ON MUUTUTTAVA

Sama uudelleen oppiminen välittyi pienempienkin luentosalien teemoissa, kuten paneelikeskustelussa kestäväydestä, kauneudesta ja rumuudesta. Kööpenhaminassa vaikuttava taiteilija **Madeleine Kate McGowan** ajattelee taiteen heijastavan olemassaoloa. Kun todellisuutemme muuttuu, myös taiteen ja arkkitehtuurin on muututtava. Kauneudessa ei ole enää kyse yksin ihmisen näkemästä kauneudesta, vaan kauneudesta kaikille olennoille. Kauneus ei välttämättä löydy visuaalisuudesta, vaan arvoista sen takana.

Brittiläinen arkkitehti **Indy Johari** puolestaan ajattelee epäjohtonmukaisuuden olevan maailmassa ruminta. Hänestä ilmastonmuutoskeskustelu liikkuu usein aivan väärässä skaalassa. On lähdettävä perusasioiden tunnistamisesta: nykyinen elämämme perustuu tulevaisuuden elämän surmaamiseen. Kun kuvitellaan tulevaisuuden estetiikkaa, etiikan on luotava muoto ja kauneus. Johari täsmentää, ettei hän puhu moralisoivasta etiikasta vaan palautetta antavasta etiikasta. Hänestä tietoisuus on kaunista ja se on pohja uudelle, eettiselle arjen estetiikalle.

Kauneuden lisäksi tulevaisuudessa tarvitaan toivoa. Ilmastonmuutos ei ole ainoa maapalloa runteleva voima, vaan sotien jalkoihin ovat jääneet niin Syyria, Ukraina kuin Myanmar. Ukrainalainen arkkitehti **Viktorii Didych** on osa RE:Ukraine System -liikettä. Ryhmän toimintaa ohjaa viisi periaatetta: ihmisten yksilöllisen turvallisuuden takaaminen, yhdessä toimiminen, rakennus- ja kulttuuriperinnön säilyttäminen, tulevaisuuden suunnittelu sekä aikaan elpyminen sodan koettelemuksista.

Didych esittelee väliaikaisen asunomodulin sekä perinnerakentamiseen pohjautuvan katalogin talojen kunnostamiseksi ja uudelleen rakentamiseksi. Katalogin rakennusosista ihminen voi koota mieleisensä rakennuksen ja lopputuloksena hän saa valmiit työpiirustukset.

TIEDON LEVITYS KUULUU KAIKILLE

Kulttuuriperintöä vaalitaan myös muistomerkkien suojelulla. Ukrainassa pat-saita on haudattu hiekkasäkkien alle ja

ympäriilleen ne ovat saaneet suojalaatikat, joiden pinnassa olevat kuvat muistuttavat siitä, mitä niiden alle kätkeytyy. Toivon vaalimisessa käytetään apuna myös tekoälyä, jonka avulla apin ladannut käyttäjä voi visualisoida rauniot jälleenrakennetuiksi. Ukrainalaisten arkkitehtien toiminnassa välittyi arvokkuuden säilyttäminen.

UIA:n kongressi antoi paljon ajateltavaa arkkitehdin osasta tulevaisuuden muutoksessa. Kaupunkielämän laadun parantamisen uranuurtaja, tanskalainen **Jan Gehl** näkee roolinsa lähetysaarnajana. Tiedon levitys kuuluu kuitenkin kaikille kongressikävijöille ja arkkitehdeille. Kestävän tulevaisuuden suunnittelussa ketään tai mitään ei saa jättää ulkopuolelle. ●

Kansainvälinen arkkitehtikongressi Kööpenhaminassa

Kansainvälisen arkkitehtiliiton UIA:n arkkitehtikongressi World Congress of Architects järjestettiin Kööpenhaminassa 2.–6.7.

6 000 osanottajaa 135 maasta
500 puhujaa
150 tapahtumaa lavalla ja näyttelyosastoilla
180 näyttelyosastoa
1 100 osallistujaa avajaisvastaanotolla, 800 jäähäväisillä
3 500 osallistujaa kierroksilla
75 oheistapahtumaa ympäri kaupunkia
15 paviljonkia Kööpenhaminan satamassa
4 500 kahvikupillista
7 250 kasvisruoka-annosta
6,7 miljoonan euron budjetti, josta osallistumismaksut 2,8 miljoonaa euroa. Rahoittajia muun muassa Kööpenhaminan kaupunki, Tanskan arkkitehtiliitto ja arkkitehtuuria tukeva Realdania-järjestö.

Koonnut PAULA HUOTELIN

Kun säästetään osa nurmialueista niittämiseltä tai vuorottellaan alueiden niittoa, turvataan kasvien kukinta ja pölyttäjien ravinnon saaminen. Hoito-ohjeita voidaan sisällyttää asemakaavaan tai rakennustapaohjeisiin.

Kaupunkipöheikköjen arvo nousuun

Asemakaavalla voidaan turvata luonnon monimuotoisuuden säilymistä kaupungeissa. Yksittäinen puukin voi olla merkittävä lajien liikkussa alueelta toiselle.

Teksti ja kuva PEKKA HÄNNINEN

Luonnon monimuotoisuuden arvoon kaupungeissa ollaan havahtumassa. Luonto voi olla kaupungeissa jopa monimuotoisempaa kuin ympäröivällä maaseudulla. Kaupungit on usein perustettu viljaviiniin tai reheviin paikkoihin, eikä saha ole parturoinut puustoa yhtä ahnaasti kuin maaseudun talousmetsissä.

”Aika on kypsä kaupunkiluonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi”, toteaa erikoistutkija ja kaupunkiekologian dosentti **Kati Vierikko** Suomen ympäristökeskuksesta. Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet kaupunkiluonnon merkityksen niin monimuotoisuuden, ilmastonmuutokseen sopeutumisen kuin ihmisten hyvinvoinnin kannalta.

”Monimuotoisuus pitää sisällään myös luonnon toiminnot ja kiertokulut. Olisi tärkeää, että elonkirjo olisi läsnä ihmisten arjessa”, Vierikko pohtii.

PUULLA ON MERKITYSTÄ

Asemakaava tarkentaa maakuntakaavan ja yleiskaavan tavoitteita. Esimerkiksi kytkettyneisyyden eli lajien siirtymäreittien turvaamisessa yksittäinen puukin voi olla merkittävä astinkivi lajien liikkussa alueelta toiselle.

”Asemakaavassa voidaan vaikuttaa paljon paikalliseen luonnon monimuotoisuuteen”, sanoo arkkitehti ja tuore hortonomi **Heini Kaskela**. Hän tutki luonnon monimuotoisuutta edistäviä ratkaisuja asemakaavoituksessa viime keväänä valmistuneessa opinnäytetyössään Hämeen ammattikorkeakoulussa.

”Puurivin tai jopa yksittäisen puun voi asemakaavassa merkitä säilytettäväksi”, Kaskela täsmentää.

Kaskelan mukaan on tärkeää varmistaa, ettei kaavoituksella tai rakentamisella katkaista luonnon monimuotoisuuden tai virkistykseen kannalta merkittäviä viheryhteyksiä. Lisäksi luontopohjaiset ratkaisut rakennetussa ympäristössä, kuten hulevesien luonnonmukainen käsittely, ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä.

Asemakaava on maankäytön ohjausvälineenä sitova, ja kaavamääräykset ja tavoitteet ovat Kaskelan mukaan tehokas keino luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Sen lisäksi kaavoittaja tarvitsee usein esimerkiksi biologin apua sekä hyvää tahtotilaa kunnassa.

KAAVAMERKINNÄT TARKEMMIKSI

Kaskela vertasi tutkimuksessaan 110 kaavaa Pirkanmaalla ja Hämeessä. Asemakaavamerkinnöin ja -määräyksin voidaan edistää uhanalaisten lajien ja luontotyyppien turvaamista suojelualueiden ulkopuolella sekä tavanomaisemman luonnon säilymistä elinvoimaisena.

Kaskelan mukaan asemakaavoituksessa ei tule viherympäristön osalta tyytyä yleispiirteisiin merkintöihin kuten ”lähi-virkistysalue”, vaan tarkentaa alueen roolia ja laatua esimerkiksi indeksin avulla: millainen metsä on kyseessä ja miksi se on tärkeä. Näin luontoarvojen säilymistä edistetään merkittävästi jatkosuunnittelun yhteydessä.

Myös ympäristön detaljeja voidaan ohjata tarkemmin jo asemakaavavaiheessa esimerkiksi ohjaamalla käyttämään istu-
tuksissa kotimaisia lajeja, jotka eivät ole uhkana alkuperäisluon-
nolle. Rakentamistapaohjeella voidaan edelleen täydentää ja
tarkentaa kaavan määräyksiä.

”Monimuotoisuus tarvitsee oikeanlaisia alue- ja tilavarauksia.
Luontopohjaiset ratkaisut vaativat alaa, esimerkiksi suuri puu
tarvitsee juurilleen 25 kuutiometriä maata”, Kaskela muistuttaa.

Monimuotoisuuden näkökulmasta ongelmana ovat usein
pienet kunnat, joilla ei ole riittävästi resursseja käytössään. Juuri
näille Kaskelan opinnäytetyö on suunnattu. Työhön liittyvään
ohjeeseen on koottu suosituksia ja konkreettisia esimerkkejä
luonnon monimuotoisuutta tukevista asemakaavamerkinnoistä
ja -määräyksistä.

LUONTO JA RAKENTAMINEN TÖRMÄYSKURSSILLA

Tiivistyvässä kaupungissa luonto ja rakentaminen joutuvat tör-
mäyskurssille. Vanhoja satama- tai teollisuusalueita vallataan
asuntorakentamiselle. Tällöin luonnonelementtien tuominen
alueelle on tärkeätä. Toisaalta samaan aikaan nakerretaan viher-
aluita muualla.

Vierikko ja Kaskela korostavat maapohjaisten alueiden säi-
lyttämisen tärkeyttä. Suomessa pintamaa kuoritaan usein pois
rakentamisen tieltä ja samalla menetetään kasvillisuuden ja
eläinten lisäksi maaperän monimuotoisuus – pinnan alla piilee
mikrobien ja muiden hajottajien maailma. Myös niiden moni-
muotoisuus on korvaamaton. EU:ssa on valmisteilla maaperä-
direktiivi terveen ja monimuotoisen maaperän suojelemiseksi.

Asemakaavassa voidaan osoittaa prosenttiluvun tai muun
kaavamerkin avulla ala, joka tulee jättää maapohjaiseksi.
Tämä turvaa olevan kasvillisuuden menestymisen, ja maaperän
mikrobikanta säilyy. Lisäksi Kaskela opastaa käyttämään tie-
alueilla ja säilytettävän kasvillisuuden alueilla mahdollisuuksien
mukaan kaavamerkintänä maanpinnan alkuperäisiä korkoja,
jolloin sorapatjan levittämiseltä vältytään sekä turvataan kasvilli-
suuden säilymisolosuhteet.

Vierikko pitää positiivisena esimerkiksi minimetsien perusta-
mista uusille asuinalueille, mutta muistuttaa, että olemassa ole-
vat pöheiköt voivat usein olla arvokkaampia. Niitä tulisi säästää
riittävästi saarekkeiksi rakennettaville alueille.

”Miten saataisiin olemassa olevien kaupunkipöheiköiden
arvostus nousemaan?” Vierikko pohtii.

Asennemuutosta tarvitaan edelleen. ●

**Luonnon monimuotoisuutta edistävät ratkaisut
asemakaavoituksessa - tutkimus löytyy verkosta.**

”

Puurivin tai jopa
yksittäisen puun voi
asemakaavassa merkitä
säilytettäväksi.

ELPAC KALUSTEET

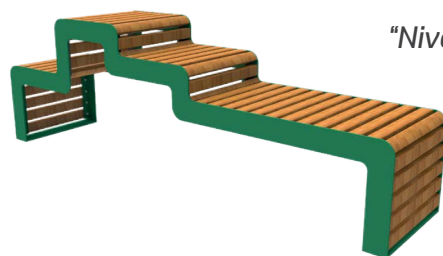
Falco Linea-sarja

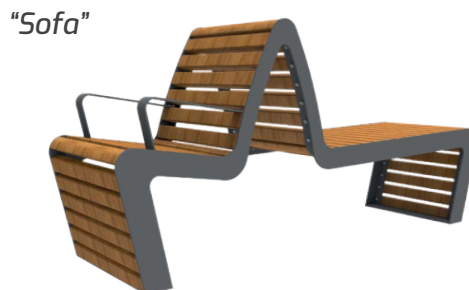
”Picnic”

”Tribune”

”Niveau”

”Sofa”

kalusteet.elpac.fi

010 219 0716 | kalusteet@elpac.fi

Ei kenenkään tontilla

Valtion arkkitehtuurinäkemys jää hallintorakenteiden väleihin, kirjoittaa arkkitehtuurin ja julkisen taiteen asiantuntija Mika Savela.

Teksti MIKA SAVELA

Vaikka usein puhumme Suomesta arkkitehtuurin ja muotoilun maana, hallintomme on yllättävän heikosti rakentunut tukemaan tai edistämään arkkitehtuuria. Laadukas rakennuskulttuuri on moni-

tahoinen ja -alainen kokonaisuus, ja ulkolaidalta katseltuna arkkitehtuurilla on mennyt ihan hyvin myös liiketoimintana.

Ehkä juuri siksi arkkitehtuuri tuntuu usein jäävän hallintosiilojen väliin, ja kokonaisnäkemys valtion roolista arkkitehtuurin edistämässä jää puuttumaan. Nykytilanne ei tarjoa parhaita edellytyksiä suomalaisen arkkitehtuurin potentiaalın hyödyntämiselle.

Olen nyt muutaman vuoden työskennellyt asiantuntijana valtion taide- ja kulttuurihallinnon alalla, melko harvalukuisten arkkitehtien joukossa. Oman virastoni tehtävät on aikanaan asetettu taiteilijapolitiikan ja valtionavustustoiminnan ehdoilla. Tämä hallintokehikko määrittelee toiminnan raamit. Arkkitehtuuria voidaan pääosin edistää vain virastoa ohjaavien säädösten ja tavoitteiden puitteissa. Esimerkiksi arkkitehtuuripolitiikkatyötä tehdään Taiteen edistämiskeskuksessa julkisen taiteen edistämisen nimikkeellä. Työtä tulosohjaavat melko erilaiset mittarit kuin vaikkapa rakennuskulttuurin laatu.

Muistan myös ihmetelleeni, etenkin aloittaessani nykyisessä tehtävässäni, miksi vain joissakin ministeriöissä tai virastoissa on ”arkkitehtirooleja”. Ympäristöministeriö, Museovirasto ja maakuntien liitot ovat perinteisesti työllistäneet arkkitehteja, mutta arkkitehtuuripolitiikkaa ohjaavassa opetus- ja kulttuuriministeriössä ei pysyviä alakohtaisia asiantuntijuuksia ole. Myöskään aluekehityksestä, kaupunkipolitiikasta tai luovista aloista vastaavassa työ- ja elinkeinoministeriössä tai kulttuurihyvinvoinnin kysymysten parissa toimivassa sosiaali- ja terveysministeriössä ei arkkitehteja juuri työskentele.

Arkkitehtuuripolitiikkamme onkin ennen kaikkea taide- ja kulttuuripolitiikkaa. Suunnittelun, maankäytön sekä kiinteistö- ja rakennusalan kokonaisuudessa on toki kosolti poikkihallinnollista julkista toimintaa, kehitysohjelmia ja miljoonahankkeita, mutta arkkitehtuuripolitiikka ohjataan

kulttuurialan virkatyönä. Jos joskus arkkitehtuurin alalla ihmettelemme, miksi jotain ei tehdä, edistetä tai tueta – tai miksi arkkitehtuurin ääni ei kuulu – ovat taustalla usein rakenteet ja kulloisenkin poliittikka-alueen muut pääaiheet.

ARKKITEHDIT eivät ole kulttuuripoliittisen keskustelun, taiteenalojen akuuttien huolenaiheiden tai aktiivisen lobbauksen keskiössä. Esimerkiksi uudessa hallitusohjelmassa tai kulttuurialojen työryhmien selvityksissä arkkitehtuuria ei juuri mainita. Onkin paradoksaalista, että vaikka rakentamisessa pyörii paljon rahaa ja kuluu resursseja, valtion budjettikeskustelussa arkkitehtuuri kuuluu visuaalisiin taiteisiin. Jos *taiteista* leikataan, leikataan myös arkkitehtuurin julkista tukea – kuten vaikkapa paikallisten arkkitehtuuriohjelmien edistämistä.

Miksi näin sitten on? Kyse on mielestäni hiljaisesta rakenteiden purkautumisesta. Ajan myötä muutoksia on tapahtunut myös valtion asiantuntijarooleissa. Jos joku muistelee edellisen valtakunnallisen apoli-ohjelman aikaista valtion rakennustaidetoimikuntaa, on hyvä huomata, että nykyään vastaavaa alaa seuraavaa ja varsin toimivaltaista elintä ei enää ole. Arkkitehtuurin vähäisiksi käyneiden apurahojen ja yhteisöjen avustusten saajat päättää nykyisin taiteen edistämiskeskuksen valtionavustuksia jakava arkkitehtuuri- ja muotoilutoimikunta.

Omaan tehtäväkenttääni on muutaman vuoden aikana kuulunut arkkitehtuuripolitiikan, julkisen taiteen ja rakennetun ympäristön kehityshankkeita ja asiantuntijatyötä. Monilta osin nämä tehtävät voisivat olla täysin erillisiä rooleja, kuten vaikkapa Ruotsissa. Suomessa ei kuitenkaan ole

”

Rakenteiden puutteita meillä paikkaavat alan toimijoiden, arkkitehtien ja muiden ammattilaisten hyvä yhteinen tahto.

arkkitehtuuriin, rakentamiseen tai rakennettuun ympäristöön keskittyvää virastoa, tiimiä, valtakunnanarkkitehtia tai muuta kokoavaa näkemystä edustavaa elintä. Ja toisin kuin vaikkapa Virossa, meillä ei ole opetus- ja kulttuuriministeriössäkään varsinaista arkkitehtuurin asiantuntijaa.

Sellainen arkkitehtuuripoliittinen työ tai arkkitehtuurin edistäminen, josta monissa Euroopan maissa on vastaa erillinen julkinen toimija tai virasto ja joista Davosin julistuksessa tai Euroopan komission OMC-työryhmän (Open Method of Coordination) arkkitehtuuripoliittisraportissa puhutaan, toteutuu Suomessa lähinnä väliaikaisten tehtävien ja määrärahojen kautta. Arkkitehtuurin, maisema-arkkitehtuurin tai muotoilunkaan edistämistä ei Suomessa ole pysyvää virkaosoitetta.

Suomen arkkitehtuuripoliittikka ei myöskään sisällä etukäteen mietittyä työnjakoa siitä, millaisilla rooleilla ja yhteistyön muodoilla hallinnossa pitkäjänteisesti toimitaan laadukkaasti ympäristön tavoitteiden saavuttamiseksi. Taideala- ja kiinteistö- ja rakentamisala toimivat eri maailmoissa. Kuntienkin kulttuuritoimi harmittelee, että teknisen puolen kanssa on vaikeaa päästä samaan pöytään. Yhteistyötä ja kokonaisnäkemystä kaivataan.

Rakenteiden puutteita meillä paikkaavat alan toimijoiden, arkkitehtien ja muiden ammattilaisten hyvä yhteinen tahto. Nykyongelmat konkretisoituvat kuitenkin ohjelmien, suositusten ja linjausten

jalkautuksen myötä. Hyväntahtoisetkin verkostot kaipaavat linjanvetoa.

OMA TULKINTANI tilanteesta on, että arkkitehtuurin ja valtion suhdetta ei Suomessa ole viimeisen vuosikymmenen aikana kovin tarkasti mietitty, koska rakentamista ja toimintaa on riittänyt. Mutta onko nykytilanne lainkaan kestävä maailmassa, jossa parempi rakentaminen, maankäyttö, alueiden elinvoimaisuus, hyvinvointi sekä suunnittelun ja arkkitehtuurin luova, toiminnallinen ja esteettinen ongelmanratkaisukyky hyödyttäisi meitä kaikkia? Myös kansainvälisen, valtakunnallisen, paikallisen ja kollegiaalisen rakennuskulttuurietoksen tulisi sykkiä samaan tahtiin. Tämä kaippaa enemmän huomiota.

Tilanteen parantamiseksi, tai ainakin keskustelun laajentamiseksi, mahdollisen vaikuttamisen paikkoja on lähitulevaisuudessa useita. Kulttuuripoliittinen selonteko on käynnistymässä todennäköisesti vauhdikkaasti. Sivistyshallinto 2030 -hanke on muokkaamassa taidealan virastokenttää ja organisaatorakenteita. Aluearkkitehtitoimintaa selvitetään uudella otteella. Näissä prosesseissa rakennuskulttuuri olisi mahdollista viimeinkin integroida paremmin suomalaiseen julkishallintoon. ●

Kirjoittaja on arkkitehti ja filosofian tohtori, joka työskentelee Taiteen edistämiskeskuksessa arkkitehtuurin ja julkisen taiteen asiantuntijana.

PUUPÄIVÄ

2.11.2023 Messukeskus Siipi

Puupäivä 2023 tarjoilee korkealaatuisia puuarkkitehtuuria, teknisiä ratkaisuja sekä vuoropuhelua puurakentamisen tilasta ja tulevaisuudesta.

Kohteisiin ja innovatiivisiin suunnitteluratkaisuihin tutustutaan kiertotalous- ja digitaalisuusteemojen kautta. Päivän päätteeksi jaetaan **Puupalkinto**.

Ilmoittaudu mukaan osoitteessa puupaiva.com!

Kuvassa vuoden 2022 Puupalkinnon voittaja, Helsinki-Vantaan lentoaseman sisäänkäyntirakennuksen alakatto – Arkkitehtitoimisto ALA Oy. Kuva: Tuomas Uusheimo

Puupäivän järjestää:

PUUINFO

Yhteistyössä:

SWECO

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ammatissa

Kahden kulttuurin arkkitehti

KATJA TÄHJÄ

Serbiasta lähtöisin oleva arkkitehti Bratislav Tošković on työskennellyt samassa suomalaisessa toimistossa koko suunnittelijan uransa. Keväällä hänen töitään esittelevä näyttely sai paljon huomiota Serbiassa.

Teksti ANNI VARIS

A rkkitehti **Bratislav Tošković** palkittiin keväällä Serbian arkkitehtiiliiton elämäntyöpalkinnolla. Sen yhteydessä järjestettiin hänen töitään esittelevä näyttely, joka avasi Belgradin kansainvälisen arkkitehtuuriviikon.

Serbiasta kotoisin olevalle, Suomessa uransa tehneelle arkkitehdille tunnustus merkitsi paljon. Erityisen ilahduttavaa Toškovićista oli, että näyttelyä oli toteuttamassa myös suomalaisia tahoja, kuten Taiteen edistämiskeskus, Suomen Belgradin suurlähetystö ja Olla Architecture -toimisto.

”**KA**ksi kulttuuria elää sisälläni samanaikaisesti ja määrittelee minua ihmisenä ja arkkitehtina. Näyttelyn myötä on kuin palapelin viimeiset palat olisivat loksahaneet paikoilleen”, Tošković sanoo.

Vaikka Tošković on työskennellyt 35 vuotta Suomessa, hän on jatkuvasti ylläpitänyt suhteita myös Serbiaan, missä hän on muun muassa luennoinut ja osallistunut näyttelyihin sekä kilpailuihin.

”Ainoa mikä puuttuu, on projektin toteutus Serbiassa, mutta sekin vielä tulee”, Tošković nauraa.

Belgradin kulttuurikeskuksen galleriassa järjestetyn näyttelyn nimi *Distance That Connects* viittaa hetkeen, jolloin taiteilija astuu työnsä äärestä taaksepäin nähdäkseen kokonaisuuden ja selvittääkseen, miten edetä.

”Lähestyin näyttelyä kuin mitä tahansa projektia. Halusin siihen konseptin”, Tošković kertoo. Hänen mukaansa näyttely ei ole retrospektiivi, vaan ”itsetutkiskelu, jossa menneisyys ja nykyisyys yhdessä muodostavat tulevaisuuden”.

Serbiassa näyttely näkyi paljon mediassa ja Tošković sai vastailla toimittajien kysymyksiin maiden välisistä

eroista. Hänen mukaansa kaksi kulttuuria täydentävät toisiaan.

”Suomessa ollaan järjestelmällisempiä ja Serbiassa taas on enemmän spontaanuutta. Elämässä tarvitaan molempia.”

TOŠKOVIĆIN kiinnostus arkkitehdin ammattiin tuli kotoa arkkitehti-isältä. Usein isän työt veivät perheen ulkomaille. Kun Tošković oli 11-vuotias, he matkustivat Tansaniaan, missä he tutustuivat suomalaiseen arkkitehtiin, **Jaakko Kaikkoseen**. Ystävyystyöstä sai alkunsa tapahtumasarja, jota Tošković kutsuu ”jatkuvuuden tarinaksi”.

Kun Tošković myöhemmin opiskeli arkkitehdiksi Belgradin yliopistossa, opintoihin kuului pakollinen harjoittelujakso. Kaikkonen järjesti Toškovićin kuukaudeksi töihin Suomeen vuonna 1981.

”Se oli aivan fantastinen heinäkuu. Oli upeat säät ja upea luonto. Tuli tunne, että todella haluan palata tähän maahan”, Tošković muistelee.

Valmistumisen jälkeen vuonna 1985 Tošković lähti töihin Irakiin, missä hän opetti arkkitehtuuria Mosulin yliopistossa pari vuotta. Hän viihtyi hyvin, mutta kaipasi suunnittelutyötä.

”Kirjoitin Suomeen **Olli Parviaiselle**, joka on Parviainen Arkkitehdit -toimiston perustaja, ja hän lähetti kutsun. Ei kestänyt kuukauttaakaan, niin olin jo Suomessa.”

Vuosi oli 1988 ja toimisto sama, missä Tošković oli aiemmin suorittanut työharjoittelunsa. Siellä hän on työskennellyt siitä lähtien, viimeiset kaksikymmentä vuotta osakkaana. Tämän vuoden alusta lähtien toimisto on tunnettu Olla Architecture -nimellä.

JATKUVA, kehittyvä ja luova, Tošković kuvailee pitkää uransa Parviainen Arkkitehdit -toimistossa.

Tošković oli alusta asti mukana ideomassa projekteja konseptitasolla. Saadakseen johtaa niitä piti oppia puhumaan suomea, joten hän ilmoittautui kielikurssille.

”Yksi asia johti toiseen ja menin naimisiin kurssin opettajan kanssa”, Tošković kertoo.

Toimistossa hän sai paljon tukea työkavereiltaan. Siellä ajateltiin, että jos sinä kehityt niin toimistokin kehittyi, Tošković kuvailee. Eräs hauska tapaus oli, kun kollega kehotti häntä soittamaan kopiolaitokselle suomeksi. Tarvittavat vuorosanat kirjoitettiin valmiiksi lapulle.

”Koko toimisto hiljeni ja kuunteli puhelua”, Tošković nauraa. ”Pikkuhiljaa aloin puhua enemmän suomeksi, kävin kokouksissa ja sain enemmän vastuuta. Kielitaidolla rakennetaan myös asiakkaan luottamusta.”

Uran käännekohta oli ensimmäinen Toškovićin johdolla tehty arkkitehtuurikilpailu, josta tuli voitto. Hankkeessa Ericssonin entinen tehdas Jorvaksessa muutettiin toimistorakennukseksi. Tošković nimitettiin pääsuunnittelijaksi. Tätä seurasi voitto samankaltaisessa kilpailussa, jossa muutoksen kohteena oli Metson vanha tehdas Tampereella.

”Jos voitat kilpailun Serbiassa, voit olla tähti hetken, mutta hyvin usein sen jälkeen projekti siirtyy eteenpäin insinööri-toimistolle. Suomessa on itsestäänselvyys, että kilpailuvoittaja vie projektin loppuun asti”, Tošković vertaa.

Tošković on onnellinen, että on saanut luoda jatkuvasti sekä olla mukana mielenkiintoisissa projekteissa.

”Jokaiselle on tärkeää löytää kanava, jonka kautta voi ilmaista itseään. Minulle se on arkkitehtuuri ja visuaalisuus ylipäätään. Minusta tuli arkkitehti, mutta oikeastaan elän arkkitehtuuria. Se on elämäntapa.” ●

Kielitaidolla rakennetaan myös asiakkaan luottamusta.

Bratislav Tošković tiimeineen on suunnitellut muun muassa Helsingin Tilkan sairaalan peruskorjauksen, Espoon Tapiola Golfklubitalon sekä Vantaan Länsisalmen sähköaseman, joka palkittiin World Architecture Festivalissa. Tošković kuvattiin kesällä Tapiola Golfklubitalon edustalla.

Postivarikon puinen alakatto liittää yhteen rakennuksen sisä- ja ulkopuolen. Seinien puusuurelementit tulivat valmiina tehtaalta, jossa niihin oli kiinnitetty ikkunat aulan lasipintoja lukuun ottamatta.

Sisätiloista tehtiin rouheita ja riisuttuja, jotta ne muuntuisivat mahdollisemman moneen käyttötarkoitukseen. Verhoiluun käytettiin puukuitusementtilevyä.

Yhteistila Postipuiston asukkaille

Inaro-arkkitehtitoimiston suunnittelema asukastalo Postivarikko kokoaa korttelin yhteisötilat yhden katon alle, keskeiselle paikalle. Asukastalossa on muun muassa kuntosali, verstaatti ja monitoimitila, joita asukkaat voivat vuokrata.

Teksti ANNI VARIS

Helsingin Pohjois-Pasilaassa keväällä valmistunut Postipuiston asukastalo Postivarikko on monikäyttöinen yhteisötila alueen asukkaille. Rakennuksen pääsuunnittelijana toimi **Antti Lehto** ja projektiarkkitehtinä **Hanna Mattila** Inaro-arkkitehtitoimistosta.

ANTTI LEHTO: ”Postipuiston alueen asukastalo Postivarikko on uudenlainen tapa organisoida yhteistiloja kaupunginosatasolla. Kortteliin vaadituista yhteistiloista puolet on osoitettu yhteen rakennukseen, joka toimii koko alueen asukkaiden yhteisinä tiloina. Mukana on suuri osa alueen asunto-osakeyhtiöistä.

Asukastalossa on kuntosali, liikuntasali, verstaatti, keittiö, monitoimitila sekä työ- ja esiintymistila. Asukkaat voivat varata tiloja varaussysteemin kautta. Taloon on varattu tilat myös kahvilalle, jolle etsitään vielä vetäjää. Asunto-osakeyhtiöt ja asuin-yhtiöt maksavat Postivarikon käytöstä vuokraa.

Työ lähti liikkeelle vuonna 2016 järjestetystä tontinluovutuskilpailusta, johon liittyi asuinkortteli ja asukastalo. Kilpailu- ja asemakaavoitusvaiheessa

asukastalo oli vasta karkea luonnos, jota lähdettiin kehittämään eteenpäin, kun asuinkorttelin rakentaminen alkoi vuonna 2019.

Kyseessä on alueelle tärkeä ja keskeinen rakennus. Suunnittelukohteena se oli meille uudenlainen rakennustyyppi. Kaikki osalliset olivat hankkeessa muutenkin uuden edessä. Haasteena oli esimerkiksi se, että kohteen käyttäjäkunta on niin laaja.

Hankkeen alussa rakennusliike järjesti yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa alueen taloyhtiöille työpajoja, joissa ideoitiin asukastaloa yhdessä. Kokosimme keskustelujen pohjalta mahdollisimman joustavan tilaohjelman. Monivaiheisen prosessin aikana tarpeet muuttuivat useaan otteeseen.

Kompromissejakin jouduttiin tekemään, mutta tärkeimmät pääpiirteet säilyivät. Onnistuimme pitämään kiinni esimerkiksi kaupunkikuvallisista tavoitteista. Rakennus saatiin pidettyä puisena ja vähähiilisenä, mikä ei ollut itsestäänselvyys läpi projektin.

Suunnittelun lähtökohdانا oli ajatus origami-maisesta, taitteisesta katosta, joka pingottuu tilojen ylle. Alueen keskipisteenä talo sai erottua ja katon

ansioista rakennuksen hahmo luo aksentin kadun päähän. Pitkän lipan alla on oleskelutiloja ja ilta-auringon puolelle jäävälle aukiolle muodostuu lämpimiä kulmauksia.

Katossa on paljon kohtaavia taitteita ja ehdin jo miettiä, mitä niistä ajatellaan rakennusvaiheessa, mutta rakentajat ottivatkin haasteen vastaan mielellään. Harjakaisissa he olivat selvästi ylpeitä aikaansaannoksestaan.

Asukastalo tekee yhteistilat tavanomaista näkövammaksi. Kun tilat keskitetään, saadaan myös normaalia isompia kokonaisuuksia. Se luo lisää mahdollisuuksia asukkaille, jos ajatellaan vaikka juhlien järjestämistä. On mielenkiintoista nähdä, miten talo lähtee kehittymään tulevaisuudessa.

Onnistuimme saamaan rakennuksen luonteen läpi sekä vakuutettua eri osapuolet asukastalon ideasta, mutta ehkä suurin onnistumisen tunne on syntynyt siitä, kun on nähnyt ihmisiä rakennuksen ympärillä viihtymässä. Vaikka Postivarikon ympäristö on vielä keskeneräinen, tuntuu että talo on jo otettu osaksi arkea.” ●

Inaro suunnittelee parhaillaan muun muassa asuinkorttelia Keravan asumisen ja rakentamisen festivaalille sekä Kehittyvä kerrostalo -hankkeita Malminkartanoon ja Oulunkylään.

Asukastalosta löytyy esimerkiksi kuntosali, joka on kaikkien alueen asukkaiden käytössä. Vaikka ympäristö on vielä keskeneräinen, talo on jo otettu osaksi arkea.

”

Rakennus saatiin pidettyä puisena ja vähähiilisenä, mikä ei ollut itsestäänselvyys.

Ecophon
SAINT-GOBAIN

gyproc
SAINT-GOBAIN

ISOVER
SAINT-GOBAIN

weber
SAINT-GOBAIN

**Vastuullisen
rakentamisen
kumppani**

Tarjoamme luotettavat, yhteensopivat ja Suomen oloihin testatut ratkaisut.

www.saint-gobain.fi

SAINT-GOBAIN

Keiken-kollektiivi:
Ángel Yökai Atá, 2023.

Helsinki Biennaali etsii paikkaansa

Helsinki Biennaali etsii uusia tapoja elää ekologisen tuhon keskellä ja levittäytyy tänä kesänä Vallisaaresta entistä laajemmin myös mantereelle ja verkkoon. Uusista suunnista huolimatta biennaali ei tunnu vielä löytäneen omaa paikkaansa.

Teksti LIISA RYNNÄNEN

Lienee ainakin kaksi syytä sille, miksi Helsingin edustalla sijaitseva Vallisaari näyttäytyy kansainvälisestikin kiinnostavana näyttelypaikkana tämän hetken nykytaiteen näkökulmasta. Planetaarisen ekokriisin seurauksena kysymykset niin luonnon ja yhteiskunnan suhteesta kuin ei-inhimillisestä – tai laajemmin ”toisesta” – ovat nousseet nykytaiteen keskiöön ja olleet viime vuosina monissa taidebiennaaleissa toistuneita teemoja.

Traditionaaliin näyttelypaikkoihin verrattuna luonnonympäristöltään ainutlaatuinen Itämeren entinen linnonitussaari tarjoaa näitä kysymyksiä käsittelevälle taiteelle erityisen miljöön. Potentiaali kävi selväksi jo Helsinki Biennaalin kahden vuoden takaisessa debyyttinäyttelyssä, ja samat lähtökohdat ovat olemassa myös tänä kesänä entistä suurempia kävijämääriä tavoittelevalla taidetapahtumalla.

Tämän vuoden biennaalin otsikko ”Uusia suuntia voi syntyä” on lainattu

Anna Lowenhaupt Tsingin antropologian nykyklassikosta *Lopun aikojen sieni* (2015, suom. 2020). Lähtökohta on kiinnostava: siinä missä edellä mainittu posthumanistinen ja erilainen ”kietoutunut” ajattelu typistyy usein tasaverstaisten toimijuuksien korostamiseen, *Lopun aikojen sieni* yhdistää tähän myös taloudellis-yhteiskunnalliset rakenteet ja valtasuhteet.

Biennaalin pääkuraattori **Joasia Krysa** kirjoittaa näyttelyjulkaisussa Tsingin kannustavan ”oppimaan havaitsemalla, tulemalla tietoiseksi pienistä tai näkymättömistä yksityiskohdista”. Vallisaarella kokijaa ohjataan hitaampaan havaitsemiseen edelliskertaa vähempilukuisten ja pienempien teosten kokonaisuudella. Suuremmat installaatiot ja monet muut teokset on sijoitettu mantereelle kaupungin muihin näyttelytiloihin.

Myös tämä tuntuu lupaavalta. Jo ensimmäisen biennaalin kohdalla käytiin aiheellisesti keskustelua siitä, onko yhtäältä luonnoltaan herkkä ja toisaalta

tuotannollisesti hankala Vallisaari ylipäättään sopiva paikka massiivisille teoksille tai suurilla kävijämääriä tavoittelevalla tapahtumalla. Pienemmät teokset ja hitaan kokemisen lähtökohdat taas tuntuvat rohkealta vedolta kieltäytyä osallistumasta suurilla, näyttävillä ja nopeasti omaksuttavilla (lue: tiktokattavilla) teoksilla kävijöistä taistelevien suurten taidetapahtumien kilpaan.

Vallisaaren kutsutaan herkistymään uusille suunnille, jotka syntyvät taiteen tekemisen ja kokemisen kaltaisen inhimillisen toiminnan lisäksi myös eläinten, kasvien, datan ja ympäristön suhdeverkoissa.

PAIKAT OSAKSI TEOSTA

Uudet suunnat ja niiden hidastuva havainnointi toteutuvat Helsinki Biennaalin teoksissa eri tavoin. Onnistuneimmissa teoksissa ne kytkeytyvät teosten esityspaikkaan. **Susha Huberin** ja **Pertti Saarikon** *Turvapaikka, utu* -installaation lähtökohtana on Vallisaaren

makeavetinen lampi. Veden pinnalle hitaasti nouseva usva outouttaa idyllisen maiseman ja vie miellelyhtymät myös Venäjän vallan aikana kaivoksi rakennetun lammen näennäisen luonnolliseen luonteeseen.

Alma Heikkilän teoksessa paikan lisäksi vuorovaikutukseen asettuvat onnistuneesti myös sää ja saaren eliöt. *Coadapted with* on harsomaisista seinistä rehevään metsään rakennettu installaatio, jonka keskelle asetettu kipsiveistos muuttaa muotoaan katon aukosta satavan veden mukana. Seinissä voi nähdä myös pieniä veistoseliötä, jotka ovat sekoittuneet kesän kuluessa installaation päälle tipahtaneisiin lehtiin ja ötököihin.

Parhaimmillaan Vallisaaren kaltainen erityinen näyttelypaikka vaikuttaakin tarjoavan mahdollisuuksia taiteelle, jossa paikat ja tilat muuttuvat osaksi teoksia. Monien töiden kohdalla suhde paikkaan tuntuu kuitenkin pintapuoliselta.

Esimerkiksi PHOSfate-projektin installaatio koostuu hiekkaviljelylaatoista ja käsittelee Itämerenkin rehevöitymistä aiheuttavan fosfaatin alkutuotantoa Länsi-Saharassa. Itsessään teoksen suhde näyttelypaikkaan vaikuttaa kuitenkin tyypistyvän siihen, että viljelylaatoihin istutetuille lehtikaaleille on etsitty aurinkoinen kasvupaikka. Samalla teos tuntuu tyypilliseltä esimerkiltä post-humanistisesta taiteesta, joka jää luonnontieteellisen tutkimuksen imitoinnin tasolle.

TEOKSET OSAKSI PAIKKAA

Parhaimmillaan myös biennaaliin valitut jo olemassa olevat teokset asettuvat vuoropuheluun Vallisaaren kanssa. Entinen ruutikellari tarjoaa luontevan näyttelytilan esimerkiksi **Tuula Närhisen** installaatiolle.

Värikkäästä muoviroskasta koottu ”horisontti” sijoittuu käytävämäiseen tilaan, jota pitkin kävijä pääsee tutkimaan, millaista pientä jätettä Itämereen päätyy: huulirasvapuikkoja, polyuretaanivaahtoa, nuuskapurkkeja. Nostaessaan kirkkaat värit keskiöön hieman pedantilta tuntuva teos ainakin pyrkii lähestymään jäteongelmaa ilman täysin mustavalkoista konfliktointia.

Helteisenä kesäpäivänä viileään kellarisiin siirtyminen taas tuo **Emilija Skarnulytén** hienon *Hypoxia* -videoteoksen iholle. Teemoiltaan meren happikadosta liettualaisiin myytteihin liikkuva hypnoottinen teos vaikuttaa sukeltavan

hitaasti syvällä Itämeren pohjassa, mutta saattaa yhtä hyvin olla kuvaus kylmästä avaruudesta käsin toteutetavasta tulevaisuuden arkeologiasta.

Siinä missä Vallisaari tuntui tarjonneen viime biennaalin kuratoinnissa paikan lisäksi selkeän käsitteellisen perustan, tänä vuonna monet teokset ammentavat saaren luonnon ja kulttuurihistorian sijaan muun muassa tekoälyn ja uushengellisyyden kaltaisista lähtökohdista. Konkreettisen ja käsitteellisen yhteyden puuttuminen tuntuu monessa kohtaa haastavalta, sillä Vallisaaren kaltaisessa erityisessä näyttelykontekstissa jokaisella teoksella olettaisi olevan syynsä olla siellä, missä se on. Myöskään Tsingin kirjan merkitys tai näyttelyn muut kuratoriaaliset tavoitteet eivät läpileikkaa kokonaisuutta.

Joidenkin teosten kohdalla irrallisuus ja tietynlainen paikkasidonnaisuudella leikittely ovat kuitenkin tuottaneet kiinnostavia lopputuloksia. Esimerkiksi Keiken-kollektiivin Kuninkaansaaren kannakselle sijoitettua pientä temppeleä kuvataan portaaliksi, joka vie kävijän enkelten ja henkien maailmaan. Toisaalta suuren räystäään alla talon seiiniä kiertävät penkit tarjoavat kävijöille paikan, jossa voi pysähtyä tuijottamaan Itämeren horisonttia ja odottaa Torpedolahden laiturilta takaisin mantereelle lähtevää lautta.

SAARESTA MANTEREELLE JA VERKKOON

Suurten taidetapahtumien haaste on niiden laajuus. Helsinki Biennaalissa on teoksia 29 taiteilijalta ja kollektiivilta, ja kuratoriaalisia kumppaneita on mukana kuusi. Vielä haastavampaa on saada kiinni kokonaisuudesta, joka levittäytyy

Vallisaaren lisäksi myös verkkoon, Helsingin kaupungin taidemuseoon, keskustakirjasto Oodiin, kulttuurikeskus Stoaan ja eri paikkoihin julkista kaupunkitilaa.

Kuten sanottu, näyttelypaikkojen määrän kasvattaminen tai suurempien teosten sijoittaminen herkän Vallisaaren sijaan mantereelle valmiin näyttelyinfrana äärelle ei ole itsessään huono ratkaisu. Nyt teosmäärältään suppea ja tasoltaan vaihteleva Vallisaari ei kuitenkaan täytä täysin lupauksiaan, eikä biennaalin muiden näyttelypaikkojen kokonaisuus tunnu tasapainoiselta tai täysin loppuun asti harkitulta.

Kävijän kannalta ongelmallista pirstaloitumista kuvaa esimerkiksi se, että Keiken-kollektiivin teoksesta osa on verkossa, osa Vallisaareissa ja osa kaupungin toisella puolella kulttuurikeskus Stoassa. Uusia suuntia hakeva Helsinki Biennaali ei tunnu löytäneen vielä täysin omaa paikkaansa. ●

”

Parhaimmillaan Vallisaaren kaltainen näyttelypaikka tarjoaa mahdollisuuksia taiteelle, jossa paikat ja tilat muuttuvat osaksi teoksia.

HAM/HELSINKI BIENNIAL / PERTTU SAKSA

Alma Heikkilä:
Coadapted with
(sopeutua yhdessä),
2023.

Kertomuksia opiskelijakapinasta

Suomalaisten arkkitehtiopiskelijoiden 1960-luvun lopun opiskelijaliikehdintää kuvaava teos rinnastuu kiinnostavalla tavalla tämän päivän opiskelija-aktivismiin.

Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolla kuohui 1960-luvun lopulla. Osasto vallattiin ja tapetoitiin pamfleteilla, katolle nousivat punaliput ja avointa kritiikkiä ajan arkkitehtiopetusta kohtaan puitiin seminaareissa, ”happeningeissa” sekä Arkkitehti-lehden sivuilla. **Pekka Lahden, Staffan Lodeniuksen ja Aino Niskas**en toimitama teos *Arkkitehtiopiskelijoiden vallankumous – mitä arkkitehtiopiskelijat tahtoivat hulluina vuosina 1968–1969* on kuvaus aikakauden tapahtumista sekä niihin osallistuneiden henkilöiden kokemuksista.

Moniääninen ja runsaasti arkistomateriaalia sisältävä teos avaa ajan ilmiöitä antamalla puheenvuoron tapahtumien organisoijille, osallistujille sekä kapinan kohteina olleille opettajille. Kirja sisältää aikaisten henkilökohtaisia kertomuksia sekä analyysia tapahtumien laajemmista taustoista ja vaikutuksista.

Yhteiskunnallisesti valvutuneen opiskelijaliikkeen aktivoitumista tarkastellaan teoksessa yhteydessä ajan poliittiseen henkeen ja kulttuurivirtauksiin. Arkkitehtiosaston tapahtumat esittää jatkumona kansainvälisen opiskelijaliikkeen nousulle, ja kirjoittajat muistelevat kansainvälisten vaikutteiden kulkeutuneen Suomeen Ranskasta, Saksasta ja Yhdysvalloista.

1960-luvun tapahtumia on kiinnostavaa vertailla nykyhetken aktivismiin arkkitehtuurin alalla. Samat voimat ja konfliktit jylläävät: ympäristökriisi on syventynyt ja edennyt pelättyäkin nopeammin, kolonialistinen valta ja sen purkautuminen oirehtii edelleen ja heijastuu arkkitehtuurin kentällä käytäviin keskusteluihin. Käsillä olevat kysymykset ylittävät ihmisiä ja periytyvät seuraaville sukupolville.

Teknillisen korkeakoulun tapahtumien kansainvälisistä vaikutteista teoksessa nostetaan esiin erityisesti Ranskan opiskelijamallakat. En ollut Pariisissa vuonna 1968, mutta olin paikalla Pariisissa maaliskuussa 2023, jolloin eläkeiän nostoa vastustavien mielenosoitusten lomassa lakkoilivat maan arkkitehtikoulut.

Kuukausia jatkunut liikehdintä työskentely- ja opiskeluolosuhteiden kurjistumista vastaan käsitti moninaisia aktivismin keinoja, kuten avoimia keskustelufoorumeja, opintopiirejä, työpajoja ja mielenosoituksia.

Vieraillessani eräässä lakkoon osallistuneessa koulussa päädyin mukaan opetuksen sijaan järjestettyihin yleiskokouksiin. Niiden aiheet vaihtelivat koulun opiskelija-aktivismiin historiasta järjestäytymisen moninaisiin keinoihin. Tapahtumassa mukana olleet luopuivat opiskelijan tai opettajan rooleistaan, mikä mahdollisti laajan solidaarisuuden kokemuksen ja syvällisen keskustelun opetuksen tilanteesta.

Arkkitehtiopiskelijoiden vallankumous -kirjassa tapahtumien kulkua muistelevat aktiivit vaikuttavat olleen oikeassa paikassa oikeaan aikaan, kuten majoituttuaan ranskalaisten opiskelija-aktivistien kanssa sattumalta samalle leirintäalueelle kesken moottoripyörällä taitetun omatoimiekskursion.

Vuonna 2023 kansainväliset vaikutteet leviävät helpommin, ja sosiaalisen median ansiosta on mahdollista olla yhteydessä erilaisiin ryhmiin. Arkkitehtuuriaktivismiin kansainvälisellä kentällä niitä toimii lukuisia, kuten brittiläinen Future Architects Front, saksalainen Klasse Klima sekä useissa maissa toimivat ACAN (Architects Climate Action Network) ja Anthropocene Architecture School, joiden seuraminen voi olla valaisevaa aktivismin ulottuvuuksista kiinnostuneille.

Osallistuminen sosiaalisen median kautta ei toki riitä, vaan myös nykyajassa on tarve kokoontumiselle ja kohtaamiselle. Kirjassa korostetaankin 1960-luvun lopun tapahtumien myötä kehittyneen rikkaan, koko laitoksen läpäisseen keskusteluympäristön ja ajatustenvaihdon merkitystä.

Ehkä poikkeustilan merkittävin saavutus, opintosuunnitelman uudistuksen ohella, olikin keskusteluyhteyden löytyminen ajan henkeä värittäneiden puheenaiheiden ääreltä.

ELLA PROKKOLA

Kirjoittaja on maisema-arkkitehtuurin maisteriopiskelija ja You Tell Me -kollektiivin jäsen.

Pekka Lahti, Staffan Lodenius ja Aino Niskanen (toim.): *Arkkitehtiopiskelijoiden vallankumous – mitä arkkitehtiopiskelijat tahtoivat hulluina vuosina 1968–1969*. Omakustanne 2023.

”

Yhteiskunnallisesti valvutuneen opiskelijaliikkeen aktivoitumista tarkastellaan yhteydessä ajan poliittiseen henkeen ja kulttuurivirtauksiin.

Kattavasti Carlo Bassista

Carl Ludvig Engelin varjoon jäänyt torinolaisarkkitehti vastasi poikkeuksellisen laajasta rakennuskannasta ennen Suomen sotaa ja sen jälkeen.

Arkkitehti, TkL **Esa Piironen** kirja on ensimmäinen kokonaiskatsaus torinolaissyntyisen arkkitehti **Carlo ”Charles” Bassin** (1772–1840) laajaan tuotantoon.

Kuningas Kustaa III:n myötävaikutuksella koulunsa Tukholmassa aloittanut Bassi palasi ajan hengen mukaisesti valtion tukemana Italiaan opiskelemaan, tuli sen jälkeen takaisin Tukholmaan ja päätyi lopulta pikkuseen Turkuun, jossa kivirakennus oli harvinaisuus.

Bassin ainoa ”täysitalialainen” suunnitelma, Asken kartano, rakennettiin vuonna 1802 Hätunaan Tukholman lähelle, jonka jälkeen ura jatkui **C. C. Görwellin** (1766–1837) suunnitteleman Turun Akatemiatalon rakennustyön valvojana.

Venäjän vallattua Suomen Bassi nimitettiin vuonna 1810 vastaperustetun intendentinkonttorin päälliköksi johtamaan koko maan julkista rakentamista. Bassin tuotanto ulottuu siten Tammisaaresta Muonioon, Eckeröstä Rautuun. Yksikään Bassin suunnittelema rakennus ei kuitenkaan ole saavuttanut ikonista asemaa Suomen arkkitehtuurin historiassa.

Tätä puutetta kirjan nimi *Carlo Bassi 1772–1840, Suomen ensimmäinen arkkitehti* pyrkii korjaamaan. Nimen väitteen voi tosin ohittaa totuutta luovasti kohtelevana turkulais(italialais)ena nurkkapatriotismina, koska kenelläkään ei silloin ollut varsinaisia tutkintotodistuksia.

Kirja etenee Bassin henkilöhistorian, hänen omien asuntojensa ja lyhyen intendentinkonttorin historian kautta kuvaamaan aikakauden kirkkojen suunnittelua, niiden käytännön toteutusta ja Turun kaupunkisuunnittelun historiaa.

Suurimman osan kirjasta vie laadukkaasti kuvitettu ja lyhyillä selostuksilla varustettu Bassin teosluettelo. Se kattaa koko Bassin tunnetun tuotannon. Kirjallisuutena on käytetty lähes kaikkea, mitä Bassista on julkaistu. Varsinaiset alkuperäislähteet ovat pääosin alkuperäisiä piirustuksia.

Kirjassa pistää silmiin, miten muutama käytännössä esimiehen arkkitehti pystyi johtamaan satojen nykypäiviin asti säilyneiden laadukkaiden, muuntelukelpoisten ja kestävien rakennusten suunnittelua ja rakentamista. Toisin on nykyään. Tässä mielessä täytyy yhtyä Piironen mielipiteeseen

rakennushallituksen lakkauttamisen pohjattomasta typeryydestä.

Kirja piirtää Bassista perinteisen kuvan **C. L. Engelin** (1778–1840) vastaparina, jossa katolinen italialainen temperamentti kohtaa protestanttisen preussilaisen jäykkyyden, kuitenkin ilman henkilökohtaista konfliktia.

Tämäntyyppisiä yleisteoksia lukiessa kiihottavinta on huomata, mitä muuta on tutkittu liian vähän. Kirjassa toistuu usein kirkkojen toteuttajana **Matti Salonen** (1761/1762–1823), jonka isä **Juhana Salonen** (1738–1804) oli kaksoisristikirkkojen eli kahtamoisten rakentaja. Laajasta tuotannosta huolimatta heistä on tehty vain vähän varsinaista tutkimusta ja Wikipediassakin kumppaakin käsitellään alle sadalla sanalla.

Suomen ensimmäinen arkkitehti on laadukas yleisesitys Bassin tuotannosta. Paikoittain tulee kuitenkin esiin, että viimeinen oikoluenta on jäänyt tekemättä, ja käytetyssä terminologiassa on ristiriitoja.

Kirja tulee varmasti olemaan tärkeä apuväline kenelle tahansa, joka käsittelee 1700- ja 1800-lukujen taitteen arkkitehtuuria, kulttuuria ja historiaa. Toivottavasti se myös inspiroisi tulevia tutkijoita tarttumaan aiheeseen ja laajentamaan tuntemustamme Bassista.

JUHANA HEIKONEN

Kirjoittaja on arkkitehti SAFA, TkT ja Helsingin yliopiston tutkijatohtori, joka on erikoistunut asuntotuotannon historiaan ja antiikin vaikutukseen länsimaisessa rakennustaiteessa.

Esa Piironen: Carlo Bassi 1772–1840, Suomen ensimmäinen arkkitehti. AtlasArt 2023.

Bassi päätyi lopulta pikkuseen Turkuun, jossa kivirakennus oli harvinaisuus.

ARKKITEHTUURITOIMISTO OLARK

Naapurusto-ehdotuksessa rannan peltoalueille oli sijoitettu rakentamista, mutta avoimen maisematilan reunoihin oli kiinnitetty erityistä huomiota.

Kyläidyllin perimmäinen olemus

Lapinjärven kirkonkylän arkkitehtuurikilpailussa pohdittiin perinteisen kylämiljöön arvoja ja identiteettiä.

Teksti PIPSA PENTTINEN

A rkkitehtitoimisto Sami Vikström, ARK-house arkkitehdit ja Aino Landscaping -työryhmän ehdotus Kotipelto sekä Arkkitehtuuritoimisto Olarkin ehdotus Naapurusto voittivat Lapinjärven kirkonkylän keskustan ja ranta-alueiden suunnittelusta järjestetyn ideakilpailun. Koska Safan kilpailusääntöjen mukaan ensimmäisen sijan palkintosumman suuruutta ei voi pienentää, virallisesti ehdotukset jakoivat kilpailun kakkossijan.

Kilpailun tarkoituksena oli löytää erilaisia vaihtoehtoja kylän kaavoituksen ja toteutuksen pohjaksi. Itä-Uusimaalla Lapinjärven rannalla sijaitseva Lapinjärven kirkonkylä on valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä ja Museoviraston mukaan kulttuurihistoriallisesti yksi Suomen merkittävimmistä kirkonkylästä.

Safa-tuomareiden **Helka-Liisa**

Hentilän ja Emilia Saatsin mukaan kilpailussa korostui perinteisen maaseutukylän olemuksen, mittakaavan ja kasvuvauhdin ymmärrys.

Kilpailun tarkastelualue oli laaja, ja siihen kuului useita pienempiä kunnan ja yksityisten omistamia maa-alueita. Saatsin mukaan yleinen kilpailu sopi tällaiseen kohteeseen hyvin, ja hän uskoo Lapinjärven saaneen ”roppakaupalla” ideoita jatkosuunnitteluun.

Uuden rakentamisen neliömäärää ei ollut määrätty erikseen, joten se vaihteli ehdotusten välillä paljon.

”Jos kilpailija ei ollut osannut eläytyä kilpailun lähtökohtiin tai tunnistaa hitaasti muuttuvan ja kasvavan kirkonkylän ympäristön piirteitä ja tilannekuvaa, saattoi mennä aika pahastikin metsään ehdottamalla arvokkaaseen kulttuuriympäristöön

huomattavan isoa määrää kerrostalovaihtoehtoja ja kaupunkimaista rakentamista”, Hentilä sanoo.

IRTI TEHOKKUUSAJATTELUSTA

Tuomaristo nosti palkintosijoille keskenään erilaisia ehdotuksia, jotta jatkosuunnitteluun ja paikalliseen keskusteluun saataisiin vaihtoehtoja eri osa-alueiden kehittämiseen.

Naapurusto-ehdotuksessa rannan peltoalueille oli sijoitettu rakentamista, mutta samalla oli ymmärretty, että erityisesti kulttuurimaisemassa avoimen maisematilan reunoihin on kiinnitettävä huomiota. Ehdotus Kotipelto oli tasapainoinen ja siinä oli eläydytty hyvin kylän maisemaan ja mittakaavaan, tuomarit summaavat.

”Aika hienovaraisista asioista oli lopulta kyse ja sen sisäistämisestä, mistä kylä

koostuu ja mitkä ovat sen arvot”, Emilia Saatsi toteaa.

Ehdotuksen Kotipelto tekijät, arkkitehti **Sami Vikström** ja maisema-arkkitehti **Aino Aspiala** sekä Naapuruston tekijä, maisema-arkkitehti **Lasse Olaste** ovat yhtä mieltä siitä, että suurimpia haasteita oli sovittaa oma ajattelu kyläympäristön mittakaavaan. Kilpailut sijoittuvat usein kasvaviin kaupunkeihin ja tehokkuusvaatimukset ovat muussakin suunnittelussa korkealla.

”Tässä piti päästää irti tehokkuusajattelusta ja miettiä, mikä olisi ympäristön ja miljöönn kannalta oikea rakentamisen määrä”, Olaste kuvaa. Erilainen näkökulma toi virkistävää vaihtelua suunniteluun, Olaste sanoo.

Aspialan mukaan kilpailijoiden piti itse osata tunnistaa myös maisemallisia arvoja. Tärkeä kysymys oli, miten arvokkaan rantavyöhykkeen saa pidettyä avoimena, Aspiala sanoo.

Sami Vikströmin tavoitteena oli paikkaan kuuluvan ”äänensävyyn” löytäminen rakentamiseen sekä ympäristön maaseutumaisen vapaamuotoisuuden säilyttäminen.

”Lähdemme usein toistamaan aika urbaaneja elkeitä, mutta tässä tapauksessa ei ollut mielekästä pyrkiä kovin jäsen-tyneeseen ja yhtenäiseen katukuvaan. Kylänraitti on ihan omanlaisensa miljöö, missä rakentaminen on alisteista luonnolle ja viherympäristölle”, Vikström sanoo.

KOULUKESKUS RATKAISI

Safa-tuomareiden mukaan voittajien valinnassa eniten painoivat

koulukeskuksen ratkaisut, sillä se on lähitulevaisuudessa Lapinjärven kunnan suurin rakennushanke.

Uuden koulukeskuksen sovittaminen herkkään kyläidylliin oli kilpailijoista haastavaa.

”Koulu on aivan eri mittakaavaa kuin muu ympäristön rakentaminen”, Olaste sanoo. Hän päätti sijoittaa koulurakennuksen entisen ruotsinkielisen koulun paikalle, jossa se toimii maamerkinä ja elävöittää kylänraittia. Tätä suositeltiin myös kilpailuohjelmassa.

Vikström ja Aspiala taas päätyivät sijoittamaan koulukeskuksen suomenkielisen kyläkoulun tontille hieman kauemmaksi kylänraitista, sillä ohjelmassa ehdotetussa koulun paikassa oli ”miesmallinen nivelkohta”.

”Siinä kohdin kylänraittia on mahdollista nähdä kahteen suuntaan avoimeen maisemaan, toiselle puolelle pelloille ja toiselle rantaa kohti järvelle”, kertoo maisema-arkkitehti Aino Aspiala.

Tuomarit ja kilpailijat pitävät tärkeänä ja arvostettavana, että Lapinjärven kokoinen kunta päätti järjestää yleisen kilpailun. Sami Vikströmin mielestä maaseutuympäristön kehittämisen kysymykset jäävät usein kaupunkikehityksen varjoon, vaikka ne ovat kestävyuden kannalta olennaisia.

”Oli hienoa, että päästiin pohtimaan tärkeän kulttuurimaiseman tulevaisuutta”, sanoo Emilia Saatsi. ●

Lisätietoja ja arvostelupöytäkirja löytyvät osoitteesta safa.fi/kilpailut.

Lapinjärven kirkonkylän ideakilpailu

Suppea yleinen ideakilpailu Lapinjärven kirkonkylän keskustan ja ranta-alueiden suunnittelusta järjestettiin 30.11.2022–17.3.2023. Ehdotuksia tuli yhteensä 48.

Jaettu 2. palkinto Kotipelto

Arkkitehtitoimisto Sami Vikström, ARK-house arkkitehdit, Aino landscaping

Jaettu 2. palkinto Naapurusto / Arkkitehtuuritoimisto Olark

3. palkinto Hepokatti / Timo Veijonsuo

Lunastukset

- Aavan laidalla / Santeri Paronen, Lotta Syväniemi
- Keidas / Arkkitehtuuritoimisto Olark
- Kyläunelmia / Luo arkkitehdit

Kunniamaininnat

- Viiru & Pettson / Heljä Nieminen, Havu Järvelä, Niilo Tenkanen

SAFA-tuomarit Helka-Liisa Henttilä, Emilia Saatsi

Maaseutuympäristön kehittämisen kysymykset jäävät usein kaupunkikehityksen varjoon, vaikka ne ovat kestävyuden kannalta olennaisia.

Kotipelto-ehdotuksessa oli eläydytty hyvin kylän maisemaan ja mittakaavaan, palkintoperusteluissa todettiin.

Kaupunkilaisten talo käynnistää Espoon keskuksen uudistuksen

Espoon vanhan kaupungintalon tilalle suunniteltu uusi Espoolaistentalo toteutetaan puusta.

Lundén Architecture Company ja tanskalainen arkkitehtitoimisto Cobe ovat voittaneet Espoolaistentalon kutsukilpailun ehdotuksellaan Kohtaamisia. Espoon kaupungin järjestämässä kilpailussa suunniteltiin kokonaisuutta, johon kuuluu kaupungin hallinnon ja palveluiden tiloja sekä asuinkortteleita.

Espoolaistentalon on tarkoitus korvata Espoon entinen kaupungintalo, joka purettiin vuonna 2022. Arkkitehtuuritoimisto Heikki Castrén & Co:n suunnittelema rakennus oli osa 1970-luvulla rakennettua Espoon virastokeskusta.

Nyt järjestetyllä kilpailulla pyrittiin kehittämään koko Espoon keskusta. Kilpailuohjelman mukaan kaupunki haluaa eroon vanhasta virastomaisesta tunnelmasta, ja uudesta Espoolaistentalosta on tarkoitus tulla kaupungiosan keskus sekä kaupunkirakenteellisesti että henkisesti.

NYKYAIKAINEN KAUPUNGINTALO

Eero Lundén, yksi voittajatiimin arkkitehteista ja Lundén Architecture Companyn perustaja, kertoo ideoinnin alkaneen suuremmasta mittakaavasta kaupunkisuunnittelun tasolta. Lundénin mukaan Espoon keskuksella on tällä hetkellä ”tietynlainen status”, koska rakennukset ja ympäristö ovat päässeet huonoon kuntoon, eikä perusparannuksia ole juuri tehty.

”Ensimmäinen lähtökohta oli kokonaisuus. Halusimme miettiä, mikä paikan ja rakennuksen rooli on Espoon keskuksen muutoksessa”, Lundén sanoo. ”Sen jälkeen aloimme pohtia, mikä ylipäättään on kaupungintalo ja mitä se tarkoittaa tänä päivänä.”

Lundenin mielestä historialliset kaupungintalot ovat usein monumentaalisia ja pyrkivät viestimään auktoriteetista.

”Kaupungintalo on pahimmillaan toimistokolossi, jossa kaupunkilaiset käyvät aulassa pyörähtämässä.” Lundén työryhmineen halusi tehdä päinvastoin eli luoda

Uuteen Espoolaistentaloon on suunniteltu paljon julkisia tiloja.

rakennuksen ensisijaisesti kaupunkilaisten käyttöön, niin että kaupungin organisaatio ja hallinto avautuvat asukkaille.

Työryhmä päätyi tekemään korttelimaisen rakennuksen, joka koostuu neljästä massasta. Niiden väliin jää julkista tilaa oleva aula, joka kohoaa reunoiltaan rakennuksen katolle asti. Lundén kuvailee aulaa yhden putkimaisesti ylöspäin jatkuvan avoimen tilan sijaan sarjaksi julkisia tiloja, jotka nousevat eri tasoilla kohti rakennuksen ylintä kerrosta ja kattoa, ja joita pitkin voi kiivetä ikään kuin puussa ylöspäin.

Aulamaisilta tasoilta avautuu erilaisia näkymiä Espoon tärkeisiin maisemiin. Rakennuksen päällä on lisää julkista tilaa sekä esimerkiksi monikäyttöinen valtuustosalin.

”Haluamme kaupunkilaisten kokevan, että se on heidän rakennuksensa,” Lundén summaa.

KESTÄVYYTTÄ PUURAKENTAMISELLA

Eero Lundénin toimisto on tehnyt pitkään yhteistyötä tanskalaisen Cobe-toimiston kanssa. Tanskalaisilta ”sai hyvää painetta” luoda aitoja kestävän kehityksen ratkaisuja Espoolaistentaloon, Lundén sanoo.

”Tanskalaiset eivät saa edes käyttää sanaa kestävä. Se on lailla kielletty, jos sitä ei pysty todentamaan”, Lunden huomauttaa. Niinpä työryhmän oli käytännössä pakko toimia tavalla, joka vaikuttaa

ympäristöön positiivisesti. Koko alue suunniteltiin puurakenteiseksi.

Tämänhetkisen tiedon mukaan ainakin kaupungintalo tullaan myös toteuttamaan puusta. Lundénin mukaan rakennuksesta tulee puurakentamisen virstanpylväs lähes 25 000 neliöllään, sillä Suomessa puurakentamishankkeet ovat yleensä olleet melko pieniä.

”Toivotaan, että suunnitelmat pitävät ja saadaan tehdä tulevaisuuden rakennus”, hän toteaa.

PIPSA PENTTINEN

Espoolaistentalon kutsukilpailu

Voittaja Kohtaamisia / Lundén Architecture Company ja Cobe

Muut kutsutut toimistot

- Oopea Office for Peripheral Architecture
- Arkkitehtitoimisto Ala ja Playa Arkkitehdit
- Verstas Arkkitehdit

SAFA-tuomari Sarlotta Narjus

Järjestäjä Espoon kaupunki

safa.fi/kilpailut

ARKKITEHTUURI- KILPAILUT

Yleiset kilpailut

19.4.2023 – **24.11.2023** Lepuski 2.0: Leppävaaran keskus, 2. vaihe
4.9.2023 – **16.1.2024** Turun historian ja tulevaisuuden museo

Sisään jätetyt yleiset kilpailut

3.4.2023 – 5.6.2023 Kotkan kaupungintalo 2.0
15.12.2022 – 14.4.2023 Kaarinan keskusta
15.3.2023 – 12.6.2023 Ylöjärven keskusta
27.3.2023 – 30.7.2023 Europan 17

Kutsukilpailut

19.6.2023 – **30.9.2023** Kouvolan teatterin peruskorjaus ja laajennus
22.9.2023 – 15.2.2024 Nihdin asuinkorttelin 10672 tontit 3 & 4

Harkitsetko kilpailun järjestämistä?

Tutustu tilaajille suunnattuun verkkosivuun
osoitteessa arkkitehtuurikilpailut.fi

Oulun arkkitehtiopiskelijat haikailevat Helsinkiin

Oulun yliopiston arkkitehtiopiskelijoista iso osa on kotoisin Etelä-Suomesta, suorittaa opintoja etänä ja toivoo valmistumisen jälkeen työllistyvänsä pääkaupunkiseudulle. Miten arkkitehtiopiskelijat saisi jäämään Ouluun, pohtii opiskelija Noora Jukkola.

Suomessa voi opiskella arkkitehdiksi Aalto-yliopistossa Espoossa, Tampereen yliopistossa sekä Oulun yliopistossa. Vuoden 2023 keväällä Oulun yliopistoon haki yhteensä noin 17 500 opiskelijaa, joista vain noin kolmannes valitsi Oulun ensimmäiseksi hakuvaihtoehdoksi. Voidaan olettaa, että sama trendi on havaittavissa yksittäisten oppiaineiden, kuten arkkitehtuurin, sisällä. Lisäksi Oulun yliopistossa on moneen muuhun yliopistoon verrattuna alemmat sisään pääsyn pisterajat.

Useat Oulun yliopistoon sisään hyväksytyistä opiskelijoista eivät siis ole pitäneet Oulua parhaimpana hakuvaihtoehtona, ja joillekin Ouluun pääsy on voinut olla jopa pettymys. Toisaalta ne, jotka hakevat Ouluun opiskelemaan sen lähialueelta, oletettavasti valitsevat sen vaihtoehdoista ensimmäiseksi. Näin itsekkin tein.

Tämä on näkynyt myös käytännössä omien opiskeluvuosieni aikana. Suurin osa Oulussa arkkitehtuuria opiskelevista on kotoisin muualta Suomesta, erityisesti Etelä-Suomi on edustettuna. Kun todistusvalinnan tai pääsykokeiden pisteet eivät riitä Aaltoon tai Tampereelle, ”joudutaan” Ouluun.

Koronapandemia muutti myös opiskelua. Yksi sen seurauksista on ollut

etäopiskelun mahdollisuus, joka on jäänyt pysyväksi. Jos yliopistokoulutuksen voi suorittaa niin sanotusti kirjekurssina, ei muuttaminen ole enää välttämätöntä.

Olenkin huomannut, että kynnys muuttaa tai tulla edes väliaikaisesti Ouluun opintojen takia on noussut entisestään. Opiskelijat vaativat mahdollisuutta suorittaa kurssien vaatimat pisteet jopa satojen kilometrien päästä. Kun kyse on nimenomaan arkkitehtuurin opiskelusta, jää korvaamattoman tärkeä vertaisoppiminen vähäiseksi. Skissien ääreen yhdessä pysähtyminen tai luentojen jälkeiset pohdiskelevat keskustelut ovat silmiinpistävästi vähentyneet.

Maantieteelliset erot vuosikurssien sisällä vaikuttavat myös opiskelijoiden välisiin keskinäisiin suhteisiin. Monet viettävät opintojen ulkopuolisen ajan mahdollisuuksien mukaan kotipaikkakunnillaan. Suurelle osalle tämä tarkoittaa Etelä-Suomea ja pääkaupunkiseutua. Lisäksi kesätöihin hakeudutaan nimenomaan muualle kuin Ouluun. Työelämän mahdollisuudet arkkitehtuurin saralla koetaan houkuttelevammiksi isommissa kaupungeissa.

Omat opintoni alkavat olla loppusuoralla ja pohdin, valuvatko Oulussa koulutetut nuoret valmistumisen jälkeen

takaisin etelään. Kurssikavereistani moni haikailee kotiseudulle tai vilkkaaseen Helsinkiin. Koen olevani yksi harvoista, joka on kotiutunut opiskelupaikkakunnalle ja haluaa jatkaa elämää täällä.

Vaatisiko Ouluun kiinnittyminen enemmän yhteyttä kaupunkiin myös yksityiselämän puolella? Tutkimisen arvoinen vaihtoehto voisi olla ensisijaisuuden priorisointi hakuvaihtoehdoissa ja panostaminen opiskelupaikkojen täyttämiseen alueellisesti.

Kurssien suorittamisen osalta tulisi mielestäni harkita läsnäolon vaatimista. Tällä hetkellä päätös on kurssin vastuopettajalla, kun pandemia ei siihen enää velvoita. Läsnäolon vaatiminen on kuitenkin suuri koulutuspoliittinen kysymys.

Tämän monitahoisen pulman ratkaisemiseksi tarvittaisiin keskustelua, jotta nuoria ihmisiä ja tuoreita ajatuksia jäisi myös Ouluun pitämään huolta kaupungistamme sekä muusta Pohjois-Suomesta; kantamaan vastuuta rakentamisen laadusta ja rakennetun kulttuuriympäristön säilymisestä.

NOORA JUUKOLA
Arkkitehtiopiskelija
Oulun yliopisto

Kun ovelta vaaditaan mahdottomia

SINCE 1966
GRP - DOORS
LAMI

www.lamidoors.com

MUOVILAMI OY
Hygieenisää sekä kemikaalin
sietokyvyltään lyömättömiä
LAMI-ovia yli 50 vuoden
kokemuksella ja ammattitaidolla!

Hätähuuto suomalaisen arkkitehtuurin puolesta

Mannerheimintie 14:n purkaminen on jyrkästi kestävän kehityksen vastainen hanke. Helsinki on nuori kaupunki, joka tarvitsee kaiken historiansa – varsinkin rakennukset, jotka on tehty hyvistä ja kestävästä materiaaleista, kirjoittaa itävaltalainen arkkitehti Otto Höller.

Olemme eurooppalaisina arkkitehteina aina kunnioittaneet ja arvostaneet suomalaista arkkitehtuuria. Pienestä maasta on syntynyt suuria arkkitehteja, Alvar Aalto tietenkin tunnetuimpana, mutta myös monet muut nimet eri vuosikymmeniltä ovat olleet jatkuvasti ilonamme.

Mutta nyt näen vaaran merkkejä, koska ilmastokriisi on mullistamassa arkkitehtuuria kaikkialla maailmassa. Hiilen vapautuminen ilmakehään tulee estää kaikin mahdollisin keinoin. Uuden rakentamisen tulisi siten olla mieluiten puuta tai betonirakenteisena kiertotalouden mukaista. Olemassa olevat rakennukset täytyy säilyttää toimintakykyisinä korjaamalla ja tarvittaessa käyttötarkoitusta muuttamalla. Rakennusten purkamisen tulisi olla vihonviimeinen keino, jota pitää välttää viimeiseen asti.

Käydessäni Suomessa toukokuussa 2023 huomasin, että Helsingin ytimessä, Stockmannin tavarataloa vastapäätä oleva liike- ja toimistorakennus aiotaan purkaa ja tilalle rakennetaan melkein samanlainen liike- ja toimistorakennus. Ajattelin, että ei voi olla totta. Aloin perehtyä hankkeeseen ja löysin verkosta Helsingin kaupunginmuseon lausunnon.

Arkkitehti Mikko Lindqvistin ansiokaassa lausunnossa todetaan muun muassa seuraavaa: ”Kaupunginmuseo toteaa valitettavana Mannerheimintie 14 kohteen purkamisen. Rakennuksen purku on myös kestävän kehityksen tavoitteiden vastaista. Purkuhanke korostaa Helsingin liikekeskustan modernin arkkitehtuurin arvojen tunnistamisen ja suojelun tarpeellisuutta, oman aikansa kerrostumana. On tärkeää löytää soveltuvia korjausmahdollisuuksia myös vaativalla tavalla käyttöön otettaviin moderneihin rakennuksiin.”

Kaupunginmuseon arkkitehti kiteytti kaiken oleellisen. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Kurt Simberg, jonka keskeisten töiden joukkoon Mannerheimintie 14 kuuluu. Rakennuksen

kaupunkikuvallinen asema on poikkeuksellisen keskeinen, ja sillä on tärkeä rooli suomalaisen pankkirakentamisen historiassa.

Vaikuttiko kaupunginmuseon lausunto mihinkään? Ei, sillä hanke etenee, rakennuslupa on myönnetty ja uuden Signerakennuksen markkinointi vuokralaisille on käynnistynyt.

Tämä jyrkästi kestävän kehityksen vastainen hanke etenee, vaikka nykyinen rakennus voitaisiin muokata uudelleen 2020-luvun elämisen keskuksiksi: paikaksi, jossa yhdistyy työ, vapaa-aika, rentoutuminen ja asuminen.

Helsinki on nuori kaupunki, joka tarvitsee kaiken historiansa – varsinkin, kun nykyinen rakennus on tehty hyvistä ja kestävästä materiaaleista. Matalat kerroskorkeudet luovat pohjan trendikkäälle osittaiselle kaksikerroksisuudelle, ja 1960-luvun avoin rakennustekniikka mahdollistaa hyvin monimuotoisen tilasuunnittelun. Rakennuksessa voitaisiin esitellä myös paikallisen ruuantuotannon uusia muotoja, kuten vertikaaliviljelyä.

Miten suomalainen arkkitehtikunta on reagoinut tähän järkyttävällä tavalla kestävän kehityksen vastaiseen rakennushankkeeseen? Löysin vain kaksi artikkelia: yhden Arkkitehtiuutisten numerosta 1/23 ja toisen Arkkitehti-lehdestä 3/2023.

Eikö juuri meidän arkkitehtien pitäisi olla äänessä, kun tulevaisuutta rakennetaan? Mielestäni sen tulisi olla arkkitehtikunnan eettisten periaatteiden ytimessä – teemme töitä erityisesti kestävän tulevaisuuden eteen ja etenkin nyt, ilmastokriisin tärkeimpien hetkien aikana, tarvitsemme muutosta synnyttäviä edelläkävijähankkeita. Meidän tulisi keskustella olemassa olevien rakennusten arkkitehtonisesta laadusta, transformaatioiden mahdollisuuksista ja koko elinkaaren hiilijalanjäljestä – kaunistelematta laskelmia.

Tämä on itävaltalaisen arkkitehdin hätähuuto suomalaisen arkkitehtuurin puolesta, vilpittömänä toiveena pysäyttää

Mannerheimintie 14:n purkaminen. Pidämme kovasti Suomesta, suomalaisista ja etenkin sen edustamasta pohjoismaisesta arkkitehtuurista. Me eurooppalaiset haluamme, että pieni Suomi jatkaa suuren arkkitehtuurin maana, joka ottaa uudistajan paikan ilmastokriisin torjunnassa, ei vanhan maailman mukaisena fossiilitalouden jatkajana.

OTTO HÖLLER
Arkkitehti
Tafkaoo Architects Ltd
Wien – Berlin – Helsinki

”

Matalat kerroskorkeudet luovat pohjan trendikkäälle osittaiselle kaksikerroksisuudelle, ja 1960-luvun avoin rakennustekniikka mahdollistaa hyvin monimuotoisen tilasuunnittelun.

Tulevaisuus on täällä

Kööpenhaminassa heinäkuussa pidetyn Kansainvälisen arkkitehtiliitto UIA:n maailmankongressin ”Leave no one behind”

ja sen jälkeen pidetyn yleiskokouksen perusteella muodostui rikas, moniulotteinen ja samalla yllättävänkin yksituumainen kuva ajankohtaisista arkkitehtuurin teemoista ja tehtävistä.

Keskustelujen ja esitysten kirjon ansiosta tämänvuotinen kongressi poikkesi huomattavasti edellisestä kokemuksestani Barcelonassa vuonna 1996, jolloin tapahtumaa hallitsivat tähtiarkkitehtien tuhansia kuulijoita vetäneet esitykset.

Kööpenhaminassa korostui parhaillaan käynnissä olevan Venetsian arkkitehtuuri-biennaalin tapaan, että arkkitehtuuria tarvitaan enemmän kuin koskaan ja kaikkialla maailmassa, erityisesti kehittyvissä maissa ja nimenomaan paikallisista lähtökohdista.

Suuret arkkitehtuuritapahtumat voivat parhaimmillaan haastaa perinteistä arkkitehtuuriajattelua ja -kenttää. Yhteiset uhkat, kärjessä ilmastonmuutos ja luontokato, edellyttävät paikallista osaaamista ja voimavaroja hyödyntäviä sekä kehittäviä ratkaisuja eri puolilla maailmaa. On keskusteltava myös siitä, miten, missä ja kenen kanssa arkkitehtien tulee toimia tavoitellessamme samalla kulttuurisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaista, kestäväää ja tervettä yhteistä maailmaa, jossa ketään ei jätetä jälkeen eikä yksin.

Maapallon lämpöennätykset rikkoutuivat maailmankongressin aikana. Keskusteluissa, esityksissä ja käytävillä toistui, kuinka uuden rakentamista tulee välttää viimeiseen asti; ympäristötietoisimmaankaan uudisrakentamishankkeen positiiviset elinkaari vaikutukset eivät yleensä ehdi toteutua lähimmän kymmenen tai viidentoista vuoden aikana. Maailmankongressin tapahtumat läpäisi vahvasti viesti *future is now*, tulevaisuus on nyt.

Arkkitehtuurin ja arkkitehdin ammattikuvan muutosta pidettiin välttämättömänä. Kaikkien rakentamisen osajien tulee kohdistaa luova suunnitteluosaaamisensa olemassa olevan ympäristön ja rakennuskannan hyödyntämiseen. Arkkitehtien, insinöörien sekä muiden asiantuntijoiden ja rakentajien on haettava uusia innovatiivisia ratkaisuja yhdessä – ja käyttäjien kanssa.

Erityisesti Aasian ja Afrikan edustajat painottivat osallisuuksien ja kumppanuuksien merkitystä vaikuttavan arkkitehtuurin tekemisessä. UIA:n pääsihteeriksi yleiskokouksessa valittu macaolainen Rui Leão havainnollisti kahvitaukokeskustelussamme asiaa esittämällä, että länsimaissa arkkitehdit koulutetaan suunnittelemaan *for the people*, ihmisille, kun taas he pyrkivät toimimaan *with the people*, ihmisten kanssa.

Onkohan näin? Joka tapauksessa luonnon monimuotoisuuden huomioiminen ja luontokadon rajoittaminen edellyttäneen vastaavankaltaista asennemuutosta *with the nature*, luonnon kanssa.

Kuten tanskalainen kaupunkisuunnittelija Jan Gehl totesi paneelikeskustelussa

Melbournen kaupunginarkkitehti Rob Adamsin kanssa, kaupunkisuunnittelussa on nyt katsottava sivummalle ja haettava ratkaisuja niille ympäristöille, joissa ei voi tapahtua niin paljon kuin keskustoissa. Ja: omien virheiden tunnistaminen on edellytys uusien, parempien ratkaisujen löytämiselle ja luomiselle.

Lopuksi onnittelen Paula Huotelinia ansaitusta valinnasta UIA:n neuvostoon. Kiitokset myös kaikille UIA:n maailmankongressin tapahtumiin osallistuneille safalaisille. Meitä ei tällä kertaa ollut kovin montaa – toivottavasti Barcelonan kongressissa vuonna 2026 on jo enemmän.

ASKO TAKALA
Safan puheenjohtaja

”

Maapallon
lämpöennätykset
rikkoutuivat maailman-
kongressin aikana.

TILITOIMISTO A-PALVELU OY

www.apalvelu.fi
+358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA

www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

Arkkitehdit kokoontuivat Kööpenhaminassa

Kansainvälisen arkkitehtiliiton UIA:n yleiskokous järjestettiin ensimmäistä kertaa Pohjoismaissa. Kokouksen alkajaisiksi Baltian maat erosivat liitosta vastalauseena sille, ettei UIA ei ole vaatinut Venäjän arkkitehtijärjestöä sitoutumaan sodanvastaisiin periaatteisiin.

Kansainvälisen arkkitehtiliiton UIA:n yleiskokous ja sen yhteydessä pidetty kongressi järjestettiin Kööpenhaminassa heinäkuun alussa. Joka kolmas vuosi järjestettävä tapahtuma pidettiin ensimmäistä kertaa Pohjoismaissa.

Yleiskokous (General Assembly) on UIA:n ylin päättävä elin, joka valitsee järjestölle puheenjohtajan, pääsihteerin ja varainhoitajan sekä neuvoston (Council) jäsenet seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

Yleiskokoukseen osallistui edustajia lähes sadasta maasta. Pohjoismaiden sektio oli hyvin edustettuna yhtenä kokouksen suurimmista ja äänivaltaisimmista delegaatioista.

Safan edustajina kokoukseen osallistuivat liiton puheenjohtaja **Asko Takala**, pääsihteerinä **Arja Lukin** sekä allekirjoittanut UIA:n pohjoismaisen sektorin vuosien 2021–2023 vastuuhenkilönä sekä sektorin ehdokkaana UIA:n neuvostoon.

ORGANISAATION UUDISTAMINEN JATKUU

Kokous käynnistyi Viron, Latvian ja Liettuan muodostaman Baltian sektorin eroilmoituksella. Eron syynä on Baltian maiden vetoituksen hylkääminen touku-kuussa 2022 pidetyssä UIA:n ylimääräisessä yleiskokouksessa. Vetoimuksessa maat esittivät Venäjän arkkitehtijärjestön jäsenoikeuksien jäädyttämistä, ellei järjestö kirjallisesti sitoudu UIA:n johdannossa mainittuihin sodanvastaisiin periaatteisiin.

Baltian maat olivat lisäksi pettyneitä siihen, ettei UIA vaatinut Venäjän arkkitehtiliiton irtisanoutumista Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan keväällä 2022 eikä sen jälkeenkään.

Pohjoismaainen sektio esitti kokouksessa vetoituksen UIA:n kaikkien jäsenmaiden kirjallisesta sitoutumisesta UIA:n sääntöjen johdannossa kirjattuihin periaatteisiin, joissa korostetaan muun

muussa ihmisarvoa ja rauhaa kansojen välillä. Maailman eri puolilla esiintyviä konflikteja käsittelevien selostusten ja polveilevan keskustelun jälkeen veto-omus hyväksyttiin kokouksessa tehdyin tarkennuksin.

UIA:n talous on tiukilla, kuten useimmissa jäsenorganisaatioissakin, ja jäsenmaksun muodostumisen tapa ja tasapuolisuus pysynee ikuisena keskustelunaiheena. Myös ehdotuksesta UIA:n organisaation uudistamiseksi käytiin lainehtiva keskustelu ja toimenpidekohtainen äänestys. Uudistamista valmistellut työryhmä sai mandaatin jatkaa esityksensä työstämistä, joten pitkään agendalla ollut uudistaminen näyttää jopa mahdolliselta.

Kokouksessa kuultiin puheenjohtaja **José Luis Cortésin**, varapuheenjohtajien, pääsihteerinä **Pei Ing Tanin**, varainhoitajan sekä alueiden varapuheenjohtajien raportit. Muutakin raportoitavaa riitti, sillä UIA:lla on erilaisia elimiä (Commissions and Work Programmes) yhteensä 15. Kun esitysten eikä puheenvuorojen pituutta rajoiteta, ei ole ihme, että yleiskokoukseen tarvitaan useampi päivä.

UUSI PUHEENJOHTAJA SVEITSISTÄ

Kokous valitsi UIA:n uudeksi puheenjohtajaksi sveitsiläisen **Regina Gonthierin**. Hänellä on pitkä historia sekä Sveitsin arkkitehtijärjestö CSA:n (Conférence Suisse des Architectes) johdossa että UIA:n neuvoston jäsenenä. Hän on myös vastannut pitkään UIA:n kilpailutoimikunnan ICC:n (International Competition Committee) vetämisestä yhdessä puolalaisen **Jerzy Grochulskin** kanssa.

Minut valittiin neuvoston jäseneksi Pohjoismaisen sektorin edustajana, varajäsenenäni Safan pääsihteerinä Arja Lukin. Tehtäviini neuvostossa tulevat kuulumaan talouskomitean jäsenyys sekä arkkitehtuurikilpailut, joista minulle on UIA:ssa

kertynyt kokemusta ICC:n asiantuntijana. Järjestöjen talousasiat puolestaan ovat tulleet tutuiksi muun muassa eurooppalaisen arkkitehtijärjestö ACE:n varainhoitajana.

Seuraava UIA:n maailmankongressi ja yleiskokous järjestetään kesällä 2026 Barcelonassa, joka on myös Unescon nimittämä Maailman arkkitehtuuripääkaupunki 2026.

PAULA HUOTELIN
Kirjoittaja on Suomen Arkkitehtiliiton entinen pääsihteerinä.

Lue juttu yleiskokouksen yhteydessä järjestetystä arkkitehtikongressista sivuilta 26–27.

Kansainvälinen arkkitehtiliitto

- Kansainvälinen arkkitehtiliitto UIA (Union Internationale des Architectes – International Union of Architects) on kansallisten arkkitehtiliittojen maailmanlaajuinen järjestö, joka pyrkii yhdistämään ammattikuntaa eri puolilla maailmaa, vaikuttamaan yhteiskunnallisesti ja ajamaan arkkitehtuurin asiaa.
- Perustettu vuonna 1948 Sveitsissä. Suomi oli yksi 23 perustajamaasta.
- Jäsenenä yli 130 arkkitehtijärjestöä, jotka edustavat yli kolmea miljoonaa arkkitehtia. Safa kuuluu pohjoismaiseen sektioon yhdessä Ruotsin, Tanskan, Norjan, Islannin ja Färsaarten arkkitehtiliittojen kanssa.

Arkkitehtiliitto uudistuu

Safassa on käynnissä koko liittoa ja sen organisaatiota koskeva uudistushanke. Nyt alkamassa on skenaariotyö, jossa hahmotellaan tulevia kehityssuuntia päätöksenteon pohjaksi.

Suomen Arkkitehtiliitossa on käynnistynyt vuosille 2023–2025 ajoittuva muutoshanke, jonka tavoitteena on uudistaa Safaa vastaamaan paremmin tulevaisuuden haasteisiin.

Kevään aikana valmistui Safan tilannekuva. Muutosryhmä, joka hankkeesta vastaa, toteutti kyselyjä liiton jäsenistölle, luottamustoimijoille, lehtien lukijoille sekä sidosryhmille. Liittovaltuusto loi oman tilannekuvansa kevään kokouksessaan ja Safan tulevaisuusryhmä antoi arkkitehtuurin alan katsauksensa.

Työn tuloksena syntyi moniääninen, yhteinen näkemys Safan nykytilanteesta.

Seuraavaksi muutoshankkeessa laaditaan skenaarioita päätöksenteon pohjaksi. Skenaariotyössä kurkistetaan tulevaisuuteen, kuvitellaan ja kuvataan vaihtoehtoisia kehityskulkuja asiakokonaisuuksittain Safan tilannekuvan pohjalta. Skenaarioilla ennakoidaan potentiaalisia tulevaisuuden muutoksia ja mahdollisuuksia sekä rakennetaan ajatusjohtajuutta – ollaan askeleen edellä. Tärkeintä työssä on esittää rohkeita ja relevantteja kysymyksiä tulevaisuutta koskien.

Varmaa on, että arkkitehdin ammatikuva, asema ja työ tulevat muuttamaan, mutta mihin voimme vaikuttaa? Mitä tavoittelemme ja millaisia päätöksiä on tehtävä, jotta pääsemme halutulle kehityspolulle? Millaisia oletuksia ajatellamme sisältyy?

Alkuvuodesta toteutetussa jäsenkyselyssä nousi esiin roppakaupalla odotuksia Arkkitehtiliitolle. Safan jäsenistön mukaan eniten parannettavaa on yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja näkyvyyden saralla, mikä tuli esiin myös sidosryhmäkyselyssä. Liiton palveluista tärkeimmiksi koetaan julkaisut, kilpailut sekä tapahtumat ja koulutukset. Myös

työmarkkinedunvalvonnallinen yhteistyö Tekniikan akateemiset TEK:n kanssa nähdään tärkeänä.

Kyselyn mukaan Safan jäsenyys on monille vahva osa ammatti-identiteettiä. Kuitenkin tutkimusten mukaan jäsenyyden merkitys järjestötoiminnassa on laskeutunut, ja sen sijaan järjestötoiminnasta haetaan henkilökohtaista merkitystä eikä toimintaan haluta sitoutua ”ikiajoiksi”. Miten tähän vastataan? Mitkä ovat jäsenyyden ja toimijuuden uudet mallit?

Arkkitehti-lehden ja Arkkitehtuutisten lukijakyselyiden mukaan pääosa lukijoista on erittäin tai melko tyytyväisiä lehtien sisältöön. Vaikka kyselyissä ei tullut esiin tarvetta merkittäville muutoksille, on jatkossa pohdittava useita kysymyksiä. Tiedossa on, että alle 35-vuotiaat toivovat enemmän somesisältöjä ja podcasteja. Miten tähän reagoidaan? Molemmilta lehdiltä kaivataan osittain samoja asioita, kuten ajankohtaisten ilmiöiden käsittelyä. Miten lehtien kokonaisuus vastaa tuleviin tarpeisiin?

Syksyn 2023 aikana laaditaan skenaarioita kolmelle asiakokonaisuudelle: jäsenyys, arkkitehdin ammattikuva, asema ja työn muutokset sekä Safan julkaisut. Lisäksi palkinto- ja mitalityöryhmä kartoittaa Safan palkintojen kokonaisuutta, ja kiinteistötyöryhmä yhteistyössä muutoshankkeen kanssa paneutuu Safan loma-kiinteistöjen, Oivalan ja Vähä-Kiljavan, käyttöön, korjausvelkaan ja talouteen liittyviin kysymyksiin. Eettinen valiokunta arvioi Safan muutoshanketta eettiseltä kannalta.

Joulukuussa 2023 liittovaltuustolle tuodaan ensimmäiset skenaariot ja päätösesitykset niiden pohjalta. Muutos voi siten toteutua vaiheittain.

Ensi vuonna skenaariotyössä pureudutaan luottamus- ja osastotoimintaan, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, viestintään sekä kilpailuihin, koulutukseen ja pätevyyksiin. Sen jälkeen valmistellaan

muutamia kokonaisskenaarioita, joita tarkastellaan liiton toiminnan tehokkuuden, vaikuttavuuden, dynamiikan ja talouden näkökulmasta sekä hahmotellaan kuhunkin skenaarioon liittyvä organisaatio.

Lopulta liittovaltuusto päättää, näillä näkymin vuoden 2024 aikana, millaisen muutoksen Arkkitehtiliitto haluaa tehdä, mitä muutos koskee ja mitkä ovat muutoksen halutut tulokset.

ARJA LUKIN
Kirjoittaja on Safan
pääsihteeri.

Skenaariotyössä kurkistetaan tulevaisuuteen, kuvitellaan ja kuvataan vaihtoehtoisia kehityskulkuja.

Safan muutoshankkeen

Safan muutoshankkeen kuuluvat **Asko Takala, Risto Huttunen, Noora Laak, Elizaveta Parkkonen, Jonna Taegen, Raine Vihelmaa, Inari Virkkala, Mari Virtanen ja Arja Lukin.**

Ekoasiat kiinnostavat arkkitehteja

Juha Päätalolle Eko-Safassa toimiminen on osa ilmasto-ahdistuksen kanssa elämistä: helpottaa, kun tekee edes jotain.

Juha Päätalo, 55, on Eko-Safan puheenjohtaja ja Safan hallituksen jäsen. Hän työskentelee Museovirastolla projektitutkijana vanhojen talojen korjauskorttien toimittajana sekä omassa arkkitehtitoimistossaan.

Työskentelit aiemmin Saksassa formuloihin erikoistuneena toimittajana. Miten sinusta tuli ekologiseen rakentamiseen keskittynyt arkkitehti?

Aloimme 2000-luvun alussa suunnitella puolisoni kanssa taloa vanhempieni tontille Tampereelle, joko kesäpaikaksi tai pysyvämpään oleskeluun. Voi kuulostaa ristiriitaiselta formulatoimittajan sanomana, mutta olin jo tuolloin kiinnostunut ilmasto- ja energia-asioista.

Saksassa puhuttiin tuolloin paljon passiivitaloista, mutta Suomessa juuri kukaan ei tuntunut tietävän niistä. Päädyin itse kouluttautumaan passiivitaloneuvojaksi. Näin että siinä voisi olla ainesta isommalle uramuutokselle, koska maailma tarvitsee ekologista rakentamista. En kuitenkaan heti kehdannut pyrkiä opiskelemaan arkkitehtuuria, kun olin mielestäni ollut koulussa niin huono piirtämään.

Vihdoin vuonna 2010 aloitin arkkitehtuurin opinnot Münchenissä ja valmistuin 2016. Suomeen muutimme vuonna 2020. Siinä välissä olin rakentanut taloamme, jonka ehdin suunnitella pariin kertaan uudelleen opintojen aikana. Ihan opintojen alussa olin yhden kesän Itävallassa tekemässä esivalmistettuja massiivisaviseiniä, jolloin löysin saven materiaalina.

Sellainen polku johti tähän ammattiin.

Eko-Safa on Safan suurin alaosasto. Mistä uskot sen johtuvan?

Ekologiset kysymykset ovat arkkitehdeille aidosti tärkeitä. Itselleni Eko-Safassa toimiminen on myös osa ilmastoahdistuksen kanssa elämistä. Se helpottaa, kun tekee edes jotain. Yksittäinen ihminen ei voi hirveästi muuttaa asioita, mutta ala-osaston

Arkkitehti Marko Kivistö pohtii hyvän konserttisalin arkkitehtuuria Suomen Kuvalehden haastattelussa 27.7.

ääni kantaa kauemmas. Vuosien varrella Eko-Safasta on tullut eräänlainen tavaramerkki.

Aika moni muukin arkkitehti kokee ahdistusta siitä, että työskentelee alalla, joka saa aikaan niin isoja hiilijalanjälkiä. Meidän olisi pitänyt jo eilen tehdä asiat toisin, se tässä tuottaa tuskaa.

Eko-Safassa olemme viime vuosina järjestäneet muun muassa hiillilaskentaseminaarin, savirakentamiskursseja ja Kestävä talo -seminaaria Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikkojen yhteydessä sekä useita ekskursioita. Eko-Safan kestävän rakentamisen podcastit ovat olleet iso juttu myös.

Luonnon monimuotoisuuden valitseminen Safan vuoden teemaksi oli Eko-Safan ehdotus. Tekovalikoimamme on aika pieni, mutta voimme olla äänitorvi, joka nostaa tärkeitä asioita esiin.

Millaisena näet kestävän rakentamisen tulevaisuuden?

Energiatehokkuuden ja hiilijalanjäljen jälkeen seuraava iso juttu on varmasti luonnon monimuotoisuuden säilyminen. Haasteena on, että arkkitehteina meillä ei ole siitä vielä tietotaitoa, mutta meidän on silti osallistuttava ongelman ratkaisemiseen merkittävällä tavalla.

Lisäksi luonnonmukaisuuden ja paikallisuuden merkitys ja markkinaosuus rakentamisessa tulevat varmasti kasvamaan.

SILJA YLITALO

Puhuttua

”Jos arkkitehtuurin muotokieli on erittäin voimakas tai erityisen ekspressiivinen, se väkisinkin määrittää monia tilanteita. Olen pitänyt rohkeana arkkitehtuurina sitä, että tila täydellistyy vasta sitten, kun elämä tulee sinne.”

”Jos tekoäly otetaan kriittikittömästi käyttöön, olemme matkalla kohti monotonisempaa, tylsämpää ja toisteisempaa arkiympäristöä. Sellainen vaara on, jos luovutamme vallan ja ajatteleminen pois.”

Safan puheenjohtaja Asko Takala kommentoi tekoälyn uhkia Helsingin Sanomien jutussa 14.8.

”Säästäväällä korjaamisella jo tyhjiillään olevat rakennukset saadaan edullisesti käyttökuntoon, jos tavoitteena on osavuotinen asuminen. Vanha pohjalaistalo toimii vähin toimenpitein lämpimän vuodenajan loma-asuntona, etätyötilana tai eläkeläisten kakkosasuntona.”

Arkkitehti Anne-Marjo Paunu kirjoittaa Ilkka-Pohjalaisessa 13.8, miksi pohjalaistalo on malliesimerkki rakennuksen pitkästä elinkaaresta.

”Meistä on tullut tuuletinmaa. Koneellisen ilmanvaihdon ja muun teknologian tuominen vanhoihin rakennuksiin ei ole viisasta, varsinkaan, kun niissä on aina hoidettu ilmanvaihto luonnollisella tavalla hormoneilla tai tuuletus avaamalla ikkunat.”

Alvar Aalto -säätiön toimitusjohtaja Tommi Lindh Helsingin Sanomien syntymäpäivähaastattelussa 27.7.

JAAKKO SUIHKONEN (1935–2022)

Aallon luottoarkkitehti

Arkkitehti Jaakko Suihkonen kuoli 20. lokakuuta 2022 Helsingissä. Hän oli 87-vuotias, syntynyt 26. huhtikuuta 1935 Viipurissa. Sota ajoi perheen Viipurista ensin Suonenjoelle ja sieltä Helsinkiin. Pienen pojan mieleen jäi Viipurin palavien talojen dramaattinen loimu tummalla iltataivaalla.

Suihkonen valmistui ylioppilaaksi vuonna 1954 Karjalan yhteiskoulusta Helsingistä. Ateneumin iltakoulun jälkeen alkaneet arkkitehtuuriopinnot etenivät hitaasti mutta varmasti. Syynä oli työ Alvar Aallon toimistossa, jonne Suihkonen päätyi 1957.

Suihkonen ja Aalto tuntuivat olleen alusta asti samalla aaltopituudella. Ahkerasta, taitavasta ja sosiaalisesti älykkäästä nuorukaisesta tuli pian yksi Aallon luottoarkkitehdeista. Suomussalmen taistelujen muistomerkin, Liekkipatsaan, malli muovautui Suihkonen käsissä, Aallon ohjeistamana. 1960-luvun suurin työmaa oli Seinäjoella, jossa Suihkonen

toimi kaupunginkirjaston, seurakuntakeskuksen ja kaupunginteatterin vastaavana arkkitehtina. Myös Aallon akateemikkollegalleen suunnittelema Villa Kokkonen oli pitkälti Suihkonen vastuulla.

Suihkonen töiden lista jatkuu pitkänä: hän oli mukana suunnittelemassa muun muassa Ristinkirkkoa Lahdessa, Finlandia-taloa ja Essenin oopperataloa. Viimeisimpiin töihin Aallon toimistossa kuului Shirazin taidemuseo Iranissa, jonka toteutumisen tyssäminen islamilaiseen vallankumoukseen jäi harmittamaan Suihkosta.

Vuonna 1972 alkoi lähes kymmenen vuotta kestänyt ura virkamiehenä Helsingin kaupungilla. Vuosikymmenen lopulla ura kääntyi uuteen suuntaan, kun Suihkonen voitti Aallon toimiston kaverusten Kari Hyvärisen, Kaarlo Leppäsen ja Ilona Lehtisen kanssa Forum-korttelin kilpailun. Myöhemmin Suihkonen piti yhteistä toimistoa Kari Hyvärisen kanssa. Helsingin keskustan katukuvaa muuttaneen Forumin vanavedessä he suunnittelivat useita muitakin liikerakennuksia. 1990-luvulta alkaen iso osa toimiston töistä oli Helsingin keskustan korjauskohteita.

Aallon toimistossa vallinnut ”famiiliäärisyys” ja kannustava ilmapiiri jatkui Hyvärisen ja Suihkonen toimistossa. Nuoria arkkitehteja Suihkonen opasti kärsivällisesti pohdiskellen, johdattelun ja usein myös viitaten Aaltoon tai vanhempiin mestareihin, kuten

Michelangelo. Omina projekteinaan Suihkonen suunnitteli vuosien varrella niin asuinrakennuksia kuin leikkipuijotakin. Hänen suunnittelemaansa ovat myös Korkeasaaren rantapaviljonki 1960-luvun alusta sekä myöhempi Kissa-laakson uudistus.

Kertakäyttökulttuuri ja arkkitehdin vaikutusmahdollisuuksien heikkeneminen harmittivat Suihkosta. Hänelle hyvä arkkitehtuuri oli kestävä, ja materiaaleilla ja rakennustavoilla oli suuri merkitys. Laadun ja yksityiskohtien arvostus näkyi sekä työssä että yksityiselämässä. Kun jokin rakennus tai esine oli hyvin suunniteltu, toimiva ja ympäristöön istuva, Suihkonen kehui sitä epäroimättä. Kotona tyttärillä oli aina laadukkaat piirtämisvälineet ja heitä kannustettiin käsillä tekemiseen.

Jaska tunnettiin huumorintajuisena ja iloisena persoonana sekä eläväisenä tarinankertojana. Hän pyrki suhtautumaan ihmisiin tasa-arvoisesti: äänesti naisia johtoon ja kunnioitti monikulttuurista Suomea. Puoliso ja tyttäret olivat Jaskan elämässä aina etusijalla. Myöhemmin iloa elämään toi lastenlasten musiikkiharrastus konsertteineen.

Jaskan aarre oli itse suunniteltu, suomalaisen perinteen mukaan rakennettu puinen fiskari, jolla veneiltiin vielä syksyllä juuri ennen hänen poismenoaan.

VIIVI SUIHKONEN, MIIA PERKKIÖ,
LEENA PELTONEN
Kirjoittajat ovat Jaakko Suihkonen tytär
sekä kollegoita ja ystäviä.

MAIJA KAIRAMO (1935–2023)

Rakennussuojelun kasvot maailmalla

Maija Kairamo (os. Santaholma) kuoli 88-vuotiaana kotonaan Suomenlinnassa 10.6.2023. Hän syntyi Oulussa 3.6.1935 nelilapsisen insinööriperheen vanhimpana ja pääsi ylioppilaaksi Kemin tyttölyseosta vuonna 1954. Piirustuksenopettajan luennot arkkitehtuurin historiasta saivat hänet kiinnostumaan arkkitehdin ammatista.

Kairamo valmistui Helsingin teknillisestä korkeakoulusta arkkitehdiksi vuonna 1963 ja tekniikan lisensiaatiksi 2005. Hänen puolisonsa oli vuosina 1956–1973 arkkitehti Erkki Kairamo, jonka kanssa hänellä oli vuosina 1960–1968 yhteinen arkkitehtitoimisto; heidän neljästä lapsestaan Eero jatkaa vanhempiensa ammattia. Perhe purjehti yhdessä, Maija Kairamolla harrastus oli lapsuuden perua.

Kairamon puoliso Erkki Kairamon jälkeen oli kääntäjä Antero Tiusanen.

Maija Kairamon ryhdikäs, elegantti olemus ja säteilevä hymy sekä valmius astua esiin ja taistella tärkeinä pitämiensä asioiden puolesta näkyivät. Kairamo työskenteli Museovirastossa ja sen edeltäjässä, muinaistieteellisessä

toimikunnassa, vuodet 1963–1998. Hän toimi rakennushistorian osaston restaurointitoimistossa, tehtävänään restaurointien valvonta ja suunnittelu. Työtoverit muistavat Kairamon organisaattorina, innostuneena ja innostavana työtoverina osana intohimoisesti kulttuuriympäristön puolesta puhuvaa arkkitehtien ja rakennustutkijoiden yhteisöä.

Museoviraston työkenttänä oli koko Suomi, mikä merkitsi runsasta matkustamista. Kairamon sydämenasiana olivat rakennushistoriallisesti erityisen arvokkaiden kirkkojen, kuten Nousiaisien, Tornion ja Sodankylän kirkkojen restaurointien suunnittelu tai valvonta sekä Tyrvään vanhan kirkon tuhopolttua seuranneen restauroinnin alullepano ja seuranta. Kairamo toimi periksi antamatta Suvannon kylän ja Tampereen verkatehtaan säilyttämiseksi.

Modernien kohteiden suojelukysymysten noustua esiin 1970-luvun lopulla Kairamo osallistui merkittävien kohteiden, kuten Olympiastadionin, Vuoksenniskan kirkon ja Lasipalatsin korjausten ja restaurointien valvontaan. Hänelle myönnettiin Suomen Leijonan ensimmäisen luokan ritarimerkki.

Vuonna 2006 valmistuneessa lisensiaatintutkimuksessaan *Restaurointietappeja aikajänteellä* Kairamo purki Museoviraston vuosiensa aikana tapahtuneita restaurointikäsitusten muutoksia. Nuoremman polven tulevat restauroijat saivat arvokkaita oppeja rakennussuojelukurssien mukaansatempaavalta vetäjältä TTK:ssa 1990–2002.

Kairamo toimi myös kansainvälisissä rakennussuojelujärjestöissä. Hän loi

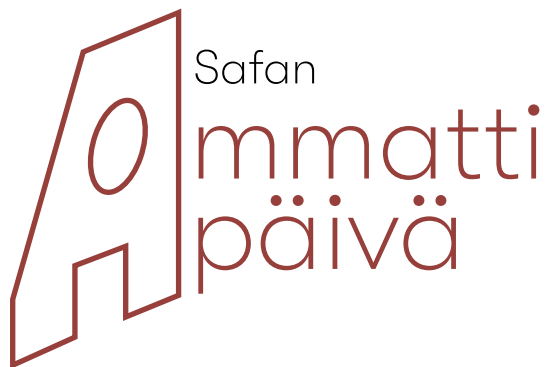
oman alansa laajan kansainvälisen verkoston, joka toi Suomeen merkittäviä asiantuntijoita; hänen luonteva kansainvälisyytensä ja hymyilevä olemuksensa toimivat usein suomalaisen rakennussuojelun kasvoina maailmalla. Kairamo toimi kulttuuriperinnön suojeluun keskittyvän Icomos-järjestön Suomen osaston puheenjohtajana 1972–1976, ja hänet valittiin kansainvälisen Icomosin kunniajäseneksi vuonna 2016.

Kansainvälisen modernin arkkitehtuurin suojelujärjestö Docomomon aloitettua toimintansa vuonna 1989 Kairamosta tuli Suomen työryhmän johtava hahmo. Hän toimi myös Rakennustaitteen seuran puheenjohtajana vuosina 1976–1980.

Eläkkeelle jääminen ei merkinnyt työnteon loppumista. Kairamo teki pitkän palkattoman työrupeaman Viipurin kirjaston restaurointiyhdistyksen pääsihteerinä 1998–2015 tullen aamuisin oman pöytänsä ääreen Alvar Aallon ateljeehen Tiilimäkeen tekemään täysinä työpäiviä. Näkemyksensä, tarmonsia ja suhteidensa ansiosta Kairamon panos kirjaston korjauksessa muodostui korvaamattomaksi. Hän kantoi päävastuun välillä lähes ylivoimaisen vaikeaksi muodostuneessa länsirahoituksen keruussa.

Kairamo oli kotonaan niin presidenttillisessä seurassa kuin Viipurin kirjaston korjaustyön karskien ammattilaisten parissa.

VILHELM HELANDER, TAPANI MUSTONEN, AINO NISKANEN, KAIJA SANTAHOLMA
Kirjoittajat ovat Maija Kairamon ystäviä ja kollegoita sekä sisar ja kollega.

KORJATA

PURKAA

RAKENTAA

Välineitä rakennetun
ympäristön vaalimiseen

Verkkoseminaari
Ke 22.11. klo 13–17

Avoin Safan jäsenille.
Lisätietoja safa.fi

Pääsuunnittelijan pätevyystentti lokakuussa

Rakennus-, LVI- ja kiinteistöalan henkilöpätevyudet Fise Oy:n pätevydentoteamisjärjestelmään kuuluva pääsuunnittelijan valtakunnallinen tentti järjestetään Helsingissä, Oulussa ja Tampereella tiistaina 17.10.2023 klo 13–16. Tentin järjestelyistä vastaa Suomen Arkkitehtiliitto Safa pääsuunnittelijan pätevydentoteamisjärjestelmän sihteerijärjestönä.

Tentti on tarkoitettu kaikille niille pääsuunnittelijan pätevyyttä hakeville, jotka eivät voi korvata sitä kokemuksella. Tentti koostuu kuudesta kysymyksestä. Tavanomaisen vaativuusluokan pätevyyteen tähtäävillä on omat tenttikysymykset.

Tarkemmat tiedot tentin suorittamisesta, tenttikysymyspankki ja kirjallisuusluettelo suositeltavasta kirjallisuudesta sekä pääsuunnittelijan pätevyuden toteamisen edellytykset löytyvät Safan verkkosivujen koulutusosiosta.

Tentin hinta on 220 euroa + alv 24 prosenttia. Hyväksytysti suoritettu tentti on voimassa viisi vuotta.

Ilmoittaudu tenttiin perjantaihin 6.10.2023 mennessä osoitteessa safa.fi tai sähköpostitse koulutus@safa.fi. Muistathan ilmoittaa yhteystietosi, laskutusosoitteesi ja tenttipaikkakunnan. Tentin järjestämisen edellytyksenä ko. paikkakunnilla on, että ilmoittautumisia tulee vähintään viisi.

Seuraava pääsuunnittelijan valtakunnallinen pätevyystentti järjestetään 16.4.2024.

Lisätietoja: safa.fi tai pätevyyslautakunnan sihteeri
Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi, p. 041 528 2952

KOHO- JA PISTEKIRJOITUS- OPASTEET

Suunnittelu ja valmistus:

- kohokartat
- WC- ja muut tilaopasteet
- hissi- ja kerrosopasteet ym.

Taktiili

PS

RIL, SAFA, ATL, RIA, RKL

Pääsuunnittelijakoulutus 25

ILMOITTAUTUMINEN & OHJELMA

www.ril.fi/paasuunnittelija

HINTA

RIL, SAFA, RKL, RIA, SIO jäsenet: 3890 eur + alv. 24%

Muut: 4190 eur + alv. 24%

LISÄTIETOJA

Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi

Ossi Liang, ossi.liang@ril.fi

FISEn pääsuunnittelijoiden pätevydentoteamismenettelyn mukaiseksi täydennyskoulutukseksi hyväksytty pääsuunnittelijakoulutus.

Pääsuunnittelijakoulutuksen yhteydessä on mahdollista suorittaa myös Pätevyyskoulutus tavanomaisissa pääsuunnittelijatehtävissä toimiville.

KOULUTUSPÄIVÄT, Helsinki / webinaari

1. jakso 10.–11.10.2023

2. jakso 7.–8.11.2023

3. jakso 29.–30.11.2023

4. jakso 23.–24.1.2024

5. jakso 13.–14.2.2024

SAFA

Suomen Arkkitehtiliitto

Finlands Arkitektförbund

aktormentor
arkfoumentor

Hae aktoriksi Safan mentorointiohjelmaan

Haku kaudelle 2023–2024 on käynnissä – Also in English

Kaipaatko apua urasi suunnittelussa tai vahvuuksiesi tunnistamisessa?

Pohditko uusia mahdollisuuksia arkkitehdin työssäsi?

Hae mukaan aktoriksi eli mentoroitavaksi 24.9. mennessä.

Hae mukaan mentorointiohjelmaan Safan verkkosivuilta 24.9. mennessä. Nyt haemme ohjelmaan aktoreita eli mentoroitavia. Hakeneille ilmoitetaan onko sopiva mentorointipari löytynyt. Ohjelma käynnistyy aloitustapahtumalla 23.10. ja kestää kesään 2024 asti.

The program is open for Safa's international members also. Application for mentees is available on Safa's website. Please apply by 24.9. All the candidates will be informed if a suitable mentor has been found. The program starts with a kick-off on 23.10. and ends in June 2024.

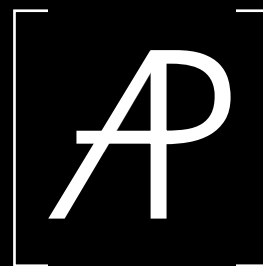
safa.fi/mentorointi

ARKKITEHTITOIMISTO EERO KORHONEN OY
Hakee projektiarkkitehteja / pääsuunnittelijoita.
Suunnittemme uudis- ja korjauskohteita.
Edellytyksenä suomen kielen taito ja ArchiCad-
osaaminen.

Hakemukset: eero.korhonen@arkkitehtikorhonen.fi

Lisätiedot: Eero Korhonen puh 050 4144003

Akustiikkapalvelut

silence for sale
www.akustiikkapalvelut.fi

Helsinki

Haemme arkkitehtia

Asemakaavoitukseen

Kiinnostaako työ, jolla on yhteiskunnallista merkitystä ja jonka kautta pääset konkreettisesti vaikuttamaan kaupungin kehittämiseen?

Haemme arkkitehtia asemakaavoitukseen mielenkiintoisten suunnittelutehtävien pariin Itä-Helsinkiin kaupunki-uudistusalueille. Vastaat asemakaavahankkeiden valmistelusta ja muista kaupunki-suunnittelutehtävistä.

Pääset toimimaan osana laaja-alaista asiantuntijaorganisaatiota, jossa saat osaavan, moniammatillisen työyhteisön tuen ja vaihtelevia työtehtäviä.

Odotamme sinulta yhteistyökykyä, intoa ja taitoa suunnitella ja ohjata muiden suunnittelua sekä positiivista ja ratkaisukeskeistä lähestymistapaa.

Luotettavana työnantajana tarjoamme sinulle suuren ja vastuullisen työnantajan monipuoliset henkilöstöedut. Moderni toimipisteemme sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä Kalasatamassa ja meillä on myös etätyömahdollisuus.

Meillä teet vaikuttavia töitä ja mahdollistat itsesi näköisen työuran!

Tartu rohkeasti tilaisuuteen ja jätä hakemuksesi 18.9. klo 16:00 mennessä.

Työavain **KYMP-01-37-23**

Helsinki.kirekry.fi

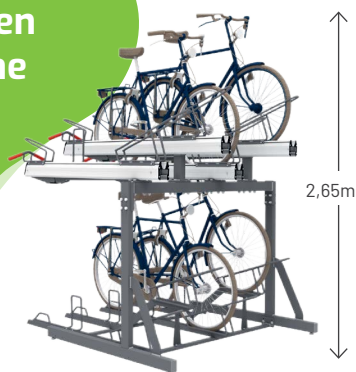
Kaksikerroksiset pyörätelineet

**Helppokäyttöinen
kaksikerrosteline
FALCO Level.**

Lataa .dwg ja .rfa
tiedostot.

ELPAC KALUSTEET

kalusteet.elpac.fi
myynti@elpac.fi
010 219 0716

Betonituotteet

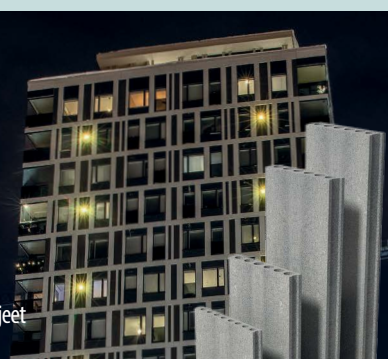

Kaikki AKOista

Väliseinät asennettuna, nopeuttaa
rakentamista, uusitut akustiikkaohjeet

**RAKENNUSBETONI-
JA ELEMENTTI OY**

Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

**Lisää avoimia
työpaikkoja verkossa
www.safa.fi**

16.9.23
13-17
Vuotalo
Helsinki

Kuva/Photo Ossi Lahti

Yhteistyössä
In collaboration

MFA

do.co.mo.mo.fi

Helsinki

ark

Debatti Debate

1970-luvun arkkitehtuurin aatteet ja arki tänään

Keskustelua arkkitehtuurista,
aatteista ja arjesta 1970-luvun
debatointikulttuurin hengessä.

Kielet suomi ja englanti
Vapaa pääsy

Ilmoittaudu nyt!
mfa.fi

1970s architectural ideologies and everyday life today

Discussion on architecture,
ideas, and everyday life in the
spirit of 1970s debating culture.

In Finnish and English
Free admission

Sign up now!
mfa.fi/en

VITREA

ASiantunteva kumppanisi erikoislasiratkaisuissa

TYYYLIKKÄÄT LASITIILET SISÄ- JA ULKOTILOIHIN

TERVETULO A SHOWROOMIIMME TUTUSTUMAAN LASITIILIIN SEKÄ
MUIHIN TUOTTEISIIMME OSOITTEESSA KAAKELIKAARI 4A, VANTAA

WWW.VITREA.FI